

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ:

«ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Εκπόνηση διπλωματικής εργασίας: Αγογλωσσάκη Άννα (Α.Μ. 315) |
Υπεύθυνη διπλωματικής εργασίας: Βλαχάδη Μαρία
Τίτλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος: «Πολιτική Θεωρία και
Ανθρώπινα Δικαιώματα»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θελα να ευχαριστήσω θερμά την καθηγήτρια κα. Μαρία Βλαχάδη, καθηγήτρια στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Κρήτης Ρέθυμνο κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε για δεύτερη φορά μετά και από την επίτευξη της πτυχιακής εργασίας, και την υπομονή που έκανε κατά τη διάρκεια υλοποίησης της διπλωματικής εργασίας. Την ευχαριστώ επίσης για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση της, για την επίλυση διάφορων θεμάτων και για την έμπνευση του θέματος της παρούσας εργασίας.

Θα ήθελα επίσης να απευθύνω τις ευχαριστίες μου στον κ. Βγόντζα Αλέξανδρο, Καθηγητή Ψυχιατρικής του Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) για τη συνέντευξη που μου παραχώρησε. Θερμές ευχαριστίες και στο κ. Τοπή Νικόλαο Αστυφύλακα-Ανακριτικού Υπαλλήλου στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης και πολύ καλό φίλο για την εξαιρετική του συνέντευξη.

Τέλος, αφιερώνω αυτή την εργασία με το μεγαλύτερο μου ευχαριστώ σε έναν άνθρωπο που παραμένει σταθερή αξία στη ζωή μου, βράχο ηθικής και δικό μου προσωπικό ήρωα, το πατέρα μου Αγογλωσσάκη Εμμανουήλ του Νικολάου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: «Ανθρωποκτονίες από Ανηλίκους»	
1.1 Ορισμός Ανθρωποκτονίας.....	6
1.2 Μορφές και είδη Ανθρωποκτονίας ανάλογα με το κίνητρο.....	7
1.3 Εικόνα του φαινομένου	8
1.4 Στοιχεία σχετικά με το ανθρωποκτονικό φαινόμενο.....	14
1.5 Οι ενδοοικογενειακές Ανθρωποκτονίες.....	20
1.6 Οι παράλογες Ανθρωποκτονίες.....	28
1.7 Ζητήματα καταπολέμησης του Ανθρωποκτονικού φαινομένου.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: «Δίκαιο και Εγκληματικότητα Ανηλίκων»	
2.1 Δίκαιο Ανηλίκων.....	42
2.2 Ποινική Μεταχείριση ανηλίκων δραστών	43
2.3 Δικαστήρια Ανηλίκων.....	51
2.4 Πρόληψη της Εγκληματικότητας των ανηλίκων και τι ισχύει.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: «Έρευνες-Συνεντεύξεις»	
3.1 Έρευνα-Συνέντευξη Καθηγητή Ψυχιατρικής, Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρου.	57
3.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων Έρευνας	68
3.3 Έρευνα-Συνέντευξη Αστυφύλακα-Ανακριτικού Υπαλλήλου στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης κ. Τοπή Νικολάου.....	72
3.4 Ανάλυση Αποτελεσμάτων Έρευνας.....	78

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	87

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τη βοήθεια της επιβλέπον καθηγήτριας μου κα. Μαρίας Βλαχάδη, επέλεξα να ασχοληθώ με το θέμα των ανθρωποκτονιών και προσπάθησα όπου αυτό ήταν δυνατό να δώσω ιδιαίτερη έμφαση στους ανήλικους ανθρωποκτόνους καθώς το φαινόμενο της ανθρωποκτονίας αποτελεί ένα τεράστιο θέμα με άπειρη βιβλιογραφία την οποία και προσπάθησα να περιορίσω. Προσπάθησα τόσο με την εργασία μου όσο και με τις προσωπικές μου έρευνες να αποτυπώσω την εικόνα των ανήλικων ανθρωποκτόνων καθώς αποτελούν μια ξεχωριστή ομάδα ανθρωποκτόνων και χρήζουν άτομα ειδικής μεταχείρισης τόσο από το κράτος και τη κοινωνία όσο και από εμάς τους ίδιους. Αυτό και εξαιτίας της ευαίσθητης ηλικίας στην οποία βρίσκονται αυτά τα άτομα και λόγω των νόμων που διέπουν τέτοιους παραβάτες.

Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας αποτελεί αρχέγονο έγκλημα βίας. Όσα χρόνια και να πάμε πίσω θα παρατηρήσουμε ότι δεν υπήρξε κοινωνία στην ιστορία του Ανθρώπου που να ήταν απαλλαγμένη από αυτή τη ύστατη μορφή βίας. Πάντοτε το έγκλημα της ανθρωποκτονίας λειτουργούσε καταλυτικά στα αισθήματα ασφάλειας του κοινού, στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού και στη γένεση φαινομένων όπως η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και η άρνηση του διαφορετικού και της ιδιαιτερότητας.

Με την παρούσα εργασία θέλησα να λύσω απορίες μου σχετικές με την αντιμετώπιση των ανήλικων ανθρωποκτόνων αλλά και τι ισχύει με τη νομοθεσία περί εγκληματικότητας αυτών. Μπορεί να υπάρξει πρόσληψη της εγκληματικότητας και αν ναι με ποιον τρόπο θα γίνει αυτό; Ακόμη τι ρόλο παίζει η ψυχική υγεία ώστε να οδηγήσει κάποιον στη διάπραξη μιας ανθρωποκτονίας και τέλος ποιος ο ρόλος της αστυνομίας απέναντι σε τέτοια άτομα;! Σε αυτά τα ερωτήματα-απορίες θα προσπαθήσω να δώσω απάντηση παρακάτω. Έτσι λοιπόν η εργασία μου αποτελείται από τρία κεφάλαια: Το πρώτο κεφάλαιο είναι το «Δίκαιο και Εγκληματικότητα Ανηλίκων», το δεύτερο κεφάλαιο είναι «Ανθρωποκτονίες από Ανήλικους» και το τρίτο είναι «Έρευνες-Συνεντεύξεις»

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Ανθρωποκτονίες από Ανήλικους» αφού ορίσω την ανθρωποκτονία ως φαινόμενο θα αναφερθώ στις μορφές και στα είδη ανθρωποκτονιών ανάλογα με το κίνητρο, τις ενδοοικογενειακές αλλά και παράλογες ανθρωποκτονίες. Ακόμη θα παρουσιάσω μια εικόνα αυτού του φαινομένου στην Ελληνική κοινωνία. Θα κλείσω αυτό το κεφάλαιο με ζητήματα καταπολέμησης του ανθρωποκτονικού φαινομένου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο «Δίκαιο και Εγκληματικότητα Ανηλίκων» θα αναφερθώ στο δίκαιο των ανηλίκων και τι ισχύει. Επίσης θα γίνει αναφορά στη ποινική μεταχείριση ανηλίκων δραστών, στα δικαστήρια ανηλίκων και θα παρουσιάσω μέτρα για την πρόληψη της εγκληματικότητας αυτών και τι ισχύει έως τώρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο με τίτλο «Έρευνες και Συνεντεύξεις» θα παρουσιάσω τη προσωπική μου έρευνα με τη μορφή συνέντευξης του Καθηγητή Ψυχιατρικής,

Τμήματος Ιατρικής και Διευθνή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρου σχετικά με τις ανθρωποκτονίες και τη ψυχική υγεία του ατόμου. Αφού γίνει σχολιασμός και ανάλυση αποτελεσμάτων της παραπάνω συνέντευξης θα ακολουθήσει ακόμα μία προσωπική μου έρευνα με τη μορφή συνέντευξης του Αστυφύλακα-Ανακριτικού Υπαλλήλου στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης κ. Τοπή Νικολάου επίσης με σχολιασμό των συμπερασμάτων. Ευχαριστώ πολύ και τους δύο κυρίους που δέχτηκαν να κάνουμε μαζί την έρευνα σχετικά με τις ανθρωποκτονίες και τη ψυχική υγεία του ανθρώπου από τη μια και την αντιμετώπιση των ανθρωποκτόνων από την Ελληνική Αστυνομία από την άλλη. Η βοήθεια τους ήταν πολύτιμη.

Το θέμα είναι ότι το έγκλημα της ανθρωποκτονίας, ταυτόχρονα με τα παραπάνω συγκινεί, γοητεύει, εξάπτει τη φαντασία και αποτελεί πηγή έμπνευσης μεγάλων δημιουργών από το χώρο των γραμμάτων και των τεχνών.

Κεφάλαιο 1 «Ανθρωποκτονίες από Ανήλικους»

1.1 Ορισμός Ανθρωποκτονίας

Στη παρούσα εργασία όπως αναφέρεται και στο τίτλο θα γίνει λόγος για το φαινόμενο των ανθρωποκτονιών γι' αυτό και αρχικά θα γίνει μια αναφορά στον ορισμό της ανθρωποκτονίας και σε μία πιο σαφή κατανόηση και ερμηνεία (όσο το δυνατόν γίνεται) αυτού του φαινομένου. Η ανθρωποκτονία λοιπόν, αποτελεί ένα σοβαρό έγκλημα, καθώς αποτέλεσμα αυτής είναι η προσβολή η ακόμη και καταστροφή του πολυτιμότερου αγαθού, αυτού της ανθρώπινης ζωής. Αυτό παρατηρείται και από το γεγονός ότι ο περισσότερος κόσμος ταυτίζει τον όρο «έγκλημα» με την έννοια της «ανθρωποκτονίας». Το εν λόγω έγκλημα είναι τόσο παλαιό όσο και ο άνθρωπος, γεγονός που υποδηλώνεται και από την Γραφή, η οποία αναφέρεται στον πρώτο φόνο στην ιστορία της ανθρωπότητας, την αδελφοκτονία Κάιν-Αβελ.¹

Με τον όρο ανθρωποκτονία εννοείται η θανάτωση ανθρώπου από άνθρωπο, πράξη που με βάση τον Ποινικό Κώδικα θεωρείται έγκλημα, που ελαφρότερη μορφή του αποτελεί η διάπραξη σε συνθήκες μεγάλης ψυχικής ορμής. Με άλλα λόγια είναι η κατά τρόπο βίαιο αφαίρεση ζωής.² Η ανθρωποκτονία αφορά την σκόπιμη ή εξ αμελείας δολοφονία ενός άλλου ανθρώπου από ένα ή περισσότερα άτομα.

Σύμφωνα με το άρθρο 299 Π.Ν. ο ορισμός της ανθρωποκτονίας δίδεται ως εξής: Ο φόνος είναι μία πράξη εκ προμελέτης προφασισθείσα και εσκεμμένως εκτελεσθείσα, ενώ γίνεται διάκριση της απρομελέτητης ανθρωποκτονίας, την οποία ο δράστης αποφάσισε και εξετέλεσε σε βρασμό ψυχικής ορμής. Η ανθρωποκτονία διακρίνεται έτσι σε δύο είδη, από τη μία στην εκ προμελέτης ανθρωποκτονία, όπου ο δράστης έχει υπολογίσει το κόστος και το όφελος των πράξεων του και την εκτελεί με τρόπο ώστε να επιτύχει συγκεκριμένο αποτέλεσμα, από την άλλη υπάρχει η ανθρωποκτονία η οποία δεν είναι προμελετημένη αλλά πραγματοποιείται ύστερα από μεγάλη οργή, αγανάκτηση, απελπισία, πάθος, δυνατές συγκινήσεις.³

Επειδή όμως στη παρούσα εργασία θα γίνει μια προσπάθεια αναφοράς στις ανθρωποκτονίες οι οποίες διαπράττονται από ανήλικους, φαίνεται ότι πολλοί νέοι προβαίνουν σε τέλεση ανθρωποκτονιών εξαιτίας διαφόρων παραγόντων και πολλές φορές δεν υπάρχει και κάποια λογική ερμηνεία. Αυτό είναι και ένα φαινόμενο το οποίο εντείνει το κοινωνικό πανικό. Η ανθρωποκτονία είχε διαφορετική ερμηνεία στο παρελθόν καθώς εθεωρείτο πράξη νόμιμη, που μπορούσε μάλιστα να χαρίσει δόξα σε αυτόν που την διέπραττε αντιθέτως όμως τώρα, η τυχόν αύξηση αυτού του φαινομένου και η εξάπλωση του στα χαμηλότερα ηλικιακά στρώματα είναι άκρως ανησυχητική.

¹ Πανούσης Γ.(1998), «Ποινική-εγκληματολογική προσέγγιση της ανθρωποκτονίας, Η εκδίκηση του Κάιν;»Υπέρ,τομ.8ος, τευχ.5ο 1033-1048

²<http://www.livepedia.gr/index.php>

³Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας, Μέρος Α'-Εισαγωγικά, Το έγκλημα-Η εγκληματολογία, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1984,σ. 22.

1.2 Μορφές και είδη Ανθρωποκτονίας ανάλογα με το κίνητρο

Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας μπορεί να πάρει πολλές μορφές και να λάβει χώρα ως αποτέλεσμα πολυάριθμων κινήτρων.

Ο Χ. Τσουραμάνης⁴ μελέτησε 171 υποθέσεις ανθρωποκτονιών που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα κατά την χρονική περίοδο 1990 – 1994. Από τα δεδομένα που συγκέντρωσε, κατέληξε στις παρακάτω κατηγορίες αναφορικά με τους λόγους που οδήγησαν στο έγκλημα :

- εκδίκηση, όπου κατά τους ισχυρισμούς του δράστη, το θύμα έχει βλάψει κατά το παρελθόν τον ίδιο ή πολύ κοντινό του πρόσωπο.
- προσβολή της τιμής του δράστη από ενέργειες ή παραλείψεις του θύματος.
- ξεκαθάρισμα λογαριασμών συμμοριών.
- για ασήμαντη αφορμή ή χωρίς σοβαρές διαφορές μεταξύ δράστη και θύματος.
- πολιτικές διαφορές, που οδηγούν σε σύγκρουση δράστη και θύμα.
- κτηματικές διαφορές, όταν δράστης και θύμα διεκδικούν τις ίδιες εδαφικές εκτάσεις.
- οικονομικές διαφορές μεταξύ τους.
- μέσα στα πλαίσια άλλου εγκλήματος, λόγω χάρη βιασμού, οπότε και συντελείται η ανθρωποκτονία σε μια προσπάθεια να μην αποκαλυφθεί η ταυτότητα του δράστη.
- έντονη φιλονικία και συμπλοκή, που οδηγεί σε ανθρωποκτονία, χωρίς αυτή να είναι η αρχική πρόθεση του δράστη.
- απαίτηση του θύματος, το οποίο ζητά από το δράστη να το σκοτώσει.
- λόγιο άμυνας, όταν ο δράστης αναγκάζεται για την αυτοπροστασία του να σκοτώσει.
- ερωτική αντιζηλία, σε περιπτώσεις που ο δράστης είναι ο σύντροφος του θύματος που ζηλεύει παθολογικά.
- εξαφάνιση παιδιού που αποκτήθηκε εκτός γάμου, ώστε να μείνει κρυφή η παράνομη σχέση της μητέρας.

Στην ίδια περίπου τυπολογία με βάση τα κίνητρα της ανθρωποκτονίας καταλήγει και ο Α. Τσιγκρής.⁵ Η τυπολογία του περιλαμβάνει τη σεξουαλική ικανοποίηση, το ερωτικό πάθος, την προσβολή της τιμής, τη λύτρωση, την έκρηξη, τις περιουσιακές διαφορές, το ξεκαθάρισμα λογαριασμών, την αντεκδίκηση, την ιδεολογία, την άμυνα και την ψυχοπαθολογία του δράστη. Το βασικό κίνητρο στο έγκλημα της

⁴Τσουραμάνης Χ., Ο Φόνος στην Ελλάδα Εγκληματολογική Θεώρηση, Αθήνα, Σάκκουλας, 1998

⁵« Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας στην Ελλάδα», Άγγελος Α. Τσιγκρής, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2002

ανθρωποκτονίας, σύμφωνα με στη συγκεκριμένη μελέτη, αποδείχθηκε ότι είναι το περιουσιακό, ενώ ακολουθούν οι φόνοι από έκρηξη και από ερωτικό πάθος.

1.3 Εικόνα του φαινομένου

Σε αυτό το κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε μία εικόνα του φαινομένου των ανθρωποκτονιών. Η παρουσίαση μιας εικόνας αυτού του φαινομένου θα βοηθήσει και στη κατανόηση του και θα εξηγήσει και τους λόγους που πιθανόν ένας δράστης τελεί μία τέτοια πράξη. Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα τώρα με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα, έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση της εγκληματικότητας και δυστυχώς ιδιαίτερα ανεπτυγμένη είναι η εγκληματικότητα με δράστες ανήλικους ανθρωποκτόνους. Οι σχετικά σπάνιες ανθρωποκτονίες ανηλίκων ιντριγκάρουν το κοινό ή προκαλούν τη προσοχή των ΜΜΕ, τα οποία (παρά)-πληροφορούν και οργανώνουν τη κοινωνική νοοτροπία.

Κυρίως στο εξωτερικό και σπανιότερα στη χώρα μας παρατηρείται ότι οι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι είναι ηλικίας από 14 έως 17 ετών. Διακρίνεται ότι η ανθρωποκτονική εγκληματικότητα των ανηλίκων καλύπτει όλο το φάσμα της παιδικής, της εφηβικής και της μετεφηβικής ηλικίας. Δεκαπέντε, δεκαέξι και δεκαεπτά ετών είναι η πλειοψηφία των ανηλίκων οι οποίοι τελούν ανθρωποκτονία. Επίσης όσο αυξάνει η ηλικία, αυξάνει και ο αριθμός των συλλήψεων για ανθρωποκτονία από πρόθεση ή από αμέλεια. Αυτό σημαίνει ότι η ανθρωποκτονία από ένα ανήλικο δράστη και πόσο συχνό είναι το φαινόμενο αυτό έχει σχέση άμεση θα λέγαμε με το έτος της ηλικίας του. Ρόλο παίζει και το φύλλο όμως όταν μιλάμε για ανθρωποκτονίες πράγμα που ισχύει και σε ένα ενήλικο όσο και σε ένα ανήλικο δράστη. Με λίγα λόγια, συνήθως το αρσενικό φύλλο είναι αυτό που θα προβεί πιο εύκολα σε ένα τέτοιο είδος παράβασης. Το αρσενικό παρά το θηλυκό γένος κατέχει τη συντριπτική πλειοψηφία εκείνων που συλλαμβάνονται για ανθρωποκτονία. Τα κορίτσια λοιπόν κάθε ηλικίας είναι σε ανύπαρκτο ποσοστό υπεύθυνα για ανθρωποκτονία σε σχέση με τα αγόρια ηλικίας κυρίως 15-17 ετών.

Μία άλλη εικόνα που έχουμε είναι αυτή της σχέσης η οποία διέπει το δράστη και το θύμα. Έτσι διαπιστώνεται ότι: Ενώ γίνεται συνεχώς λόγος για τις ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες των ανηλίκων, το οποίο μας δίνει την εντύπωση ότι ο αριθμός τους είναι μεγάλος, αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι ότι ένα σχετικά μικρό ποσοστό ανηλίκων δολοφόνων σκοτώνει τους γονείς ή τους θετούς γονείς του και μόνο ένα ελάχιστο μεγαλύτερο, αλλά ανάξιο θα λέγαμε στατιστικού λόγου- ποσοστό τελεί ανθρωποκτονίες εις βάρος άλλων οικογενειακών μελών. Ανθρωποκτονία «μέσα» σε οικογένεια συνήθως δε περιλαμβάνει κάποια αφορμή όπως είναι για παράδειγμα κάποιο θέμα κλοπής ή κάτι άλλο, σε αντίθεση με τις περισσότερες ανθρωποκτονίες άγνωστων προσώπων που έχει υπάρξει κάποια κλοπή ή ληστεία.

Τα θύματα από δράστες θηλυκού γένους προέρχονται συνήθως από μέλη της οικογένειας, ενώ τα θύματα από δράστες αρσενικού γένους είναι απλώς γνώριμα ή και ξένοι πολλές φορές. Οι πιο μικροί σε ηλικία ανθρωποκτόνοι επιλέγουν να

σκοτώσουν μέλη της οικογένειας τους σε αντίθεση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρωποκτόνους που αποφεύγουν τέτοιου είδους ανθρωποκτονίες. Τέλος, οι ανήλικοι ηλικίας κάτω των 16 ετών επιλέγουν ως θύματα τους «εύκολους στόχους», όπως για παράδειγμα ανάπηρα μέλη οικογενειών τους ή ανυποψίαστους γονείς κλπ.

Εικόνα αποτελεί και το γεγονός ότι σημαντικό ποσοστό εξωοικογενειακών ανθρωποκτονιών από ανήλικους διαπράττεται κατά τη διάρκεια κάποιας εγκληματικής ενέργειας κατά της ιδιοκτησίας συνήθως πρόκειται για κλοπή ή ληστεία. Δηλαδή όσο μικρότερος σε ηλικία είναι ο ανήλικος και διαπράττει κάποια κλοπή ή ληστεία τόσο πιο δύσκολα θα διαπράξει ανθρωποκτονία εξ αιτίας αυτής. Αντίθετα τώρα όσο ο ανήλικος ενηλικιώνεται, τόσο πολλαπλασιάζονται οι πιθανότητες τέλεσης ανθρωποκτονίας με αφορμή τη διάπραξη κάποιας κλοπής ή ληστείας.

Σημαντικό στοιχείο επίσης, αποτελεί το αν η τέλεση μιας ανθρωποκτονίας αποτελείται από ένα ή πολλά άτομα ανήλικων. Πάλι όμως όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες που έχουν τελεστεί από ανήλικους στην Ελλάδα, οι περισσότεροι ανήλικοι δράστες έδρασαν από μόνοι τους. (Εξαίρεση αποτελεί το παράδειγμα του φόνου του μικρού στη Βέροια από ανήλικους δράστες που φαίνεται να έδρασαν ομαδικά.) Στο εξωτερικό διαπιστώνεται ότι όσο μικρότερη ηλικία έχουν οι ανθρωποκτόνοι τόσο περισσότερο δρουν από κοινού και με μορφή συμμοριών.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να στηρίξουμε τα παραπάνω λέγοντας ότι ο ανήλικος ανθρωποκτόνος είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό αρσενικού γένους ηλικίας 15-17 ετών. Πρόκειται για άτομο που σκοτώνει είτε μέλη της οικογένειας του, είτε τρίτα πρόσωπα, δρώντας τις περισσότερες φορές μόνος του και χρησιμοποιώντας για την τέλεση της ανθρωποκτονίας κατά κανόνα πυροβόλο όπλο. Σε μικρό ποσοστό την εγκληματική ιδιότητα αυτή αποκτούν προέφηβοι ή νηπιακής ηλικίας άτομα, αγόρια ή κορίτσια τα οποία όμως τελούν συνήθως, ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες. Αυτά τα άτομα δε δρουν μεμονωμένα αλλά συνήθως με τη βοήθεια κάποιου συνομήλικου και δεν έχουν κάποιο σταθερό μέσο το οποίο θα μπορούσε να καταστεί φονικό όπλο, δρουν αδιακρίτως.

Σύμφωνα και με τον κύριο Δημόπουλο θα μπορούσαμε να σκιαγραφήσουμε τη δράση ενός ανθρωποκτόνου σε οκτώ κατηγορίες. Αυτές είναι:

1. Η Ανθρωποκτονία λόγω θυμού, η οποία γίνεται με βίαιη επίθεση του δράστη εναντίον κάποιου θύματος είτε είναι γνωστό είτε όχι, μετά από μία φιλονικία και χωρίς να γίνεται υποχρεωτική η χρήση ορισμένου όπλου.
2. Μια άλλη κατηγορία είναι η ανθρωποκτονία λόγω συζυγικής απάτης, όπου πρόκειται για το λεγόμενο έγκλημα πάθους το οποίο γίνεται οποτεδήποτε και με οποιοδήποτε φονικό όπλο, ενώ κατά κανόνα κρύβεται κάποια σχέση όπου υπάρχει τρίτο άτομο. (σύζυγοι κι εραστής).
3. Τρίτον η ανθρωποκτονία για λόγους εκδίκησης. Εδώ πρέπει να προϋπάρχει ορισμένη κοινωνική σχέση ανάμεσα στο δράστη και το θύμα που στην

εγκληματολογία είναι γνωστή με τον όρο «εγκληματικό ζεύγος». Τα κίνητρα της πράξης προσδιορίζονται μόλις βρεθεί το πτώμα και μόλις γίνει η ανακριτική διαδικασία.

4. Υπάρχει επίσης η ανθρωποκτονία λόγω κέρδους. Εδώ για την επισήμανση του δράστη τίθεται το ερώτημα: Ποιος θα μπορούσε να κερδίσει από αυτόν τον φόνο;
5. Άλλη κατηγορία αποτελεί η ανθρωποκτονία χωρίς εμφανές η λογικό κίνητρο. Τέτοιου είδους ανθρωποκτονίες αποτελούν τις πιο δύσκολες περιπτώσεις γιατί δεν υπάρχει κάποιος δεσμός μεταξύ των πρωταγωνιστών του εγκλήματος ούτε είναι εμφανές το κίνητρο αυτής της εγκληματικής ενέργειας. Έτσι το ενδιαφέρον των ερευνών πρέπει να στρέφεται σε πρόσωπα εκτός του περιβάλλοντος του θύματος.
6. Στην έκτη κατηγορία έχουμε την ανθρωποκτονία-αυτοκτονία. Σε αυτή τη κατηγορία έχουμε να κάνουμε με άτομα της εφηβικής ηλικίας και τα οποία έχουν προηγουμένως συνάψει ερωτικό δεσμό. (πρόκειται για τη λεγόμενη "ρομαντική ανθρωποκτονία")
7. Έπειτα έχουμε την ανθρωποκτονία λόγω σεξουαλικών διαστροφών και σαδισμού. Εδώ παρατηρείται απίθανη εκροή βίας εκ μέρους του δράστη απέναντι προς το θύμα το οποίο συνήθως είναι γένους θηλυκού ή πρόκειται για κάποιο ομοφυλοφιλικό άτομο.
8. Τελευταία κατηγορία αποτελεί η ανθρωποκτονία η οποία τελέστηκε συμπτωματικά και στα πλαίσια διάπραξης κάποιου άλλου εγκλήματος. Απουσιάζει λοιπόν ο σκοπός καθώς η πρόθεση που είχε αρχικά ο δράστης στο μυαλό του άλλαξε στη πορεία εντελώς.

Ο ανήλικος ανθρωποκτόνος τώρα συναντάται στις κατηγορίες 1,3,5,6,7,8. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι ο ανήλικος ανθρωποκτόνος τελεί φόνο συνήθως από θυμό, από εκδίκηση χωρίς κάποιο εμφανές η λογικό κίνητρο, τελεί ρομαντικές ανθρωποκτονίες, σκοτώνει από σαδισμό η σεξουαλική διαστροφή ή τέλος τελεί ανθρωποκτονία εντελώς τυχαία και χωρίς άμεση πρόθεση προς τούτο.⁶

Σημειώνεται ότι προϋπόθεση της ανθρωποκτονίας αποτελεί η κάποιας έκτασης διάπραξη του χαρακτήρα του δράστη. Αυτό σχετίζεται με διάφορους παράγοντες, ένας από αυτούς μπορεί να είναι η αμφιθυμική σχέση του εφήβου με τη μητέρα του, η ναρκισσιστική του νεύρωση, η απώλεια της προσωπικής του ταυτότητας, η ακόμα το παθολογικό ενδοοικογενειακό σύστημα επικοινωνίας. Άλλοι παράγοντες είναι οι ψυχωτικές καταστάσεις,⁷ το άγχος κ.α. Οι παραπάνω παράγοντες αλλά και άλλοι εκτός από αυτούς εμποδίζουν έναν ανήλικο να διαμορφώσει σωστά τη προσωπικότητα του και έπειτα να την αναπτύξει πράγμα το οποίο τον οδηγεί στο έγκλημα και ενίοτε στην ανθρωποκτονία. Πρόκειται για μια δύσκολη περίοδο στη

⁶Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

⁷Βλ. σχετ., Τσαλίκου, Φ., Σχιζοφρένεια και Φόνος. Μια ψυχολογική- εγκληματολογική έρευνα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1984, σ.192επ.

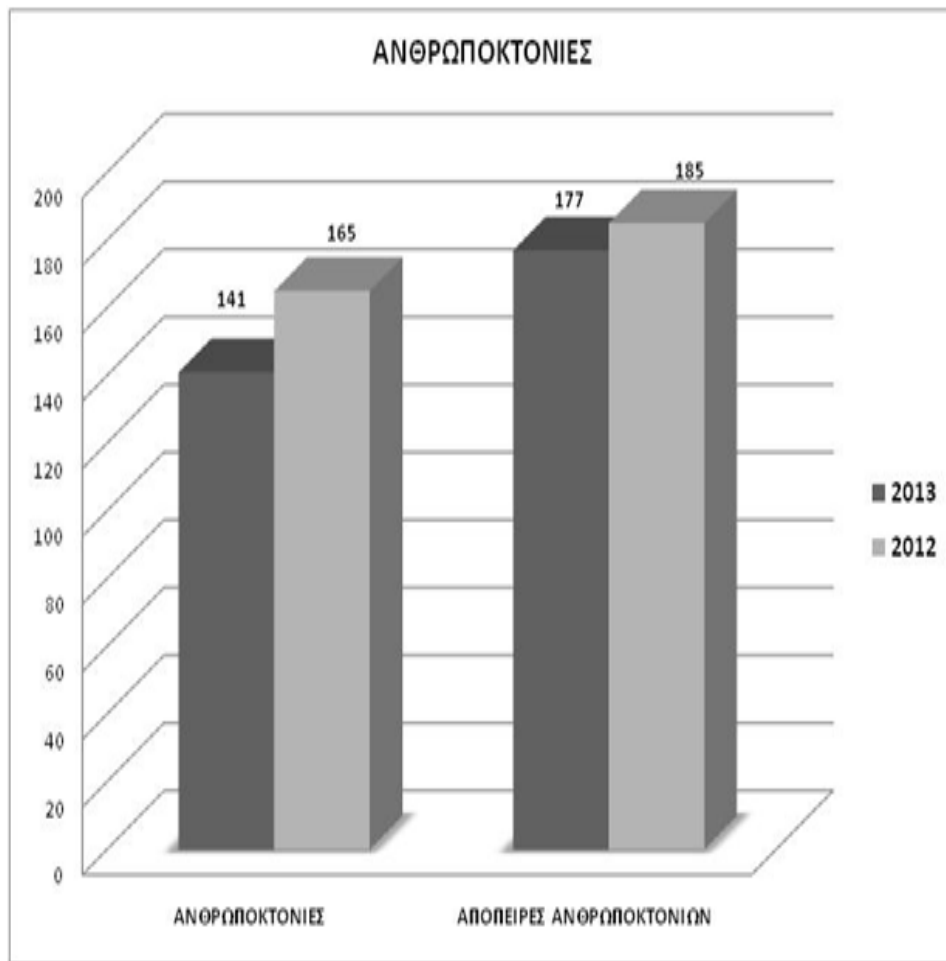
ζωή ενός νέου η εφηβική περίοδος και οι παράγοντες αυτοί ασκούν όλη τους την επίδραση όταν ο νέος είναι ασταθής, ευαίσθητος, κυκλοθυμικός και έχει αργή η ελλιπή ωρίμανση.

Οι έφηβοι αρσενικού γένους συνήθως μόνοι τους τελούν τόσο ενδοοικογενειακές όσο και εξωοικογενειακές ανθρωποκτονίες. Αυτό κατά πάσα πιθανότητα πρέπει να οφείλεται στη πατριαρχική δομή των σύγχρονων κοινωνιών και των προτύπων που αυτές προβάλλουν καθώς η ελευθερία δράσης των αγοριών είναι μεγαλύτερη από ότι αυτή των κοριτσιών. Αυτή η ελευθερία δυναμώνει την αυτοπεποίθησή τους, οπλίζει τα αγόρια με αυτοενέργεια πράγμα το οποίο μπορούμε να δούμε στον ατομικό τρόπο της ανθρωποκτονικής δράσης τους. Το αντίθετο τώρα συμβαίνει στους ανθρωποκτόνους της προεφηβικής ηλικίας και στα κορίτσια. Αυτό συμβαίνει γιατί τα παιδιά και τα κορίτσια της εφηβικής ηλικίας είναι περισσότερο υπέρ του θεσμού της οικογένειας και πιο προσκολλημένα σε αυτή γι' αυτό και τα εγκλήματα τα οποία τελούν και κυρίως οι ανθρωποκτονίες, στρέφονται εναντίον των μελών της οικογένειας τους. Οι περιπτώσεις αυτές είναι κοινωνικά αδύναμες και συνήθως αντιδρούν με τη διάπραξη ανθρωποκτονιών εις βάρος άλλων οικογενειακών μελών. Χρησιμοποιούν δε, κάθε μέσο προς εκτέλεση του εγκλήματος τους αρκεί τούτο να επιτελεί τον φονικό τους στόχο.⁸

Παρακάτω ακολουθεί η απεικόνιση ενός πίνακα (**Πίνακας 1.**) ο οποίος προέρχεται από τα στατιστικά στοιχεία και τον απολογισμό της συνολικής δραστηριότητας της Ελληνικής Αστυνομίας για το έτος 2013. Σε αυτό το πίνακα φαίνονται οι ανθρωποκτονίες και οι απόπειρες ανθρωποκτονιών που έγιναν το 2012 σε σύγκριση με το 2013. Σύμφωνα με τα στατιστικά αυτά δεδομένα οι ανθρωποκτονίες σε σύγκριση με το 2012, μειώθηκαν σε ποσοστό 11,9%. Αυτό μας δείχνει λοιπόν ότι ενώ σε άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες υπάρχει αύξηση της εγκληματικότητας με το πέρασμα των χρόνων η Ελλάδα έχει καταφέρει να κρατήσει ένα σταθερό επίπεδο η ακόμα και να μειώσει τέτοιου είδους εγκληματικές ενέργειες. Αυτό ισχύει τόσο για τις ανθρωποκτονίες που τελούνται από ενήλικους όσο και σε αυτές που τελούνται από ανήλικους. Αυτός ο πίνακας μας βοηθάει να δούμε τη καταγραφή των ανθρωποκτονιών κατά το έτος 2013 σε όλη την επικράτεια και να τις συγκρίνουμε με αυτές που έγιναν το 2012. Από την ευχάριστη θα λέγαμε μείωση του ποσοστού φαίνεται πως ίσως τα μέτρα που έχει λάβει η Ελληνική κοινωνική πολιτική έχουν αρχίσει να λειτουργούν σε ένα μικρό βαθμό και ίσως σαν κοινωνία καταφέρουμε να σταθεροποιήσουμε αν όχι να μειώσουμε τέτοια φαινόμενα όπως είναι αυτό της ανθρωποκτονίας. Αυτά όμως θα αναφερθούν αναλυτικά στο υπόλοιπο της εργασίας.

⁸Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

Πίνακας 1.

Όπως φαίνεται και στον πίνακα το 2013, λοιπόν, καταγράφηκαν σε όλη την Επικράτεια (141) υποθέσεις ανθρωποκτονιών, έναντι (165) για το 2012 πρόκειται δηλαδή για 24 λιγότερες ανθρωποκτονίες, μείωση σε ποσοστό 11,9%. Επίσης το 2013 διαπράχθηκαν (177) απόπειρες ανθρωποκτονίας, έναντι (185) που είχαν καταγραφεί το 2012 πάλι είναι λιγότερες και συγκεκριμένα 8 λιγότερες, μείωση σε ποσοστό 4,3%. Από τις αστυνομικές έρευνες, εξιχνιάστηκαν (284) περιπτώσεις τετελεσμένων ανθρωποκτονιών ή αποπειρών, δηλαδή σε ποσοστό 89,3%. Παρατηρείται ότι το ποσοστό εξιχνίασης ανθρωποκτονιών είναι πολύ υψηλό, πράγμα το οποίο δείχνει τη συνεπή και συνεχή δουλειά της Ελληνικής πολιτείας (άμεσα και της Ελληνικής Αστυνομίας) ώστε να ερευνώνται όλο και περισσότερες υποθέσεις με στόχο την εξιχνίαση τους.⁹

Ένας άλλος πίνακας που μας βοηθάει να κατανοήσουμε το πόσο συχνά διαπράττονται εγκλήματα ανθρωποκτονικής φύσης από ανήλικους δράστες μόνο αυτή τη φορά είναι ο παρακάτω πίνακας. (βλ. **Πίνακα 2.**) Σε αυτό το πίνακα φαίνονται τα εγκλήματα κατά της ζωής από ανήλικο δράστη διαχωρίζοντας το φύλλο, την ηλικία αλλά και το γεωγραφικό διαμέρισμα.

⁹<http://www.hellenicpolice.gr/index.php>

Πίνακας 2. ¹⁰

Καταδικασθέντες ανήλικοι κατά γενικές κατηγορίες αδικημάτων, ηλικία, φύλο και Υ.Π.Α. τελέσεως αυτών. Έτος 2009																
Γενικές Κατηγορίες Αδικημάτων	Φύλο	Σύνολο	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Κεντρική Μακεδονία	Δυτική Μακεδονία	Θεσσαλία	Ήπειρος	Ιόνια Νησιά	Δυτική Ελλάδα	Στερεά Ελλάδα	Πελοπόννησος	Αττική	Βόρειο Αιγαίο	Νότιο Αιγαίο	Κρήτη	Άγνωστο
Εγκλήματα κατά της ζωής	Σ	10	1	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0	1	3	0
	A	9	1	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0	1	2	0
	Θ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Μέχρι 13 ετών	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Θ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14-18 ετών	A	5	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
	Θ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19-21 ετών	A	4	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
	Θ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Σε αυτό το πίνακα συναντάμε το σύνολο, το φύλλο αρσενικό (A) ή θηλυκό (Θ) αντίστοιχα, τις ηλικίες μέχρι 13 ετών, από 14-18 ετών και από 19-21 ετών. Επίσης έχουμε τα γεωγραφικά διαμερίσματα: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρος, Ιόνια Νησιά, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Αττική, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο, Κρήτη και άγνωστο γεωγραφικό διαμέρισμα.

Όπως παρατηρείται το σύνολο των καταδικασθέντων για εγκλήματα κατά της ζωής κατά το 2009 στην Ελλάδα ήταν 10 ανήλικα άτομα. Παρατηρείται ότι τα 9 από αυτά τα άτομα είναι αρσενικού γένους ενώ μόνο το ένα άτομο είναι θηλυκού γένους πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία που παραθέσαμε στην εργασία. Ακόμη, η πλειοψηφία τέτοιων εγκλημάτων ήταν στη Κρήτη (3), στη Δυτική Ελλάδα αμέσως μετά (2) και από ένα (1) είχαν οι: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ιόνια Νησιά και Νότιο Αιγαίο. Το

¹⁰<http://www.statistics.gr>

ένα και μοναδικό έγκλημα που διαπράχθηκε από δράστη θηλυκού γένους ήταν στη Κρήτη και η ανήλικη ήταν στην ηλικία μεταξύ 19-21 ετών. Μέχρι την ηλικία 13 ετών δεν υπάρχει κανένας δράστης σε κανένα γεωγραφικό διαμέρισμα.

Στην ηλικία μεταξύ 14-18 ετών συναντάμε με βάση το πίνακα σύνολο πέντε (5) καταδικασθέντες ανήλικους για εγκλήματα κατά της ζωής. Και οι 5 ανήλικοι είναι αρσενικού γένους και προέρχονται ένας από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, ένας από τη Κεντρική Μακεδονία, ένας από τα Ιόνια Νησιά, ένας από τη Δυτική Ελλάδα και ένας από τη Κρήτη. Στην ηλικία τώρα μεταξύ 19-21 συναντάμε πέντε (5) καταδικασθέντες ανήλικους, από τους οποίους οι τέσσερις (4) είναι αρσενικού γένους και προέρχονται ένας από Δυτική Ελλάδα, ένας από Δυτική Ελλάδα, ένας από Νότιο Αιγαίο και ένας από Κρήτη, ενώ η θηλυκού γένους καταδικασθείσα συναντάται στη Κρήτη όπως προαναφέραμε. Άξιο αναφοράς είναι ότι η Κρήτη είναι το γεωγραφικό διαμέρισμα με όπου το 2009 είχαμε τα περισσότερα εγκλήματα κατά της ζωής και μάλιστα το ένα είχε καταδικασθείσα ανήλικη θηλυκού γένους.

Αυτό ίσως να συμβαίνει γιατί στη Κρήτη τα πράγματα ανέκαθεν ήταν λίγο πίσω σε θέματα τήρησης των νόμων. Στη Κρήτη υπάρχει και η χρήση όπλων σε απομακρυσμένα χωριά και πολλές φορές είναι δύσκολη η πρόσβαση της Ελληνικής Αστυνομίας σε αυτά και η επιβολή της τάξης. Έτσι, πιθανότατα και οι ανήλικοι έχουν αυτή την ελευθερία στη χρήση τέτοιων πυροβόλων όπλων και μη ενώ λόγω της αγροτικής επιχειρηματικότητας του νησιού υπάρχει χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο των νέων απ' ότι σε άλλα γεωγραφικά διαμερίσματα. Ας μη ξεχνάμε και το φαινόμενο της βεντέτας που ακόμα συναντάται σε μερικά χωριά του νησιού και μεταφέρεται από γενιά σε γενιά ακόμη και τώρα εν έτη 2015.

Παρ' όλα αυτά μείωση των δεικτών εγκληματικότητας εμφανίζουν τα στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας στη Κρήτη για το πρώτο εξάμηνο του 2014 όπως αναφέρει άρθρο της Έλενης Βασιλάκη στο e-Κρήτη. Αν και υπάρχει μείωση στην εγκληματικότητα και συγκεκριμένα στις κλοπές, διαρρήξεις και ληστείες οι ανθρωποκτονίες κατά το έτος 2014 παρουσιάζουν αύξηση σε σχέση με το 2013. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΑΣ, στη Κρήτη, μέσα στο πρώτο εξάμηνο του έτους 2014 είχαμε 4 ανθρωποκτονίες, 12 απόπειρες ανθρωποκτονίας και 16 εξιχνιάσεις σε αντίθεση με το έτος 2013 όπου το ίδιο διάστημα καταγράφηκαν 2 ανθρωποκτονίες, οι απόπειρες ήταν 5 και οι εξιχνιάσεις 7.¹¹

1.4 Στοιχεία σχετικά με το ανθρωποκτονικό φαινόμενο

Σε αυτό το κεφάλαιο και σύμφωνα και με τον κ. Δημόπουλο θα ακολουθήσει μια παρουσίαση των ατομικών και οικογενειακών γνωρισμάτων των ανήλικων ανθρωποκτόνων, της προεγκληματικής συμπεριφοράς των ανηλίκων αλλά και στους τύπους ανθρωποκτονιών. Έτσι λοιπόν παρουσιάζονται:

A. Τ' ατομικά και οικογενειακά γνωρίσματα.

Εδώ γίνεται λόγος για τα ατομικά και οικογενειακά γνωρίσματα των ανηλίκων ανθρωποκτόνων με βάση τις μέχρι τώρα εμπειρικές έρευνες. Διαπιστώνεται πως οι

¹¹<http://www.ekriti.gr>

ανήλικοι που διαπράττουν φόνο έρχονται σε αντίθεση με τις κατεστημένες αντιλήψεις που επικρατούσαν στο παρελθόν που σχετίζονται με την παιδική ηλικία και την εφηβεία. Επίσης δημιουργείται δίλημμα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης αυτών των δραστών.

Όσον αφορά τα ατομικά γνωρίσματα, οι έρευνες έχουν ως στόχο να διευκρινίσουν ποιοι πραγματικά είναι οι ανήλικοι που σκοτώνουν αλλά και αν πρόκειται για συναισθηματικά διαταραγμένους, πνευματικά ασθενείς ή διανοητικά καθυστερημένα και ανίκανα εκμάθησης άτομα με νευρικό κλονισμό ή μήπως πρόκειται για αυθόρμητους νέους οι οποίοι προβαίνουν σε ακραίες ανώμαλες πράξεις; Τα παραπάνω γνωρίσματα έχουν κατηγοριοποιηθεί με βάση την οπτική γωνία από την οποία οι διάφοροι ερευνητές εξετάζουν το υλικό τους με βάση τις εμπειρίες τους. Πχ. Ένας ψυχολόγος θα επιμένει στη διάγνωση των ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων και ένας νευρολόγος σε νευρωσικές καταστάσεις κ.ο.κ. Το τελικό όμως λόγο τον έχει η εγκληματολογική έρευνα και κατ' επέκταση η εγκληματολογική επιστήμη καθώς πρέπει να έχει κριτική αξιολόγηση του ερευνητικού υλικού έτσι ώστε να έχει σαφή τοποθέτηση στο ζήτημα.

- Συναισθηματική διαταραχή – πνευματική ασθένεια:

Ανέκαθεν επικρατούσε η ιδέα ότι οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι είναι άτομα ψυχικά διαταραγμένα και άρρωστα πνευματικά. Αυτό όμως συνέβαινε επειδή τα περισσότερα στοιχεία προέρχονταν από ειδικούς και μέσα σε κλινικούς χώρους. Οι ψυχολογικές όμως και ψυχιατρικές εξετάσεις ήρθαν να διαψεύσουν τα αναληθή μέχρι τώρα στοιχεία και να αποδείξουν ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό από ανήλικους ανθρωποκτόνους είναι ψυχωτικοί. Άρα λοιπόν, οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι δεν είναι ψυχωτικοί απλά εμφανίζουν ορισμένα ψυχοπαθολογικά συμπτώματα όπως για παράδειγμα αμνησία, κατάθλιψη ή κάποια είδη παράνοιας και μανίας.¹² Ένας ασθενής λοιπόν μπορεί να εμφανίσει, μία ή επανειλημμένες φάσεις κατάθλιψης, ή στη διαδρομή της νόσου, είναι δυνατόν να μεταπίπτει από κατάθλιψη σε μανία. Στη τελευταία περίπτωση, λέμε ότι ο ασθενής πάσχει από διπολική ή μανιοκαταθλιπτική διαταραχή. Μεταξύ των φάσεων μανίας ή κατάθλιψης, συνήθως παρεμβάλλονται διαστήματα νορμοθυμίας. Στη φάση της μανίας ο ασθενής εμφανίζει υπερενεργητικότητα, υπερκινητικότητα, ψυχοκινητική διέγερση, λογόρροια, ιδεόρροια, ιδεοφυγή, υπεραισιοδοξία, ιδέες υπερτίμησης του Εγώ, μεγαλομανιακό παραλήρημα, αύξηση της ερωτικής επιθυμίας. Στην οξεία φάση, συνήθως απαιτείται η χορήγηση νευροληπτικών, σε μεγάλες μάλιστα δόσεις, για να επιτευχθεί γρήγορη καταστολή του ασθενούς.¹³

Ερευνητές που μελέτησαν ανήλικους ανθρωποκτόνους επιμένουν στη διαταραχή της προσωπικότητας και εννοούν συμπεριφορές οι οποίες αποκλίνουν από τις κοινές λογικές συμπεριφορές και το μέσο όρο. Είναι δηλαδή ψυχοπαθητικές κι όχι

¹²Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

¹³<http://www.megamed.gr/wp-content/uploads/634426266841545681.pdf>

ψυχωτικές προσωπικότητες με διατάραξη του χαρακτήρα τους. Οπότε ελάχιστοι είναι αυτοί που έφτασαν στο σημείο να διαπράξουν μία ανθρωποκτονία έχοντας κάποιο ψυχιατρικό παρελθόν θα λέγαμε. Επειδή υπάρχουν πολλά άτομα που μπορεί να εκρηκτικές προσωπικότητες δε σημαίνει ότι αυτά τα άτομα εμπνέουν προεγκληματική ανησυχία και γι αυτό δεν δημιουργείται στη κοινωνία κάποιο είδος προληπτικού ενδιαφέροντος οπότε όταν ένα τέτοιο άτομο διαπράξει κάποια ανθρωποκτονία δημιουργεί αναστάτωση και πανικό στο ευρύ κοινό.¹⁴

- Διανοητική καθυστέρηση:

ΟΡΙΣΜΟΣ: «Η διανοητική καθυστέρηση είναι μία κατάσταση που δημιουργείται κατά την περίοδο ανάπτυξης (1η βδομάδα κύησης- 16ο έτος). Τα άτομα που έχουν διανοητική καθυστέρηση έχουν χαμηλότερο δείκτη νοημοσύνης από τα υπόλοιπα άτομα της ηλικίας τους, μικρότερη προσαρμοστικότητα και αντιληπτική ικανότητα, λιγότερες ικανότητες να αυτοεξυπηρετηθούν, αλλά και να αποκτήσουν γνώσεις. Η διανοητική καθυστέρηση μπορεί να είναι ήπια, μέτρια, σοβαρή και βαριά.»¹⁵

Σύμφωνα με τον εγκληματικό θετικισμό η διανοητική κατάσταση του δράστη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τη μετάβαση του στο έγκλημα ενώ κατά τον εγκληματολογικό λειτουργισμό η διανοητική κατάσταση ενός ατόμου διαδραματίζει επίσης ρόλο στο εάν αυτό το άτομο κατανοεί τι είναι σωστό και τι λάθος τι έννομο και τι άνομο και κατά συνέπεια τα περιεχόμενα των ποινικών κανόνων. Σύμφωνα με έρευνες η πνευματική καθυστέρηση μπορεί να είναι ένα από τα αίτια της διάπραξης μίας ανθρωποκτονίας. Δε σημαίνει όμως ότι ένα άτομο που είναι διανοητικά καθυστερημένο είναι απαραίτητα και επικίνδυνο ούτε από τη φύση του εγκληματίας. Είναι ένα άτομο απρόβλεπτο και απερίσκεπτα πολλές φορές οδηγείται στη διάπραξη ενός τέτοιου εγκλήματος. Πολλές φορές τίθεται το θέμα της ευφυΐας όμως ένα έγκλημα είναι τόσο "εύκολο" να τελεστεί από ένα λιγότερο όσο και ένα περισσότερο ευφυή άτομο. Έτσι, έρευνες έδειξαν ότι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι ήταν άτομα χαμηλού επιπέδου ευφυΐας αλλά πολύ πιο πάνω από το όριο της πνευματικής καθυστέρησης. Έπειτα άλλες έρευνες αργότερα διαπίστωσαν ότι ο δείκτης IQ ανηλίκων ανθρωποκτόνων τα τελευταία χρόνια είναι αρκετά υψηλότερος.

- Οι μαθησιακές δυσκολίες:

Οι μαθησιακές δυσκολίες αποτελούν μια αναπτυξιακή διαταραχή η οποία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συχνότητα στα σχολικά χρόνια. Εκδηλώνεται ως «ειδική» δυσκολία στην ανάγνωση, στη γραφή, στην ορθογραφία και στα μαθηματικά και, ανάλογα με τον ορισμό και την προσέγγιση που υιοθετείται, τα ποσοστά της κυμαίνονται σε 15%-30% του μαθητικού πληθυσμού (Karpian, Sadock, 1985).¹⁶ Όλοι οι ερευνητές έχουν αναφερθεί στις μαθησιακές δυσκολίες των

¹⁴ Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

¹⁵ <http://blog.doctoranytime.gr/glossary/dianoitiki-kathysterisi/>

¹⁶ «ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ. Μ. ΤΖΟΥΡΙΑΔΟΥ Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής -

ανήλικων ανθρωποκτόνων. Συγκεκριμένα επισημαίνουν πως οι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι παρουσιάζουν συχνά μαθησιακές δυσχέρειες και ενίοτε ακόμη και πλήρη μαθησιακή ανικανότητα..

- Νευρολογικές διαταραχές:

Παλαιότερα όλοι σχεδόν οι ανθρωποκτόνοι διέθεταν κάποια νευρωτικά συμπτώματα σύμφωνα με έρευνες παρόλα αυτά σε νεότερες έρευνες έχει αποδειχθεί ότι τέτοιου είδους διαταραχές, δηλαδή νευρωτικές ελάχιστα συνδέονται με την ανθρωποκτονική δραστηριότητα των ανήλικων. Ακόμα μια φορά λοιπόν οι νέες έρευνες έρχονται να ανατρέψουν τις παλαιότερες και να αποδείξουν πως ένας ανήλικος ανθρωποκτόνος δεν έχει απαραίτητα και κάποια νευρολογική διαταραχή.

Όσον αφορά τώρα τα οικογενειακά γνωρίσματα των ανήλικων ανθρωποκτόνων οι περισσότερες έρευνες που έχουν γίνει έως τώρα είναι με αφορμή τη σύνταξη κάποιας ψυχολογικής ή ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης. Έτσι, τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών έδειξαν πως οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι προέρχονται, κατά κανόνα, από διαλυμένες οικογένειες ή από ψυχοπαθολογικούς γονείς ή έχουν υποστεί κάποιου είδους κακοποίησης σε πιο νεαρή ηλικία και έχουν παραμεληθεί. Από τη πρώτη αιτία που αναφέρθηκε και προχωρώντας στη Τρίτη μάλιστα, οι πιθανότητες διάπραξης φόνου από ανήλικο πολλαπλασιάζονται. Το παραπάνω δε σημαίνει πως ένας ανήλικος ο οποίος προέρχεται από μία οικογένεια όπου επικρατεί υγιής σχέση ανάμεσα στα μέλη της και ισορροπία δε μπορεί να διαπράξει ανθρωποκτονία απλά αυτά τα άτομα έχουν λιγότερες πιθανότητες. Να αναφερθεί ότι δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη διαζυγίου ανάμεσα στους γονείς του ανήλικου αρκεί και μόνο η έντονη διαφωνία ανάμεσα τους ώστε να αφομοιώνεται από το παιδί και να το στιγματίζει. Οι ψυχοπαθολογικές καταστάσεις των γονέων συνήθως οφείλονται στον αλκοολισμό, την ψυχική ανωμαλία κ.α. Όλα αυτά επιδρούν στο παιδί και πολλές φορές μπορεί να το ωθούν στη διάπραξη μιας εγκληματικής ενέργειας η ακόμα και στην τέλεση ανθρωποκτονίας.

Σημαντικότερο απ' όλα όμως αποτελεί το γεγονός της κακομεταχείρισης και της παραμέλησης. Η κακοποίηση ή κακομεταχείριση του παιδιού περιλαμβάνει όλες τις μορφές σωματικής ή συναισθηματικής κακής μεταχείρισης, σεξουαλικής παραβίασης, παραμέλησης ή παραμελημένης θεραπευτικής αντιμετώπισης ή εκμετάλλευσης για εμπορικούς σκοπούς, η οποία καταλήγει σε συγκεκριμένη ή εν δυνάμει βλάβη που αφορά τη ζωή και την ανάπτυξη του παιδιού, στα πλαίσια μιας σχέσης ευθύνης, εμπιστοσύνης και δύναμης.¹⁷ Η οικογενειακή βία προκαλεί ψυχολογική αναστάτωση στον ανήλικο ανθρωποκτόνο εντατικά ανεξάρτητα από το εάν προέρχεται από τον ένα γονέα εναντίον του άλλου είτε αφορά στην

Μαθησιακών Δυσκολιών ΑΠΘ Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου,
<http://www.specialeducation.gr/frontend/articles>.

¹⁷http://www.nsph.gr/files/011_Ygeias_Paidiou/Koinonikh_Paidiatrikh_tei_mathimata/1_Bia_enantion_paidion.pdf

κακομεταχείριση του παιδιού κι από τους δύο γονείς. Όπως η κακοποίηση έτσι και η παραμέληση του παιδιού είναι εξίσου είδη εγκληματικής ενέργειας.

B. Η προεγκληματική συμπεριφορά του ανήλικου.

Αν ένα άτομο πόσο μάλλον ένας ανήλικος διαθέτει κάποια προεγκληματική κατάσταση αυτό θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό και τη μελλοντική του συμπεριφορά. Δεν είναι όμως και απαραίτητο ότι ο δράστης πριν από το έγκλημά του φανερώνει και τις προθέσεις του. Έρευνες όμως όπως αναφέρει και ο κ. Δημόπουλος στο βιβλίο του «ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» απέδειξαν ότι υπάρχουν ορισμένες βιοκοινωνικές ενδείξεις, η παρουσία των οποίων πιθανολογεί τη μελλοντική διάπραξη από τον ανήλικο κάποιας εγκληματικής φυσικής βίας και πολύ συχνά ανθρωποκτονίας. Τέτοιες ενδείξεις είναι:

- Η αντικοινωνική συμπεριφορά
- Η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών
- Το σκασιαρχείο από το σχολείο και η δραπέτευση από το σπίτι,
- Η συχνή ενούρηση
- και οι προβληματικές έως συγκρουσιακές σχέσεις του ανήλικου με τους συνομηλίκους του.

Τα παραπάνω είναι ενδεικτικά και συναντώνται στους περισσότερους ανήλικους ανθρωποκτόνους γι αυτό και διαθέτουν μian εδραία προγνωστική βάση. Αναλυτικά:

▪ Αντικοινωνική Συμπεριφορά:

Πολλοί από τους ανήλικους δράστες έχουν ένα βεβαρυμμένο θα λέγαμε προεγκληματικό ιστορικό ή ένα αντικοινωνικό μητρώο. Ακόμα και αν δεν έχουν σκοτώσει παλαιότερα σίγουρα θα έχουν συγκρουστεί ή μπλέξει σε φασαρίες-καυγάδες με άλλα πρόσωπα. Όλα αυτά είναι αντικοινωνικές εκδηλώσεις οι οποίες οφείλονται στη προσωπικότητα του ανήλικου, ένα τέτοιο άτομο λοιπόν ίσως να εξελιχθεί σε ανθρωποκτονική προσωπικότητα.

▪ Χρήση ψυχοτρόπων ουσιών:

Ένα άλλο που διαφαίνεται στην εμπειρική έρευνα είναι ότι υπάρχει πολλές φορές άμεση σχέση των εγκλημάτων βίας και των ναρκωτικών ουσιών. Πολλές φορές λοιπόν ένας ανήλικος χρήστης ουσιών γίνεται επιθετικός και τελεί κάποιο έγκλημα βίας. Η κατανόηση της σύνδεσης των ναρκωτικών με το έγκλημα δεν παρουσιάζει απλώς και μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον, αλλά έχει σοβαρότατες συνέπειες στη δημόσια πολιτική, καθώς η γνώση των σχέσεων αυτών καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία ανταποκρίνεται στην εγκληματικότητα που συνδέεται με τα ναρκωτικά. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να προωθηθεί στην Ευρώπη η έρευνα σχετικά με τη σχέση ναρκωτικών-εγκλήματος και τις διάφορες εκφάνσεις της, ώστε να

προσδιοριστεί με ποιον τρόπο θα περιοριστεί η εγκληματικότητα που συνδέεται με τα ναρκωτικά.¹⁸

- Το σκασιαρχείο από το σχολείο και η δραπέτευση από το σπίτι:

Τόσο το σκασιαρχείο από το σχολείο όσο και η δραπέτευση από το σπίτι αποτελούν συνήθειες ανηλίκων που καθόλου σπάνια καταλήγουν στην ανθρωποκτονία. Η εγκατάλειψη του σπιτιού συχνά είναι ένα φαινόμενο που συναντά η αστυνομία σε ανήλικους που είναι πατροκτόνοι ή μητροκτόνοι.

- Η συχνή ενούρηση

Πολλές φορές τα παιδιά μετά από μια ηλικία κατά τη διάρκεια της νύχτας η ακόμη και της μέρας έχουν ενούρηση η οποία ασφαλώς δεν είναι επιτρεπτή καθώς η αυτοσυγκράτηση θεωρείται αναμενόμενη. Αυτά όμως έχει συνδεθεί με τη βιαιότητα του ατόμου. Η ενούρηση κατ' εξοχήν έχει συνδεθεί με την κρυφή επιθετικότητα του ανήλικου που ψάχνει ευκαιρία για να τη διοχετεύσει. Σύμφωνα με έρευνες τα συχνοουρητικά άτομα δυσκολεύονται να συγκρατήσουν τις ορμές τους και έχει αποδειχθεί πως οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι ήταν συχνοουρητικοί.

- Προβληματικές έως συγκρουσιακές σχέσεις του ανήλικου με τους συνομήλικους του.

Πολλοί ανήλικοι που σκότωσαν είχαν παρουσιάσει στο παρελθόν κάποιου είδους προβληματική ή συγκρουσιακή συμπεριφορά με συνομήλικους τους. Ανήλικοι που διαπράττουν γονεοκτονία είναι πιο πιθανό να έχουν άσχημη συμπεριφορά και ξέσπασμα στις σχέσεις τους με συνομηλίκους απ' ότι άλλοι ανήλικοι δολοφόνοι.

Γ. Οι τύποι ανθρωποκτονιών.

Οι έρευνες αναφέρουν ότι οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι σκοτώνουν πρόσωπα που δεν είναι από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Επίσης οι περισσότερες ανθρωποκτονίες των ανηλίκων γίνονται με πυροβόλα όπλα, με μαχαίρια και πιο σπάνια με τα ίδια τους τα χέρια. Προκύπτει βέβαια ότι υπάρχει κάποια σύνδεση ανάμεσα στην επιλογή του φονικού όπλου με το δράστη και το θύμα κάποιο είδους σχέση δηλαδή. Έχει αποδειχθεί δηλαδή, πως τα μέλη των οικογενειών που σκοτώθηκαν από τους ανήλικους είχαν πυροβοληθεί ενώ τα γνωστά πρόσωπα είχαν φονευθεί με μαχαίρι και οι ξένοι χωρίς τη χρήση κάποιου όπλου. Άλλες φορές το κίνητρο του ανθρωποκτόνου είναι λογικό και ας μην είναι ευκρινές άλλοτε πάλι δεν υπάρχει ιδιαίτερο κίνητρο.

Όταν διαπράττεται μία γονεοκτονία, συνήθως οι ανήλικοι έχουν σκοτώσει είτε από εκδίκηση είτε για να δραπετεύσουν από το γονέα ο οποίος θεωρείται βίαιος στην

¹⁸«Τα ναρκωτικά στο προσκήνιο» Δελτίο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας. ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

© Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, 2007

αντίληψη του ανήλικου δράστη. Επίσης υπάρχει η περίπτωση ο ανήλικος να σκοτώσει τον ένα από τους δύο γονείς θέλοντας να προστατέψει τον ένα από τον άλλο επειδή πιστεύει ότι κάποιος από τους δύο έχει πέσει θύμα από τη προσβλητική συμπεριφορά του άλλου γονέα. Οι φόνοι που είναι έξω από το οικογενειακό περιβάλλον έχουν μπορεί να οφείλονται σε πολλούς λόγους ενώ αυτοί που είναι ενδοοικογενειακοί παρουσιάζουν λιγότερο φανερά κίνητρα.¹⁹

1.5 Οι ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες

Για να μιλήσει κανείς για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας θα ήταν πιο συνετό να αναλυθεί εννοιολογικά ο ορισμός της, θα πρέπει να προσδιορίσει λοιπόν κανείς τους όρους, από τους οποίους η έννοια συντίθεται. Σύντομα θα μπορούσαμε να πούμε ότι, ως βία νοείται η όποια σωματική βία, λεκτική και ψυχολογική βία ή συναισθηματική βία, ο εξαναγκασμός και η παραμέληση, ανεξάρτητα από το αν η χρήση της βίας είναι επαναλαμβανόμενη ή λαμβάνει χώρα μόνο μια φορά. Από την άλλη ο όρος "οικογένεια" αναφέρεται όχι μόνο στην πυρηνική οικογένεια, αλλά σε μία διευρυμένη μορφή οικογένειας.

Το φαινόμενο της οικογενειακής ανθρωποκτονίας το οποίο έχει τη θέση του στην ιστορία αρκετών χρόνων μας δείχνει ότι μέλη μίας οικογένειας ανέκαθεν αλληλοσκοτώνονταν. Δύο είναι οι κατηγορίες εγκληματικής δράσης η μία είναι η γονεοκτονία και η άλλη η αδελφοκτονία. Η πρώτη διακρίνεται με τη σειρά της στην πατροκτονία και την μητροκτονία η ακόμα και κάποιες φορές την δολοφονία και των δύο γονέων. Στην ελληνική εννοείται και δικαστική κοινότητα το φαινόμενο της γενοκτονίας δεν έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους ειδικούς. Δυστυχώς από τις ελληνικές περιπτώσεις γονεοκτονιών συνήθως λείπουν οι αναλύσεις σε βάθος των στοιχείων που συγκροτούν την φύση της υπόθεσης. Υπάρχουν πολλών ειδών τύποι ανήλικων ανθρωποκτόνων οι οποίοι δολοφονούν τους γονείς ή άλλα μέλη των οικογενειών τους. Μπορεί λοιπόν ο ανήλικος να έχει υποστεί κάποιου είδους κακοποίηση σοβαρή η μη. Από την άλλη μπορεί να παρουσιάζει κάποια σοβαρή ψυχική ασθένεια ή ακόμα να κρύβουν και κάποια στιγμή να εμφανίζεται μια επικίνδυνη αντικοινωνικότητα.

Συνήθως συναντάται η πρώτη μορφή ανήλικου ανθρωποκτόνου αυτή ο σοβαρά κακοποιημένος δηλαδή ανθρωποκτόνος. Αυτό δηλώνει ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό ανήλικων παιδιών κακομεταχειρίζεται από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Η ύπαρξη βίας μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον είτε αυτή είναι σεξουαλική είτε είναι λεκτική ακόμα και φυσική μπορεί να οδηγήσει τον ανήλικο σε μία τέτοια εγκληματική ενέργεια. Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία που είναι αυτή των ψυχικά άρρωστων ανήλικων ανθρωποκτόνων που σκοτώνουν τους γονείς τους πρόκειται για άτομα τα οποία πάσχουν από έντονες πνευματικές διαταραχές η είναι

¹⁹Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

ψυχωτικά. Τέτοιου είδους άτομα είναι ειδικής περίπτωσης και χρήζουν ψυχιατρικής βοήθειας. Σε αυτούς τους ανθρώπους λείπει η οργάνωση και η συστηματικότητα, η αισιοδοξία, η περιέργεια, η ταυτότητα του ρόλου, η ανεξαρτησία, η συναγωνιστικότητα και η ικανότητα συνεργασίας με άλλους ανθρώπους. Επίσης, η ικανότητα σύναψης διαπροσωπικών σχέσεων, η ικανότητα λήψης αποφάσεων, η έκφραση και ο έλεγχος των συγκινήσεων, η αυτό-εκτίμηση και η ασφάλεια. Οτιδήποτε λοιπόν ξεφεύγει κατά πολύ από τα παραπάνω, δημιουργεί την προϋπόθεση ανάπτυξης της έννοιας της ψυχικής ασθένειας.²⁰ Οι επικίνδυνα αντικοινωνικοί ανήλικοι γονεοκτόνοι είναι ουσιαστικά ψυχοπαθητικές ή κοινωνικοπαθητικές προσωπικότητες.²¹ Τα οικογενειακά περιστατικά και τα προβλήματα που εμφανίζουν οι ανήλικοι στο σχολείο φανερώνουν τη συνάφεια μεταξύ της παραβατικότητας, της νεανικής επιθετικής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Αυτά τα άτομα εμφανίζουν αποδιοργάνωση και αυτή διαβαθμίζεται σε ήπια, μέτρια και σοβαρή ανάλογα με το κίνδυνο που αυτές οι συμπεριφορές έχουν.

Ακολουθεί περιγραφή της εγκληματικής τους προτίμησης:

1. Η Πατροκτονία.

Πρόκειται για το φόνο του πατέρα από το παιδί του. (πατροκτονία <πατήρ (γενική': πατρ-ός) + <κτονία (<κτείνω)).²² Η πατροκτονία αποτελεί εκδήλωση της γονεοκτονίας και τη συνηθέστερη ανθρωποκτονική δράση. Η σχέση πατέρα και γιου θεσπίζεται, πορεύεται και τελειώνει στον θαυμασμό. Αυτό επιδιώκουν και οι δύο πλευρές, αυτό προσδοκούν και οι ενέργειες τους σε αυτό καταλήγουν εάν τα πρόσωπα μπορούν να τον κερδίσουν. Όσο και να φαίνεται παράξενο, η αγάπη δεν είναι το πρωτεύον ζητούμενο από τα αρσενικά, χωρίς να λέμε ότι δεν υπάρχει ή δεν εκδηλώνεται, αλλά ο σεβασμός και ο θαυμασμός είναι το πρότυπο. Στο πρόσωπο του πατέρα ο ανήλικος πρέπει να διακρίνει τη γονική εξουσία αλλά και τη πηγή της ατομικής του ευτυχίας ή δυστυχίας. Όταν ο πατέρας είναι βίαιος μεταδίδει στο παιδί φόβο, ανασφάλεια και ο ίδιος αποτελεί κακό πρότυπο από το οποίο το παιδί πρέπει να απαλλαγεί. Ως αντίδραση λοιπόν ο ανήλικος στρέφεται ενάντια στο πατέρα και στη βιαιότητα που τυχόν έχει εισπράξει από αυτόν και προσπαθεί να αποκτήσει την χαμένη του αυτοπεποίθηση και να προστατέψει την ψυχική του ακεραιότητα.

Πολλές φορές ο πατροκτόνος θεωρεί ότι με το να σκοτώσει το πατέρα του θα επιφέρει στην οικογένεια την αρμονία και την ένωση των μελών της. Γι' αυτό και συναντάται πατροκτονική δράση των αδελφών ή του ενός γονέα με ένα ή περισσότερα αδέλφια, πρόκειται για τη λεγόμενη «συνωμοτική πατροκτονία». Η πατροκτονία προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους ερευνητές, ψυχαναλυτές αλλά και το ευρύ κοινό καθώς τελείται από σοβαρά κακοποιημένο και κακομεταχειρισμένο ανήλικο. Επίσης αυτός ο δράστης δεν έχει διαπράξει στο παρελθόν παρόμοια εγκληματική πράξη, δεν διαθέτει δηλαδή βεβαρυμμένο εγκληματικό ιστορικό. Δεν

²⁰http://psi-gr.tripod.com/psychiatric_disease.html

²¹<http://www.encephalos.gr/full/44-4-07g.htm>

²²<https://el.wiktionary.org/wiki>

είναι ένα άτομο που ούτως ή άλλως θα εγκληματούσε γι' αυτό και δε διαπράττει άλλα εγκλήματα εκτός από αυτό. Δεν βλέπει λοιπόν άλλη επιλογή παρά να σκοτώσει το πατέρα του και να λυτρωθεί και ο ίδιος και η οικογένεια του.

2. Η Μητροκτονία.

Ο φόνος της μητέρας από το παιδί της. (μητροκτονία<μητροκτόνος<μητρο- (<μήτηρ, γενική μητρός) + -κτόνος (<κτείνω)).²³ Όπως και στις ανθρωποκτονίες κάτι ανάλογο συμβαίνει και στις μητροκτονίες, έχουμε δηλαδή να κάνουμε με φόνους βίαιων μητέρων-γονέων. Αυτό που διαφοροποιεί τις μητροκτονίες σε σχέση με τις ανθρωποκτονίες είναι ότι πρωταγωνιστεί η σεξουαλική και ψυχολογική κακοποίηση. Σε τέτοιου είδους εγκληματικές ενέργειες οι δράστες θεωρούνταν ότι είναι γενικά νέοι, έξυπνοι και χωρίς προηγούμενο εγκληματικό ιστορικό, παρουσιάζουν όμως ιδιαίτερες σχέσεις με τη μητέρα καθώς είναι υπερβολικά προσκολλημένοι μαζί τους. Ορισμένες ενδοοικογενειακές συγκρούσεις πηγάζουν ακριβώς, από την υπερβολική σχέση εξάρτησης των παιδιών από το μητρικό πρόσωπο. Την θέση της υγιούς διαπροσωπικής σχέσης, θα καταλάβουν για λογαριασμό του παιδιού εναλλασσόμενα συναισθήματα μίσους κι αγάπης, που δεν αποκλείεται να μορφοποιηθούν στο έγκλημα της ανθρωποκτονίας. Κίνητρο αυτών των ανθρωποκτονιών αποτελεί η σεξουαλική επιθυμία προς τη μητέρα μαζί με τη συγχώνευση της ασυνείδητης έχθρας προς τη μητέρα. Συναντιόνται και τα δύο φύλα στη μητροκτονία χωρίς διάκριση, αλλά και όχι μόνο από ένα μέλος της οικογένειας (βλ. «συνωμοτικοί φόνοι» στην πατροκτονία).

3. Η Γονεοκτονία- Συγγενοκτονία

Εδώ έχουμε να κάνουμε με ανθρωποκτονίες κατά και των δύο γονέων η ακόμα και εναντίων των άλλων αδερφών/συγγενικών προσώπων. Οι ανήλικοι αυτοί δράστες σκοτώνουν ομαδικά και επί το πλείστον χωρίς κάποιο σοβαρό λόγο, σοβαρή αιτία. Αυτά τα άτομα συχνότερα έχουν κακοποιηθεί ή είναι ψυχολογικά-πνευματικά διαταραγμένες προσωπικότητες με αποτέλεσμα να οδηγούνται στη δολοφονία είτε των γονέων τους είτε ολόκληρης της πυρηνικής οικογένειας. Συχνότερα λοιπόν συναντάται ο πνευματικά ασθενής δράστης που είναι και ο πιο ακραίος τρόπος τέλεσης μίας τέτοιας ανθρωποκτονίας. Έπειτα στη διαβάθμιση συναντάται ο τύπος του ψυχικά διαταραγμένου ασθενή και τέλος σε ηπιότερο τρόπο ο σοβαρά κακοποιημένος ανθρωποκτόνος. Σε αυτή τη τρίτη κατηγορία η εγκληματική ενέργεια δεν διαχωρίζει τα δύο φύλα καθώς και είναι μεταξύ 14 και 17 ετών και σαν φαινομενική αιτία λειτουργεί κάποιο βίαιο περιστατικό. Από τις περισσότερες περιπτώσεις γονεοκτονιών-συγγενοκτονιών οι φόνοι τελούνται είτε από έναν αυτουργό είτε από κοινού με άλλα αδέρφια ή και με συνωμοσία με τρίτα άτομα εκτός του οικογενειακού κύκλου.

²³<https://el.wiktionary.org/wiki>

4. Αδελφοκτονία

Ο φόνος του αδελφού ή της αδελφής. (*ἀδελφός* (adelphós, “brother”) + *-κτόνος* (-któnos)).

²⁴Πρόκειται για τη πιο σπάνια μορφή ανθρωποκτονίας από ανήλικο αγόρι ή κορίτσι και όπως δηλώνει και η ετυμολογία της είναι η ανθρωποκτονία αδελφού κι αδελφής. Ένα πολύ συνηθισμένο φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες τις οικογένειες που υπάρχουν παραπάνω από ένα παιδί, είναι ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα αδέρφια. Ο ανταγωνισμός αυτός μπορεί να εκδηλωθεί με τσακωμούς, λογομαχίες, παράπονα, κοροϊδίες, πειράγματα και αποσκοπεί συνήθως στη διεκδίκηση της προσοχής και του ενδιαφέροντος των γύρω τους (όχι απαραίτητα των γονιών τους). Στην πλειονότητα των περιπτώσεων ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα αδέρφια οφείλεται στη ζήλια. Είναι πιθανόν ένα παιδί να νιώσει παραγκωνισμένο ή παραμελημένο από τους γονείς · να αισθανθεί ότι οι γονείς δεν του αφιερώνουν όσο χρόνο ή όση προσοχή θα ήθελε. Ορισμένες φορές ο αδελφικός ανταγωνισμός δημιουργείται για λόγους αναμέτρησης, σαν μια πρόκληση προς τον εαυτό. Αυτή η μορφή ανταγωνισμού δεν έχει να κάνει τόσο με τους γονείς και το ενδιαφέρον τους, όσο με την προσωπική εξέλιξη και την αυτοεικόνα του ατόμου. ²⁵ Εκτός από τα παραπάνω πολλές ανθρωποκτονίες αδελφών οφείλονται σε ψυχοπαθητικούς παράγοντες η ακόμα και σε ψυχωτικές καταστάσεις. Όπως και να έχει οι σχέσεις ανάμεσα στα αδέρφια ιδιαίτερα αν είναι του ίδιου φύλου είναι δύσκολες και πρέπει από τα πρώτα στάδια της ηλικίας ενός παιδιού ο γονέας να συμβάλλει στη διαμόρφωση της και στην αρμονική συμβίωση όλων των μελών μιας οικογένειας στο περιβάλλον της οικείας. ²⁶

Παρακάτω θα μιλήσουμε για τα παιδιά και τα κορίτσια ως ανθρωποκτόνους. Όπως ήδη έχουμε αναφέρει οι περισσότεροι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι ήταν αρσενικού φύλου και διαφοροποιούνται στατιστικά ανάλογα προς την ηλικία του δράστη. Με τον όρο παιδιά αναφερόμαστε στα άτομα εκείνα αρσενικού ή θηλυκού γένους που είναι κάτω του 12^{ου} έτους της ηλικίας τους. Τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες με κοινή νομοθεσία οι δράστες εγκλημάτων κάτω της ηλικίας των 7 ετών δεν ενδιαφέρουν το ποινικό δίκαιο και γι' αυτό δεν εμφανίζονται στις εγκληματολογικές στατιστικές. Η εγκληματικότητα των παιδιών λοιπόν είναι απειροελάχιστη. Από την άλλη όμως τα μετανηπιακής ηλικίας παιδιά ανθρωποκτόνοι συνήθως βρίσκονται στην αφάνεια. Αυτό συμβαίνει γιατί είτε δεν γίνονται αντιληπτά από την έννομη τάξη καθώς είναι υπεράνω υποψίας, είτε γιατί το άμεσο περιβάλλον “κρύβει” αυτά τα άτομα αλλά και αν ακόμα καταφέρουν να συλληφθούν λόγω δυσπιστίας σε αυτές τις τραγικές αποκαλύψεις καταστέλλεται η ποινή τους. Επίσης τα ΜΜΕ εμπλουτίζουν την ειδησεογραφία και περιγράφουν με ανατριχιαστικό τρόπο περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς και εγκληματικότητας παιδιών και νέων ανηλίκων όταν συμβεί μία τέτοιου είδους εγκληματική ενέργεια. Έτσι αποπροσανατολίζουν πολλές

²⁴<https://en.wiktionary.org/wiki>

²⁵<http://www.e-psychology.gr/children-teens-family/925-antagonismos-anamesa-sta-adelfia.html>

²⁶Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

φορές τη γνώμη του κοινού και την προληπτική δράση των οργάνων της ποινικής δίωξης.²⁷ Περιγραφές των ΜΜΕ πολλές φορές στηρίζονται σε μυθοπλασίες και αναληθή γεγονότα τα οποία δεν προέρχονται από έντιμη και μακροσκελή αναζήτηση. Δίδεται λοιπόν η εντύπωση ότι η παιδική εγκληματικότητα και αυτή των ανηλίκων είναι σε έξαρση, ενώ γιγαντώνεται το φαινόμενο στα μάτια του κοινού και όλο αυτό αποβαίνει σε βάρος της ίδιας της αντεγκληματικής πολιτικής.²⁸

Τα ΜΜΕ συγκεκριμένα επηρεάζουν μακροπρόθεσμα όχι μόνο τα άτομα, αλλά επίσης και τον πολιτισμό, το πεδίο της γνώσης, τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας. Και αυτό διότι τα ΜΜΕ διαθέτουν μια σειρά από εικόνες, ιδέες και εκτιμήσεις, από τις οποίες το κοινό μπορεί να επιλέξει και να διαμορφώσει τις δικές του στάσεις. Μία από τις πολλές κατηγορίες των ΜΜΕ είναι ότι ασκούν αρνητική επίδραση στον άνθρωπο είτε αμβλύνοντας την ευαισθησία του σε θέματα βίας και εξοικειώνοντας τον έτσι στην ιδέα της, είτε πάλι ωθώντας τον στην διάπραξη βιαιοτήτων μέσα από μια διαδικασία μάθησης ή και μίμησης μέσω υποβολής. Αυτό λοιπόν που χρειάζεται συνεπώς είναι η απλή, στεγνή, καθαρή πληροφορία απαλλαγμένη από συναισθηματική φόρτιση. Οποιαδήποτε λοιπόν άλλη είδηση που διεγείρει πάθη δεν είναι δημοσιογραφικό ρεπορτάζ, δεν υπόκειται στην δεοντολογία των δημοσιογράφων πρόκειται για πλάνη της αλήθειας. Το Κράτος και η πολιτεία οφείλουν να ασκήσουν τον έλεγχο της ποιότητας που επιβάλλει η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, όχι μόνο για λόγους προστασίας των παραγόντων της δίκης αλλά κυρίως για λόγους κοινωνικής άμυνας.²⁹ Ο ερευνητής λοιπόν και το κοινό οφείλει να εξετάζει τα δεδομένα που του δίνονται να διαθέτει προσωπική κρίση και αντικειμενικότητα ώστε να αναλύει τις πηγές και να ελέγχει από πού αυτές προέρχονται και πόσο έγκυρες είναι. Οι ανθρωποκτονίες που έχουν ως δράστες παιδιά λογικό είναι να συγκλονίζουν την ανθρωπότητα. Αυτό γιατί αφενός πρόκειται για ακατανόητες πράξεις και αφετέρου γιατί εμπνέουν κίνδυνο για μελλοντική εξάπλωση τους.

Τα παιδιά (οι προέφηβοι) όπως έχει προκύψει από έρευνες διαπράττουν ενδοοικογενειακούς φόνους, φόνους που τελούνται κατά τη διάρκεια άλλων εγκλημάτων κι αδικαιολόγητους φόνους.

Α. Οι ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες

Οι ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες των παιδιών σχετίζονται όπως και στους έφηβους με την πατροκτονία, την μητροκτονία και την αδελφοκτονία. Η πατροκτονία κατέχει την πρωτιά στη συχνότητα και τα αίτια είναι συνήθως η κακοποίηση και η παραμέληση αυτών των παιδιών-δραστών από τους πατέρες τους. Η μητροκτονία με

²⁷ Εγκληματικότητα και ΜΜΕ, Βασιλική Κ, Θεολόγη., Νομική Βιβλιοθήκη, Πρόλογος: Χαράλαμπος Δημόπουλος

²⁸ <http://www.childit.gr/v2/index.php/attitude/627-paravtiki-simperifora-sta-paidia-kai-stous-neous>

²⁹ Έργασία με θέμα: "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΜΜΕ" του Γεώργιου Ν. Σοβατζή από ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ-ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ, ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

τη σειρά της είναι ασυνήθιστη στα παιδιά, αυτό πιθανότατα οφείλεται στο στενό δεσμό που διέπει τη μητέρα με το παιδί. Πολλά παιδιά ανθρωποκτόνοι δεν εμφανίζουν ενδείξεις πριν από τη τέλεση μια εγκληματικής ενέργειας γι' αυτό και είναι δύσκολη η τέλεση στο μέλλον μίας τέτοιας εγκληματικής ενέργειας. Συχνά επίσης τα παιδιά προβαίνουν σε αδελφοκτονίες και αυτό δείχνει ότι δεν έχει θεσπιστεί σωστά ο δεσμός μεταξύ αδελφών με αποτέλεσμα την ύπαρξη ανταγωνισμού και τελική συνέπεια την εξόντωση των αδελφών.

B. Οι ανθρωποκτονίες που διαπράττονται κατά τη διάρκεια άλλων εγκλημάτων.

Οι προέφηβοι είναι συνήθως υπεύθυνοι για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις παρατηρείται ότι αρχικός στόχος του δράστη δεν ήταν η ανθρωποκτονία αλλά πολύ πιθανότατα κάποιου είδους ληστεία η κλοπή και αυτές οι ανθρωποκτονίες συνδέονται με τη συμπεριφορά του θύματος κατά τη τέλεση του αρχικού εγκλήματος. Επεξήγηση του παραπάνω είναι τυχόν ανθρωποκτονία που έχει γίνει κατά τη διάρκεια κάποιας ληστείας, το θύμα μπορεί να φωνάζει η να τρομοκρατηθεί με αποτέλεσμα να τρομάξει το δράστη και αιφνίδια να προκύψει μία τέτοια εγκληματική ενέργεια.

Γ. Οι αδικαιολόγητες ανθρωποκτονίες.

Υπάρχουν και οι λεγόμενες αδικαιολόγητες ανθρωποκτονίες οι οποίες είναι και οι περισσότερες που τελούνται από παιδιά. Σε αυτές τις ανθρωποκτονίες μετέχουν συνήθως παιδιά τα οποία διαθέτουν πρόβλημα ψυχικής υγείας, είτε αυτό είναι σχιζοφρένεια, είτε πρόκειται για μανιοκατάθλιψη η κάποια ψυχική νεύρωση. Αυτό οδηγεί αναμενόμενα κατά κάποιο τρόπο στην εγκληματική τους πράξη. Παρόλα αυτά στατιστικά, η πλειοψηφία τέτοιων φόνων από παιδιά δεν είναι προϊόν ορισμένης ψυχικής ασθένειας. Οι πιο συνήθεις παράγοντες που οδηγούν ένα παιδί σε μια τέτοια απόφαση είναι η συναισθηματική ανωριμότητα, η παιδική οργή, ο παρορμητισμός ακόμα και τυχόν συμπτώσεις η και ο συνδυασμός κάποιων από τα παραπάνω. Εάν κάποια ανθρωποκτονία από παιδί έχει τελεστεί με γνώμονα μία παιδική ψύχωση καθαρά δηλαδή για ψυχικούς λόγους δεν πρέπει αυτές οι φονικές πράξεις να κρίνονται κατά τον ίδιο τρόπο με εκείνες των ενηλίκων, των εφήβων και των μεγαλύτερων σε ηλικία παιδιών. Άλλωστε τα παιδιά που είναι μικρά σε ηλικία δεν έχουν συναίσθηση του τι είναι η ανθρωποκτονία και η βίαιη επίθεση ώστε δε μπορούν να εκτιμήσουν σωστά τις συνέπειες των πράξεων τους. Οπότε τα παιδιά ανθρωποκτόνοι εξαιρούνται της ποινικής δικαιοδοσίας και συχνά τους παραχωρείται εκπαιδευτική πληροφόρηση αλλά και ιδιαίτερη θεραπευτική μεταχείριση τόσο από γονική φροντίδα όσο και από ειδικά καταρτισμένα άτομα (ψυχολόγους κλπ.).

Τέτοιες εγκληματικές ενέργειες από παιδιά αιφνιδιάζουν το λαό της κάθε κοινωνίας και καλλιεργούν φόβο και ανησυχίες. Τα αίτια είναι υπαρκτά αλλά τις περισσότερες φορές είτε δεν επισημαίνονται άμεσα από το οικογενειακό περιβάλλον καθώς δε φαίνεται η παρουσία συμπτωμάτων αυτών των παιδιών είτε δεν φανερώνουν οι δικοί τους την ανησυχία τους για τυχόν ακατανόητες πράξεις και συμπεριφορές των

παιδιών αυτών. Έτσι καλά κρυμμένα τέτοια μυστικά ακμάζουν στο μέλλον με συνέπεια πολλές φορές και την ανθρωποκτονία. Δεν πρόκειται για “εκ γενετής” φονιάδες γι’ αυτό πρέπει από νωρίς να υπάρχει σχετική επιμόρφωση από το οικογενειακό περιβάλλον και το σχολικό με τη σειρά του, ενώ θα πρέπει οι γονείς να “εκπαιδεύσουν” τα παιδιά τους στη κριτική σκέψη και στη λογική της κατανόησης και της ψυχικής ωρίμανσης τόσο του ίδιου του παιδιού όσο και των αποφάσεων και των ερεισμάτων που δέχονται από συνομήλικους, φιλικό περιβάλλον και κυρίως την αυτοκρατορία των ΜΜΕ.

Απαραίτητη λοιπόν είναι η διαδικασία κοινωνικοποίησης του ατόμου σε όλες τις μορφές της. Δεν πρέπει να δίνουμε στα παιδιά μεγάλη αυτονομία, πριν να είναι έτοιμα να πάρουν αποφάσεις μόνα τους, πριν να γνωρίζουν τι είναι καλό και τι όχι και πριν να μπορούν να σκεφτούν/συνειδητοποιήσουν τις συνέπειες των πράξεων τους. Σε αυτές τις ηλικίες τα παιδιά δεν γνωρίζουν ακόμα τις έννοιες δίκαιου-άδικου με αποτέλεσμα να μην έχουν πολλές φορές και συναίσθηση των πράξεων τους. Δυστυχώς δεν υπάρχουν κωδικοποιημένοι κανόνες τους οποίους μελετώντας θα μας προσφέρουν την απαραίτητη γνώση και θα επιτύχουμε το ποθητό αποτέλεσμα. Γιατί ο καθένας μας είναι διαφορετικός από τον άλλον, μεγάλωσε και ζει κάτω από διαφορετικές συνθήκες και έχει διαφορετικό επίπεδο γνώσης, κουλτούρας, κοινωνικού περιβάλλοντος.³⁰

Με λίγα λόγια σε αυτές τις κατηγορίες δραστών πρέπει να υπάρχει κάποια σχετική επιείκεια καθώς υπάρχει έλλειψη γνώσης και έντονος παρορμητισμός του ανήλικου δράστη οπότε η ανθρωποκτονία είναι τις περισσότερες φορές αναπόφευκτη συνέπεια των παραπάνω ευχερής και απρόσκοπτη. Η κοινωνία, το κράτος και οι πολίτες πρέπει να προσφέρει πολιτισμικές γνώσεις οι οποίες να συνάπτουν με τους κανόνες απαγόρευσης τα λεγόμενα “πρέπει δε πρέπει” .

Ιστορικά η γυναικεία εγκληματικότητα θα λέγαμε ότι αποτελεί παραμελημένο πεδίο στη θεωρία της εγκληματολογίας και αυτό γιατί τα ποσοστά της γυναικείας εγκληματικότητας στατιστικά είναι μικρότερα σε σχέση με αυτά της αντρικής.³¹ Όπως στις γυναίκες συνάμα και στα ανήλικα κορίτσια συμβαίνει το ίδιο Έτσι λοιπόν όπως ήδη έχουμε αναφέρει η ανθρωποκτονία δεν αποτελεί εγκληματική συνήθεια τόσο των κοριτσιών όσο των αγοριών. Έτσι λοιπόν το φαινόμενο της κοριτσίστικης εγκληματικότητας όπως θα λέγαμε δεν είχε προκαλέσει το ενδιαφέρον των ερευνητών. Οι λίγες περιπτώσεις εγκληματικής ενέργειας από κορίτσια, που αποτελούν και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μελέτη σχετίζονται με ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες, σε ανθρωποκτονίες οι οποίες οφείλονται σε ψυχικά αίτια, σε ανθρωποκτονίες οι οποίες τελούνται κατά τη διάρκεια άλλων εγκλημάτων, σε αδικαιολόγητες ανθρωποκτονίες, σε συμμοριακές ανθρωποκτονίες και στις περίφημες ρομαντικές ανθρωποκτονίες-αυτοκτονίες.

³⁰<http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/410/1/M01.050.19.pdf>

³¹http://www.kethi.gr/attachments/123_GYNAIKES_ANTHRWPOKTONIA_FYLAKES_KORYDALLOY.pdf

1. Οι ενδοοικογενειακές ανθρωποκτονίες.

Επειδή τα κορίτσια σκοτώνουν σπάνια αν αυτό συμβεί τότε το θύμα θα είναι κάποιος ξένος. Οι ανθρωποκτονίες των κοριτσιών διαφέρουν ως προς αυτές των αγοριών εκτός από τη συχνότητα και ως προς τη συμμετοχή τρίτων και ως προς την σχέση δράστη και θύματος. Σε ανθρωποκτονίες που υπάρχουν περισσότεροι του ενός δράστες οι πράξεις έχουν ως φορέα εγκληματικής δράσης κάποιο κορίτσι. Τα κορίτσια λοιπόν λειτουργούν σε τέτοιες πράξεις είτε προσπαθώντας να πείσουν κάποιο έφηβο να διαπράξει το έγκλημα είτε γίνονται οι ίδιοι οι δράστες μαζί με κάποιο άλλο έφηβο. Βασική εγκληματική ενέργεια αυτών των κοριτσιών είναι η βρεφοκτονία, η οποία διαπράττεται από ανήλικα και ανύπαντρα κορίτσια καθώς προσπαθούν να κρύψουν το γεγονός της γέννησης ενός παιδιού ή προσπαθούν να γίνουν μητέρες. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ιδιαίτερη αύξηση στα ποσοστά των εκτρώσεων στην Ελλάδα πράγμα το οποίο οφείλεται στα ανήλικα κορίτσια στην έλλειψη γνώσης και στην απουσία λήψης προφύλαξης.

2. Οι ανθρωποκτονίες από ψυχολογική διατάραξη.

Τα κορίτσια πολλές φορές σκοτώνουν με συνεργούς άλλους δράστες, το ίδιο γίνεται και όταν πρόκειται για ψυχολογικά διαταραγμένα κορίτσια. Έχει αποδειχθεί πως όταν τα κορίτσια σκοτώνουν κάποιον εκτός οικογενειακού περιβάλλοντος με συνεργό κάποιο δράστη αρσενικού γένους συνήθως ο ρόλος τους είναι δευτερεύον. Αντίθετα όταν ο συνεργός τους είναι θηλυκού γένους παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην εξωοικογενειακή ανθρωποκτονία. Σε αυτή τη περίπτωση διαπιστώνεται η διάπραξη φρικιαστικών φόνων καθώς η παραφροσύνη δημιουργεί μία κατάσταση εγκληματικής άμιλλας.

3. Οι ανθρωποκτονίες κατά τη διάρκεια άλλων εγκλημάτων.

Κάτι ανάλογο των παραπάνω ανθρωποκτονιών ισχύει και με τις ανθρωποκτονίες κατά τη διάρκεια άλλων εγκλημάτων, συγκεκριμένα και πάλι η συντριπτική πλειοψηφία αυτού του είδους των πράξεων τελείται από άνδρες κι έφηβους. Όπως όμως συμβαίνει σε όλα έτσι και στις ανθρωποκτονίες υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις, έτσι περιστασιακά και τα κορίτσια μπορεί να διαπράξουν ανθρωποκτονία κατά τη διάρκεια παραδείγματος χάρη μίας ληστείας. Αυτό όμως γίνεται όχι μονομερώς αλλά με τη βοήθεια κάποιου άλλου συμμετόχου είτε αρσενικού είτε θηλυκού γένους και όταν γίνονται είναι από τις πιο φρικιαστικές πράξεις ανήλικων δραστών. Πολλές φορές πρόκειται για συμμοριακή δράση στην οποία κυριαρχεί ανταγωνισμός των μελών της έχοντας ως αποτέλεσμα αποτρόπαια εγκλήματα.

4. Οι αδικαιολόγητες ανθρωποκτονίες.

Έχει αναφερθεί παραπάνω ότι ανήλικοι δράστες διαπράττουν πολλές φορές ανθρωποκτονίες χωρίς να υπάρχει κάποια λογική ερμηνεία, διαπράττουν δηλαδή τις λεγόμενες αδικαιολόγητες ανθρωποκτονίες. Δε συμβαίνει όμως αυτό και στη περίπτωση της διάπραξης κάποιου φόνου από κορίτσια καθώς προβαίνουν σε μια

τέτοια πράξη πάντα έχοντας λόγο και αφορμή πλην των κοριτσιών που αντιμετωπίζουν κάποια ψυχική διαταραχή, ο σκοπός μοιάζει να είναι λογικός αν και δεν είναι κοινωνικά αποδεκτός. Στα παραδείγματα τέτοιων ανθρωποκτονιών παραθέτονται τα εξής: συγκάλυψη ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, αφανισμός και εξόντωση ενός ή ακόμα και των δύο γονέων, συμμετοχή σε τέλεση ενός οικονομικού εγκλήματος κ.α.

Συμβαίνει όμως πολλές φορές να μην είναι απόλυτα κατανοητός ο επιχειρησιακός στόχος μιας κάποιας ανθρωποκτονίας. Τέτοιοι φόννοι είναι εκείνοι που συσχετίζονται με κάποια συμμορία και οι λεγόμενες ρομαντικές ανθρωποκτονίες-αυτοκτονίες. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει πιθανότητα κορίτσια να είναι μέλη κάποιας φονικής συμμορίας επειδή διαθέτουν ερωτικό δεσμό με κάποιο αρσενικό μέλος της συγκεκριμένης συμμορίας. Έτσι, βοηθούν σε ανθρωποκτονίες είτε λειτουργώντας σα δολώματα ελκύνοντας τρίτα άτομα που είναι επίσης υποψήφια θύματα, είτε σταματώντας αυτοκίνητα στα οποία επιβαίνουν θύματα. Επίσης υπάρχει περίπτωση δύο ανήλικους να αποφασίζουν να πεθάνουν, εδώ όμως δεν είναι πάντα σαφές ποιος ήταν πραγματικά ο ρόλος του κοριτσιού αφού και οι δύο πεθαίνουν, επειδή και οι δύο δράστες είναι ανήλικοι δε γίνεται γνωστό αν το κορίτσι είναι αυτό που τέλεσε το έγκλημα ή υπήρξε το θύμα μίας τέτοιας εγκληματικής ενέργειας.³²

1.6 Οι παράλογες Ανθρωποκτονίες

Ίσως όλες οι ανθρωποκτονίες που τελούνται από ανήλικους δράστες να είναι παράλογες και αυτό γιατί αυτοί οι δράστες δεν έχουν κοινωνικοποιηθεί σωστά, δεν έχουν προλάβει να ολοκληρώσουν τη κριτική σκέψης τους και να και δε μπορούμε να είμαστε σίγουροι αν το έγκλημα τους αποτελεί μια συνειδητή και παράνομη επιλογή. Τα παιδιά και ιδιαίτερα τους εφήβους τους διακατέχει ένας αυθορμητισμός και παρορμητισμός που δεν τους αφήνει το περιθώριο να επιλέξουν και να κατανοήσουν λογικά τη συνέπεια των πράξεων τους. Υπάρχει άγνοια κινδύνου με αποτέλεσμα να μπαίνουν απερίσκεπτα στη διαδικασία τέλεσης κάποιου φόνου. Εκτός από τις παιδικές και εφηβικές ανθρωποκτονίες που κίνητρο τους αποτελεί η συνεχής και αλόγιστη χρήση βίας και κακοποίησης, η απόκρυψη κάποιου άλλου εγκλήματος που έχει γίνει πολλές ανθρωποκτονίες δεν έχουν κάποιο συγκεκριμένο λόγο για τη τέλεση τους. Υπάρχει βέβαια η πιθανότητα αν και αποτελεί μικρό ποσοστό στα στατιστικά δεδομένα, τέτοιες ανθρωποκτονίες να έχουν γίνει από άτομα τα οποία είναι ψυχικά άρρωστα οπότε σε αυτούς τους ανήλικους δεν υπάρχει λογική των πράξεων τους. Το ζήτημα όμως είναι τι γίνεται με τις ανθρωποκτονίες που τελούνται από απόλυτα φυσιολογικά ανήλικα άτομα και κοινωνικά αποδεκτά τα οποία δε διστάζουν να διαπράξουν τέτοιες φρικαλέες ανθρωποκτονίες.

Ενώ λοιπόν δεν υπάρχει προεγκληματική συμπεριφορά του ανήλικου ώστε να σπείρει υποψίες στο οικείο και όχι μόνο περιβάλλον για επικείμενη επιθετική συμπεριφορά παρόλα αυτά συμβαίνουν τέτοιες απάνθρωπες πράξεις με απίστευτη επιτυχία σε

³²Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

ανυποψίαστα θύματα και μπορεί να είναι οποιοσδήποτε ανήλικος. Ο ανήλικος λοιπόν αυτός που προβαίνει σε μία τέτοια πράξη είναι ο παράλογος ανθρωποκτόνος. Πρόκειται για έναν ανήλικο ο οποίος είναι ταυτισμένος απόλυτα και μόνο με τον ίδιο του τον εαυτό, κάνει επίδειξη της δύναμης του ανεξέλεγκτα, σκοτώνει το διαφορετικό και αυτόν που είναι ενάντια στις απόψεις του και τις επιλογές του. Θεωρεί τον εαυτό του ανώτερο όν, σκοτώνει εξαιτίας θρησκευτικού φανατισμού και από σατανική παραγγελία γιατί θεωρεί τις απόψεις του μοναδικές και απόλυτες. Ο παράλογος ανήλικος ανθρωποκτόνος οικειοποιείται το έγκλημα του, καταφάσκει προς αυτό. Τα παραπάνω διαφαίνονται πολλές φορές και από τη τεχνική την οποία χρησιμοποιεί στους φόνους του.

Πρόκειται λοιπόν για ένα διαφορετικό άνθρωπο ο οποίος αποδέχεται την ευθύνη της πράξης του όχι όμως και την ενοχή του. Θεωρεί την ανθρωποκτονία συνειδητή επιλογή, δεν έχει συμφιλιωθεί με το πολιτισμικό σώμα της κοινωνίας του. Ο παράλογος ανθρωποκτόνος χτίζει την ανωτερότητα του και τις ιδέες του έτσι ώστε όταν αναγκαστεί να συνυπάρξει και να συμβιβαστεί καταφεύγει στις ανθρωποκτονίες. Αυτοί οι άνθρωποι τις περισσότερες φορές έχουν βιώσει τη προκατάληψη, το φόβο η και το παραγκωνισμό της κοινωνίας τους, δεν έχουν μέτρο και θεωρούν λύση και λύτρωση πολλές φορές την ανθρωποκτονία. Ο ανήλικος αυτός θεωρεί ότι ο κόσμος έχει αποτύχει επιζητά με κάποιο τρόπο να έλθει στο προσκήνιο και να δημιουργήσει ένα νέο κόσμο, το δικό του κόσμο ο οποίος σύμφωνα με αυτόν είναι ανώτερος χωρίς καταναλωτισμός και άγχος για κατάκτηση υλικών αγαθών. Φαίνεται να ακολουθούν τους καθημερινούς ρυθμούς αλλά όχι από παραδοχή αλλά από αδιαφορία. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν είναι αισθητή με κάποιο τρόπο η εγκληματική συμπεριφορά που μπορεί να έχουν στο μέλλον με αποτέλεσμα να μην ελκύουν τη προσοχή της κοινής γνώμης.

Στο θέμα συζήτησης των παράλογων ανθρωποκτόνων μπαίνει όμως και το ερώτημα σχετικά με την ποινή που αυτοί πρέπει να έχουν. Δηλαδή θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανήλικοι άρα και να υπάγονται στο ποινικό καθεστώς των ανηλίκων ή ως ενήλικοι και να υπάγονται στο καθεστώς που διέπει την ποινική μεταχείριση των ενηλίκων ανθρωποκτόνων; Υπάρχει λοιπόν μία εγκληματολογική ανάλυση η οποία είναι με βάση τη κατηγοριοποίηση των πράξεων των παράλογων ανηλίκων ανθρωποκτόνων. Έτσι, έχουμε: α) τις συγκινησιακές ανθρωποκτονίες, β) τις ανθρωποκτονίες από προκατάληψη κι έχθρα, γ) τις εκδικητικές ανθρωποκτονίες, δ) τις ανθρωποκτονίες οι οποίες συσχετίζονται με παραθρησκευτική λατρεία και ε) τις ρομαντικές ανθρωποκτονίες.

α. Οι συγκινησιακές ανθρωποκτονίες.

Στις συγκινησιακές ανθρωποκτονίες οι δράστες είναι ένας η περισσότεροι ανήλικοι οι οποίοι φαίνονται φυσιολογικοί άνθρωποι και επιτίθενται ενάντια σε ένα άγνωστο θύμα το οποίο μάλιστα επιλέγεται συνέχεια. Κάποιοι από αυτούς τους φόνους είναι προμελετημένοι κάποιοι άλλοι όμως γίνονται εντελώς συμπτωματικά. Τέτοιοι ανήλικοι ανθρωποκτόνοι υποτιμούν την αξία της ανθρώπινης ζωής των άλλων και

διαπράττουν μία τέτοια εγκληματική πράξη για την ευχαρίστηση τους, απουσιάζει ο οίκτος και σκηνοθετείται ένα παράλογο έγκλημα.³³

β. Οι ανθρωποκτονίες από προκατάληψη.

(Προκατάληψη, αγγλ. bias, είναι η πεποίθηση εκείνη που δεν στηρίζεται σε λογική επιχειρηματολογία προς την οποία μάλιστα και αντιπαρατίθεται ανυποχώρητα. Υπολαμβάνεται ως μια γνώμη ή ένα σύνολο γνώμων ή ακόμα και ως ολόκληρη θεωρία η οποία έχει σχηματισθεί κατά έναν μη επιστημονικό τρόπο κοινώς αποδεκτό, αλλά και μια τοποθέτηση που περιλαμβάνει συναισθήματα όπως η περιφρόνηση και η απέχθεια. Δεν πρόκειται για άποψη γιατί κάθε άποψη δεν μπορεί να θεωρηθεί εσφαλμένη αλλά για στέρεα πεποίθηση.)³⁴ Πολλοί παράλογοι φόνοι διαπράττονται από ιδεολογική προκατάληψη. Δυστυχώς, ο πολιτισμός κυφορεί φυλετικές διακρίσεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις. Οι ανήλικοι λοιπόν είναι οι πιο εύκολοι αποδέκτες των παραπάνω λόγω της ευαισθησίας που έχουν σε αυτήν την ηλικία που βρίσκονται. Πιστεύουν λοιπόν σε ανισότητες των ανθρώπων σε μύθους και ότι οι περιθωριακοί ομοφυλόφιλοι και μειονοτικοί πληθυσμοί απειλούν την πρόοδο και τη συνοχή της κοινωνίας. Απορρίπτουν λοιπόν αισθητικά ψυχολογικά και κοινωνικά τέτοια άτομα γιατί θεωρούν ότι υποβαθμίζουν τη κοινωνία και αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία και τη δομή της. Εάν λοιπόν αυτές οι μειονότητες έχουν τη συμπαράσταση και τη βοήθεια της κοινωνίας η αγωνία και το μίσος των επίδοξων ανήλικων δολοφόνων κορυφώνεται.

Σύμφωνα με εγκληματολογικές έρευνες διακρίνονται τρεις βασικές μορφές εμφάνισης των ανθρωποκτονιών από προκατάληψη και έχθρα: 1. Οι ανθρωποκτονίες εναντίον των αστέγων, 2. Οι ανθρωποκτονίες εναντίον των ομοφυλόφιλων και 3. Οι ανθρωποκτονίες εναντίον μελών των φυλετικών μειονοτήτων.

Η πρώτη κατηγορία είναι οι ανθρωποκτονίες εναντίον των αστέγων ποσοστό των οποίων αυξάνεται όλο και περισσότερο με τη πάροδο των χρόνων. Αντί όμως να υπάρχει η απαραίτητη φροντίδα απέναντι σε αστέγους, ζητιάνους και ρακοσυλλέκτες παρατηρείται η περιθωριοποίηση τους και ως αποτέλεσμα αυτής πολλές φορές η εμφάνιση της εγκληματικότητας. Ο άστεγος απορρίπτεται από τη κοινωνία, θεωρείται κάτι διαφορετικό, κάτι κατώτατο και αυτά τα στερεότυπα είναι που οδηγούν τη κοινή γνώμη στην άποψη ότι αυτά τα άτομα αποτελούν απαραίτητα και απειλή και κίνδυνο για την εκκόλαψη ενός εγκληματία. Στους ανήλικους τώρα τα παραπάνω φθείρουν το λογικό τρόπο σκέψης και καθιστούν τους άστεγους ως απόβρασμα της κοινωνίας και άτομα που πρέπει να εξαφανιστούν από αυτήν με αποτέλεσμα να εγείρεται ο παράλογος ανθρωποκτόνος.

Η δεύτερη κατηγορία είναι οι ανθρωποκτονίες εναντίον των ομοφυλόφιλων. Η ομοφυλοφιλία είναι ένα φαινόμενο που ειδικά στην Ελλάδα αποτελεί ακόμα μεγάλο

³³Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

³⁴<https://el.wikipedia.org/wiki>

ταμπού παρ' όλες τις φιλότιμες προσπάθειες να γίνει αποδεκτή από τη κοινωνία. Όπως και στους αστέγους το ίδιο συμβαίνει και με τους ομοφυλόφιλους, αποτελούν δηλαδή στόχο των ανήλικων ανθρωποκτόνων. Η διαφορά ανάμεσα σε αυτές τις δύο ομάδες είναι ότι ο ομοφυλόφιλος προκαλεί αηδία στον ανήλικο και θεωρείται ένα μολυσμένο άτομο της κοινωνίας το οποίο υποτίθεται θέλει να επιβάλει το τρίτο φύλο στη κοινωνία. Πρόκειται δηλαδή για σχετικά άχρηστα και ανεπιθύμητα άτομα τα οποία δεν ταιριάζουν στην ηθική του ανήλικου και γι αυτό βασικό κίνητρο τέτοιων ανθρωποκτονιών είναι η απόκρουση της σεξουαλικής πρόκλησης και η εξόντωση τέτοιων ατόμων την οποία αντιλαμβάνονται και ως εκδίκηση εκ μέρους της κοινωνίας.

Η τρίτη κατηγορία είναι η ανθρωποκτονία εναντίον μελών των φυλετικών μειονοτήτων. Εδώ συναντάται το φαινόμενο του ρατσισμού καθώς αυτά τα άτομα γίνονται εύκολα θύματα εξαιτίας της καταγωγής τους αλλά και του χρώματος του δέρματος τους. Η ίδια η κοινωνία πολλές φορές επιβάλει διακρίσεις (βλ. ταξικές διακρίσεις), έτσι αυτές οι μειονότητες ταυτίζονται με εγκληματικές φυσιογνωμίες με ανομία της κοινωνίας και με προκαταλήψεις. Πρόκειται λοιπόν για στιγματισμένα άτομα τα οποία σύμφωνα με τους παράλογους ανήλικους ανθρωποκτόνους είναι "διαφορετικά" από την υπόλοιπη κοινωνία και συμβάλουν εσφαλμένα απέναντι στην ενοποίηση της. Οι μετανάστες αποτελούν επίσης τέτοια θύματα γι αυτό και έχει παρατηρηθεί αύξηση της εγκληματικότητας τις περιόδους που υπήρχε και εισροή μεταναστών στη χώρα.³⁵ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί και η δημιουργία της Κου ΚλουξΚλαν. (Με τον όρο Κου ΚλουξΚλαν (KuKluxKlan, KKK) αναφερόμαστε κυρίως σε δύο διακριτές τρομοκρατικές οργανώσεις που έδρασαν στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και υποστήριζαν το ιδεολόγημα της υπεροχής των λευκών έναντι των άλλων φυλών, τον αντισημιτισμό, τον ρατσισμό και την ομοφοβία, καθώς και την αυτοχθονία. Αυτές οι οργανώσεις χρησιμοποίησαν συχνά την τρομοκρατία, τη βία και πράξεις εκφοβισμού, για να καταπιέσουν τους Αφροαμερικανούς και άλλες φυλετικές ομάδες.)³⁶

γ. Οι εκδικητικές ανθρωποκτονίες.

Ένα άλλο είδος είναι οι εκδικητικές ανθρωποκτονίες που μάλιστα αποτελούν τις πιο βασανιστικές αλλά και αδικαιολόγητες πράξεις παράλογων ανθρωποκτονιών. Επειδή οι ανήλικοι είναι υπερευαίσθητοι οτιδήποτε τους ενοχλεί τους προκαλεί και υπερβολική αντίδραση. Αυτά τα άτομα δεν ανέχονται τίποτα γι αυτό και αντιδρούν με υπερβολικό πάθος, μίσος και φθόνο. Μία υπερβολική αντίδραση μπορεί να προέρχεται από σεξουαλική παρενόχληση ή να οφείλεται σε ψυχωτικό παράγοντα η αλαζονικής αξίωσης ενός παιδιού για φροντίδα σεβασμό και αξίωση. Όπως και να έχει πάντα προηγείται κάποιο είδος παρενόχλησης ώστε να οδηγεί τον ανήλικο δράστη να θέλει να πάρει εκδίκηση.

³⁵Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

³⁶ <https://el.wikipedia.org/wiki>

δ. Οι ανθρωποκτονίες από παραθρησκευτική λατρεία.

Ανησυχητική επισήμανση αποτελεί το γεγονός της πνευματικής σύγχυσης που παρατηρείται στην εποχή μας. Σύγχυση που πολλαπλασιάζεται και μεγιστοποιείται από το έλλειμμα ουσιαστικής κατήχησης και επαρκούς γνώσης για την εκάστοτε θρησκεία.³⁷ Το παραπάνω σχετίζεται και με την ανθρωποκτονία λόγω παραθρησκευτικής λατρείας των ανήλικων δραστών. Πολλοί ανήλικοι σε αυτήν την ευαίσθητη ηλικία εμπνέονται και επηρεάζονται από διάφορες θεωρίες με πρώτη αυτή του σατανισμού. Άτομα που στην αρχή μούνται αυτές τις ιεροτελεστίες μετά από λίγο βρίσκονται να είναι ενεργά άτομα, αυτά τα άτομα αναζητούν μέσα από τη σατανική μαγεία και λατρεία να βρουν το ψυχικό τους κόσμο καθώς δεν ικανοποιούνται και δεν ισορροπούν με την ήδη υπάρχουσα ηθική τάξη πραγμάτων. Τέτοιες ανθρωποκτονίες, οι οποίες δηλαδή τελούνται εξαιτίας παραθρησκευτικής πίστης και λατρείας των ανηλικών διακρίνονται σε τρεις (3) υποκατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα: 1) στις ανθρωποκτονίες που διαπράττονται από ανήλικους δράστες, οι οποίοι είναι μέλη ενός λατρευτικού «δόγματος», 2) στις ανθρωποκτονίες, που διαπράττονται από ανήλικους οι οποίοι δεν είναι επισήμως μέλη ενός λατρευτικού σχήματος, παρόλα αυτά θεωρούν τους εαυτούς τους ως πιστούς λατρευτές και οπαδούς των δοξασιών του και 3) σε αυτές που γίνονται εν ώρα παιχνιδιών, στα οποία υποτίθεται ότι αναπαριστώνται λατρευτικές ιεροτελεστίες.

Αναλύοντας λίγο τις παραπάνω κατηγορίες θα λέγαμε ότι αρκετές ανθρωποκτονίες γίνονται από ανήλικους δράστες οι οποίοι σχετίζονται άμεσα σε παραθρησκευτικές οργανώσεις και παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη τέλεση αντίστοιχων τελετουργιών. Ακόμη άλλες ανθρωποκτονίες με δράστες ανήλικους γίνονται παρόλο που αυτά τα άτομα δεν ανήκουν σε κάποια λατρευτική ομάδα επίσημα η μη. Ο σατανισμός ασκεί ιδιαίτερη επίδραση σε αυτά τα άτομα και ένα είδος γοητείας, έτσι αυτά σαγηνεύονται, μαγεύονται και πράττουν φόνους γιατί αυτή η γοητεία ανήκει πάντοτε στο κακό! Επίσης ποσοστό ανθρωποκτονιών από ανήλικους οφείλεται σε φαντασιακές εμμονές που μπορεί να δημιουργούνται και από κάποια τηλεοπτικά παιχνίδια. Εδώ αναδεικνύεται η μαγική λειτουργία των ΜΜΕ αλλά και η μιμητική "αποστολή" που έχει η τηλεοπτική εικόνα απέναντι σε φανατικούς τηλεθεατές. Τα θύματα λοιπόν εκλαμβάνονται από τους δράστες τους ως διαβολικές υποστάσεις και γι αυτό το λόγο πρέπει να εξοντωθούν.³⁸

ε. Οι ρομαντικές ανθρωποκτονίες.

Τελευταία κατηγορία των παράλογων ανθρωποκτονιών αποτελούν οι ρομαντικές ανθρωποκτονίες. Θα μπορούσαμε να τις πούμε ανθρωποκτονίες-αυτοκτονίες οι οποίες διαπράττονται από ανήλικους κατά τη διάρκεια της εφηβείας και της μετεφηβίας. Τέτοιες εγκληματικές ενέργειες συναντούνται και σε αυτές τις ηλικίες εξαιτίας της 'έξαρσης του φαινομένου του έρωτα όπου αρχίζει να κάνει και τις

³⁷http://ebooks.edu.gr/courses/DSGL_A106/document/4e310f6706fz/4e310f67ys6p/4e310fc9nvv3.pdf

³⁸ Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

πρώτες του εμφανίσεις ανάμεσα σε δύο έφηβους διαφορετικού φύλλου. Αυτή η ηλικία είναι μία δύσκολη περίοδος για το ξεκίνημα της ερωτικής ζωής ενός εφήβου γι' αυτό και παρατηρείται η αύξηση τέτοιων φαινομένων ανθρωποκτονιών αλλά πολύ περισσότερο έξαρση των αυτοκτονιών τέτοιων «δυσανεστημένων» εφήβων, πολλά παραδείγματα εκτός από τις ΗΠΑ συναντάμε και στη πατρίδα μας.

Δεν υπάρχουν όρια στους ανήλικους σε αυτές τις ηλικίες και το συναίσθημα του έρωτα τους καταπνίγει με αποτέλεσμα να αποζητούν την απόλυτη και αιώνια ένωση. Αυτός ο υπέρμετρος ρομαντισμός κάποιες φορές είναι αλόγιστος και δημιουργεί μελαγχολία πίεση αλλά και στενοχώρια στον ανήλικο τα οποία με τη σειρά τους οδηγούν ορισμένες φορές ακόμη και στην απόγνωση. Δεν υπάρχει λοιπόν πάντοτε η τήρηση της ισορροπίας και έτσι δεν καταλήγει πάντα η σχέση των δύο νέων σε μία ώριμη και διαψυχική σχέση αγάπης. Η δύναμη του φαινομένου αυτού το οποίο προκαλείται είτε από το άμετρο πάθος για τον ιδανικό έρωτα είτε στο φόβο που διακατέχει το νέο μη τυχόν χάσει τον ερωτικό σύντροφο δημιουργεί στο ερωτικό ζεύγος ψυχοπαθολογικές εντάσεις οι οποίες πιθανότατα και θα οδηγήσουν σε ανθρωποκτονίες-αυτοκτονίες. Τα εγκλήματα από έρωτα με όλες τις εγκληματολογικές και τις ποινικές τους εκφάνσεις συνιστούν μία επικίνδυνη διάσταση του φαινομένου.

Διαπιστώνεται πως υπάρχει αναλυτική μέριμνα για τη περίπτωση ρομαντικών ανθρωποκτονιών. Οι ανήλικοι που βρίσκονται σε ένα τέτοιο στάδιο από έρωτα είναι οπωσδήποτε παθολογικοί. Αυτό διαχωρίζεται με τον όρο «ωφελμιστικό έγκλημα πάθους» το οποίο αποτελεί μία παραλλαγή του κοινού εγκλήματος από πάθος από έρωτα. Συγκεκριμένα, το κοινό αληθινό έγκλημα πάθους πρόκειται για μία πράξη εκδίκησης και αναφέρεται στο παρελθόν. Αποδίδει δικαιοσύνη για την άμετρη ζήλεια, την πρόκληση την προδοσία κ.α. που έχουν εισβάλει στη σχέση και τελικά θα ανατρέψει τη φύση του ερωτικού δεσμού. Από την άλλη όμως, το ωφελμιστικό έγκλημα πάθους διαφοροποιείται καθώς εδώ η αγάπη δεν έχει υπονομευθεί από παράγοντες που την εκτρέπουν. Η ένωση μάλιστα των δύο νέων είναι ολοκληρωτική απόλυτη και συνεχώς μεγαλώνει.

Πάντοτε όμως υπάρχει ένα αγκάθι και ένα έλλειμμα το οποίο ποτέ δεν καλύπτεται και αυτό είναι που δημιουργεί το αγκάθι στην ερωτική σχέση των δύο ανήλικων. Αυτό συμβαίνει γιατί το μέλλον δεν μπορεί να επιβιώσει αρμονικά σε αυτήν την ερωτική αξίωση. Μέλλον σαν και αυτό θα είναι καταστροφικό χωρίς καμιά ουσία και εχθρικό, η μόνη "λύση" η οποία διαφαίνεται και αποτελεί κατάσταση ανάγκης είναι η θυσία του παρόντος δηλαδή η ανθρωποκτονία-αυτοκτονία. Εκεί που το κοινό έγκλημα πάθους εκδικείται το παρελθόν, το ωφελμιστικό έγκλημα πάθους εκδικείται το μέλλον. Για να καταφέρει κάποιος ανήλικος ερωτευμένος να φτάνει σε τέτοιο σημείο σκέψεων διαθέτει αναμφίβολα προεγκληματική συμπεριφορά και θεωρείται

επικίνδυνος. Η μετάβαση σε μία τέτοια πράξη είναι τόσο βέβαιη όσο και ο ρομαντισμός που διέπει τους πρωταγωνιστές της.³⁹

1.7 Ζητήματα καταπολέμησης του Ανθρωποκτονικού φαινομένου

Όσο προχωρούσε η εργασία συμπεραίνεται ολοένα και περισσότερο πως ο ανήλικος ανθρωποκτόνος είναι μία επιθετική προσωπικότητα και αυτή η επιθετικότητα ενδυναμώνει από ορισμένους εξωγενείς παράγοντες. Αυτοί οι εξωγενείς παράγοντες καταρρίπτουν όποιου είδους αναστολές μπορεί να έχει κάποιο άτομο και συγκεκριμένα τις ηθικές αξίες και τα πιστεύω του, τα οποία με τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης εμπλουτίζουν τη προσωπικότητα του ατόμου, και όλα αυτά έχουν στόχο και απώτερο σκοπό να οπλίσουν με δύναμη αντίστασης την εγκληματική-ανθρωποκτονική δράση του. Δεν έχουν όλοι οι παράγοντες όμως την ίδια δράση απέναντι στο άτομο. Άλλοι παράγοντες διαδραματίζουν μικρότερο και άλλοι μεγαλύτερο ρόλο στη τέλεση ανθρωποκτονιών από ανήλικους δράστες. Όπως και να 'χει όμως είτε είναι μικρός είτε είναι μεγάλος ο ρόλος τους βοηθούν με τον τρόπο τους στη μετάβαση του ανήλικου στην ανθρωποκτονία.

Έτσι λοιπόν αν αποτύχει η κοινωνικοποιητική διαδικασία ο ανήλικος φτάνει στο σημείο να επιτελέσει ανθρωποκτονία, μετατρέπει δηλαδή τη φυσιολογική επιθετικότητα του σε εγκληματική. Παράγοντες οι οποίοι επιφέρουν μία απορρύθμιση της προσωπικότητας του ανήλικου είναι η παιδική κακοποίηση και παραμέληση, η κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών, η διευρυνόμενη πρόσβαση στα όπλα, η ένδεια πολλών ανηλίκων, ο μιμητικός ρόλος των ΜΜΕ, η εξέγερση των νέων κ.λ.π. Για να καταπολεμηθεί το ανθρωποκτονικό φαινόμενο δεν είναι απαραίτητο να κατασταλεί η επιθετικότητα των ανηλίκων γιατί αυτή είναι βασικό συστατικό της δομής τους και του "είναι" τους. Αυτή η επιθετικότητα πρέπει μέσω των φορέων κοινωνικοποίησης να συμβάλει ευεργετικά ώστε οι ανήλικοι να μετατραπούν σε δημιουργικούς πολίτες.

Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να υπάρξουν κάποια μέτρα τα οποία θα βοηθούν στη ΜΗ ενίσχυση των παραγόντων που ενεργοποιούν την υπερβολική επιθετικότητα των ανηλίκων. Παραδείγματα τέτοιων μέτρων είναι η προληπτική αντιμετώπιση της οικογενειακής βίας, της χρήσης ναρκωτικών ουσιών κ.λ.π. Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στους κυριότερους από αυτούς τους παράγοντες και συγκεκριμένα:

Α. Σπουδαίο ρόλο στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης ενός ανηλίκου παίζει η παιδική κακοποίηση και παραμέληση του ειδικά στα πρώτα χρόνια της ζωής του. Αυτό ενισχύει την επιθετικότητα του και ίσως οδηγήσει στη τέλεση ανθρωποκτονίας. Η βία αποτελεί ένα βασικό χαρακτηριστικό των ανθρωπίνων κοινωνιών. Υπάρχει σε κάθε εποχή, σε κάθε ιστορική και χρονική περίοδο και καθορίζει την ποιότητα ζωής

³⁹Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

και τις πράξεις των ανθρώπων. Η οικογένεια αποτελεί ένα από τους βασικούς μηχανισμούς κοινωνικοποίησης. Συνιστά το στάδιο προετοιμασίας των ανηλίκων ατόμων. Οι εμπειρίες του ανήλικου στον μικρόκοσμο της οικογένειας, θα καθορίσουν την μετέπειτα δράση και πορεία του μακρόκοσμο της κοινωνίας. Συνέπεια της γενικότερης κυριαρχίας της βίας στην κοινωνία και στις ανθρώπινες σχέσεις, είναι η εκδήλωση της ενδοοικογενειακής βίας η οποία είναι ένα ιδιαίτερο και πολυσύνθετο κοινωνικό φαινόμενο.⁴⁰ Η παιδική κακοποίηση δεν αποτελεί απλά φαινόμενο της εποχής μας. Πρόκειται για ένα φαινόμενο, άμεσα συνδεδεμένο με πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες και εξαρτάται από τα εκάστοτε πρότυπα της κοινωνίας σχετικά με τους τρόπους ανατροφής, πειθαρχίας και συμπεριφοράς προς τα παιδιά. Το βασικό χαρακτηριστικό της παιδικής κακοποίησης είναι ακριβώς αυτό το γεγονός, δηλαδή ότι η βία μέσω όλων των μορφών με τις οποίες εκδηλώνεται, απευθύνεται σε παιδιά. Σε άτομα τα οποία δεν έχουν την δυνατότητα να υπερασπισθούν τον εαυτό τους και τα δικαιώματά τους. Το παιδί υπήρξε και εξακολουθεί να είναι το πρώτο θύμα της πρωτόγονης βίας των ενηλίκων. Η φυσική του αδυναμία, χρόνια τώρα το καθιστά εύκολο στόχο.⁴¹

Επειδή στην ενδοοικογενειακή βία η δύναμη του μεγάλου επιβάλλεται αυθαίρετα και απόλυτα δημιουργεί διπλή συνέπεια στα παιδιά, δηλαδή ή το παιδί θα προσαρμοστεί στις επιθυμίες του κακοποιούντος και θα εξοικειωθεί με μία διπλή ζωή ή θα αντιδράσει και θα προχωρήσει σε μία εγκληματική ενέργεια. Σύμφωνα με έρευνες τα παιδιά θύματα παραμέλησης εκδηλώνουν μεγαλύτερη επιθετικότητα, ως ένα τρόπο αντίδρασης απέναντι στην εγκατάλειψη. Η επιθετικότητα αυτή εκδηλώνεται κυρίως προς τους γονείς, αλλά και προς το άμεσο περιβάλλον τους όπως συμμαθητές, φίλοι, δάσκαλοι κ.λ.π. Το φυσικό αντίκτυπο στην συμπεριφορά των παιδιών καθορίζει την αρνητική και πολλές φορές βίαιη αντίδραση τους. Ουσιαστικά τα παραμελημένα παιδιά λόγω της εγκατάλειψης και της απομόνωσης, είναι περισσότερο αδύναμα, ενώ δεν είναι εφοδιασμένα με την ικανότητα να αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις.

Τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ειδικές ψυχοκοινωνικές συνθήκες, όπως τα παιδιά που κακοποιούνται και παραμελούνται, παρουσιάζουν σε μεγάλο ποσοστό, ψυχολογικά προβλήματα και διαταραχές συμπεριφοράς. Σε αυτές τις διαταραχές, περιλαμβάνονται και προβλήματα άρθρωσης, διανοητικής καθυστέρησης, παράγοντες δηλαδή που θεωρούνται επιβαρυντικοί ως προς την υιοθέτηση μίας παραβατικής συμπεριφοράς.⁴² Η δεύτερη οπτική γωνία, αφορά τις μακροχρόνιες συνέπειες της κακοποίησης – παραμέλησης, στις οποίες μεταξύ άλλων συγκαταλέγεται και η μελλοντική εκδήλωση εκ μέρους του παιδιού, ανάλογης συμπεριφοράς προς τα άτομα του περιβάλλοντος του. Σε γενικές γραμμές πάντως,

⁴⁰Παπανικολάου Ε., Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών στην οικογένεια, σχολείο και παιδική προστασία, 1998, VirtualSchool, ThesciencesofEducationOnline, τόμος 1, τεύχος 1 από <http://www.auth.g/virtualschool/1.1/TheoryResearch/CongressPapanikolaou.htm>

⁴¹Ματσανιώτης Ν. 1998, όπως αναφέρεται στο Αγάθωνος Γεωργοπούλου, << Οδηγός για την αναγνώριση της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού >>, Ινστιτούτο υγείας παιδιού, Αθήνα 1999, σελ. 7

⁴²Καραγιαννοπούλου-Κόγιου Σοφία, Η κακοποίηση του παιδιού, από το <http://www.socped.gr/conferences/crete-18th/presentations>

όπως μαρτυρούν και οι σχετικές μελέτες, τα παραμελημένα παιδιά, πολλές φορές είναι εκείνα που εκδηλώνουν πρώιμη εγκληματική δραστηριότητα, ίσως ως μία μορφή προσέλευσης του ενδιαφέροντος, καθώς και αντίδρασης απέναντι στην εγκατάλειψη και την αδιαφορία.⁴³

Κακοποιημένα παιδιά πάσχουν από ψυχικά και σωματικά τραύματα τα οποία οδηγούν σε ελαττωματική αντίληψη της ανθρωποκτονικής δράσης. Ακόμη, τέτοια παιδιά σκοτώνουν τους βίαιους γονείς τους ως αντίδραση σε όλη αυτή τη κακομεταχείριση που έχουν βιώσει. Πρέπει λοιπόν να υπάρξουν κάποια μέτρα ώστε να αποτραπεί η βία και να δημιουργηθεί ένα υγιές και ισορροπημένο περιβάλλον για την ανάπτυξη των παιδιών.⁴⁴ Τέτοια μέτρα είναι:

- Βελτίωση των κοινωνικό-οικονομικών συνθηκών, ιδίως για τις νέες και φτωχές οικογένειες.
- Ευρεία εκπαίδευση και διαφώτιση, με στόχο την προαγωγή της υγείας γενικότερα και της ψυχικής υγείας ειδικότερα.⁴⁵
- Αλλαγή των στάσεων σε θέματα της ανατροφής των παιδιών, ιδίως στη χρήση της σωματικής τιμωρίας.
- Προγράμματα οικογενειακού προγραμματισμού.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης για νέες έγκυες μητέρες, καλές συνθήκες τοκετού και συστηματική παρακολούθηση των νεογνών. Διευκόλυνση των συνθηκών που ενισχύουν το δεσμό μητέρας-παιδιού, όπως η αύξηση του χρόνου άδειας κήσης και τοκετού κ.ά.

Και όσον αφορά παιδιά που ήδη έχουν κακοποιηθεί πρέπει η πρόληψη αυτή να καλύπτει:

- Εκτίμηση της οικογενειακής κατάστασης από διεπιστημονικές ομάδες (παιδοψυχίατροι, παιδοψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, παιδίατροι, νομικοί).
- Απομάκρυνση του παιδιού από το σπίτι, τουλάχιστον στην αρχική φάση αποκάλυψης.
- Θεραπεία και υποστήριξη γονέων.
- Βελτίωση των κακών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της οικογένειας.
- Ψυχοθεραπεία του παιδιού, όπου υπάρχουν ενδείξεις.
- Αν είναι αναγκαίο, αφαίρεση έστω και προσωρινά της επιμέλειας από τους γονείς.

⁴³ « Σεξουαλική κακοποίηση, μυστικό ; όχι πια ! » , Ελληνική Εταιρία Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

⁴⁴ Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997

⁴⁵ <http://www.antibullyingnetwork.gr/page.aspx?id=106>

- Μεταβολή στις υπάρχουσες νομοθετικές διαδικασίες αναφορικά με την απομάκρυνση του παιδιού και αφαίρεση της επιμέλειας από τους γονείς.⁴⁶

Κατευθυντήριοι στόχοι του τομέα αντιμετώπισης της κακοποίησης των παιδιών είναι:

- Έγκαιρος και σωστός εντοπισμός από το ιατρικό και λοιπό νοσηλευτικό προσωπικό.
- Άμεση παροχή βοήθειας για την προστασία της νεότητας.
- Συνεργασία των διαφόρων ειδικών που εμπλέκονται στον τομέα αυτό.
- Σωστή και ευρεία πληροφόρηση των παιδιών για τα δικαιώματά τους, μέσω των σχολείων και των Μ.Μ.Ε.
- Δημιουργία δικτύου οικογενειών και κέντρων συμπαράστασης των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο.
- Εξασφάλιση ότι όλες οι υπηρεσίες που προορίζονται για τα νεαρά άτομα, είναι προσπελάσιμες στους ανήλικους.
- Συμμετοχή της κοινότητας (δήμοι, συνοικίες, ενορίες), στην εφαρμογή των μέτρων που προορίζονται για τα νεαρά άτομα σε κίνδυνο.

Β. Δυστυχώς πολλοί ανήλικοι εμπλέκονται ολοένα και περισσότερο στη σφαίρα των ναρκωτικών είτε διακινώντας τα οι ίδιοι είτε κάνοντας χρήση τέτοιων ουσιών οι ίδιοι προσπαθώντας να επωφεληθούν κέρδος από τη διακίνηση τους. Πολλοί ανήλικοι λοιπόν διαπράττουν ανθρωποκτονία-ες εξαιτίας αυτού του φαινομένου διότι η χρήση τέτοιων ουσιών επηρεάζει τον ανήλικο

1. Άμεσα, με το να τροποποιούν τις ψυχικές λειτουργίες των ανήλικων, καθιστώντας τους, πιθανούς ανθρωποκτόνους.
2. Λιγότερο άμεσα, με το να δημιουργούν ένα κλίμα, μέσα στο οποίο ορισμένοι ανήλικοι έχουν οικονομικούς λόγους και
3. Έμμεσα, με το να προκαλούν την εις βάρος τους κακομεταχείριση από τους γονείς.

Για να καταφέρουμε λοιπόν να απαλλάξουμε τους ανήλικους από τέτοιες εξαρτησιογόνες ουσίες πρέπει να ληφθούν κάποια απαραίτητα μέτρα όπως ενίσχυση των ηθικών προτύπων, εξυγίανση των κοινωνικών δεσμών, ισορροπία των ανθρωπίνων σχέσεων, αύξηση της ενημέρωσης στα σχολεία και σεμινάρια από εξειδικευμένους στο θέμα ειδικούς, αύξηση δράσεων από το ίδιο το κράτος και επαναδιατύπωση των θεσμών του κ.α. Τα παραπάνω μέτρα ίσως αποτελέσουν ένα τρόπο ώστε να ευνοηθεί η απομάκρυνση των νέων από τη μαστίγα των ναρκωτικών, χρειάζεται όμως κόστος, θέληση και θάρρος για να γίνουν αυτά.

⁴⁶ <http://www.svri.org/Cypruspolicy.pdf>

Επίσης, η ενημέρωση και η σωστή πληροφόρηση των οικείων για την εξάρτηση, είναι το πρώτο βασικό βήμα τους, για να βοηθήσουν αυτούς που υποφέρουν και αγαπούν. Συχνά οι οικείοι δεν γνωρίζουν αρκετά πράγματα για το τι είναι εξάρτηση. Νομίζουν πως η «κατάντια» του ανθρώπου τους είναι «αδυναμία του», «ελάττωμα», «κουσούρι», που θα μπορούσε να το «κόψει» αν το ήθελε, αν τους αγαπούσε λίγο ή περισσότερο. Έτσι η σωστή πληροφόρηση για τους οικείους είναι ιδιαίτερα σημαντική, ώστε να τους βοηθήσει να πληγώνονται λιγότερο από τη συμπεριφορά του εξαρτημένου, όταν γνωρίσουν και έτσι παραδεχτούν την παθολογική του κατάσταση. Η γνώση ότι ο εξαρτημένος είναι σωματικά, ψυχικά και εν μέρει πνευματικά άρρωστος, θα τους βοηθήσει να καταλάβουν τι ακριβώς συμβαίνει.⁴⁷

Γ. Ένας άλλος παράγοντας που είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη του ανθρωποκτονικού φαινομένου είναι αυτός της φτώχειας. Η οικονομική κρίση και η περιθωριοποίηση που αυτή επιφέρει οδηγούν πολλούς ανήλικους στην ανομία. Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών εξαιτίας του μεγέθους της έχει πολλά και σοβαρά αποτελέσματα τόσο στην Ελληνική κοινωνία όσο και γενικότερα στις χώρες της Ευρώπης. Πιο συγκεκριμένα οδηγεί σε επισφαλή εργασία, ανεργία, και τελικά φτώχεια οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και περισσότερων ευπαθών ομάδων πράγμα που αποτελεί πηγή για διάφορες ψυχικές διαταραχές. Η ανεργία με τη σειρά της σχετίζεται επίσης με αύξηση της ημερήσιας κατανάλωσης αλκοόλ, αύξηση στις αυτοκτονίες, στην ενδοοικογενειακή βία, αλλά και μείωση των θανάτων από τροχαία κατά 1,4%. Ακόμα η φτώχεια σχετίζεται ιδιαίτερα με την εμφάνιση ασθενειών καθώς τα άτομα αναγκάζονται να επιβιώνουν σε υποβαθμισμένο και ακατάλληλο περιβάλλον, να τρέφονται ανεπαρκώς η και καθόλου και να εργάζονται σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά περιβάλλοντα περισσότερες ώρες απ' ότι παλαιότερα με λιγότερους μισθούς και κάτω από άσχημες συνθήκες. (Λιαρόπουλος, 2010).

Έχει επικρατήσει η αντίληψη πως τα παιδιά των μεταναστών μετέχουν συχνότερα στο εγκληματικό φαινόμενο εξαιτίας της φτώχειας. Η Εγκληματικότητα, αποτελεί ένα σύνολο από πράξεις αντικοινωνικές και άρα αξιόποινες. Συνεπώς πηγάζει μέσα από τις αντιφάσεις, τις αντιθέσεις αλλά και τις κοινωνικές ανισότητες της εποχής μας. Πολύ σημαντικό στοιχείο στην αύξηση της εγκληματικότητας (κυρίως νεανικής) αποτελεί η συσσώρευση ατόμων με διαφορετική πολιτισμική προέλευση σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Επίσης, η αυξημένη Εγκληματικότητα των μεταναστών σε αρκετές χώρες ειδικά το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει προκαλέσει κάποιο συσχετισμό ανάμεσα στην μετανάστευση και την εγκληματικότητα, αν και πολλές έρευνες σχετικά με το θέμα δεν συμφωνούν πάντα μεταξύ τους. Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι πολλοί από τους μετανάστες ζουν, τουλάχιστον στην αρχή, κάτω από άθλιες συνθήκες και δυσκολεύονται μέρα με τη μέρα να επιβιώσουν, οι διάφορες παρατηρήσεις που σχετίζονται μ' αυτό αποδεικνύουν ότι η εγκληματικότητα την πρώτης γενιάς των μεταναστών ήταν και είναι γενικά, κάπως μειωμένη λόγω της ανασφάλειας που αισθάνονται και του φόβου που υπάρχει ότι σε περιπτώσεις

⁴⁷http://netinformation.gr/psychotherapeia/html/aea_oioo_ieeassioo-ieeiayiaea.html

παρανομίας θα απελαθούν από την φιλοξενούσα χώρα. Αντίθετα, η εγκληματικότητα της δεύτερης γενιάς εμφανίζεται, με βασικά αίτια την ελλιπή ένταξη και την περιθωριοποίηση της, περισσότερο αυξημένη.⁴⁸

Για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας η ίδια η πολιτεία οφείλει να θεσπίσει τόσο νομοθετικά, όσο και αστυνομικά μέτρα για τη προστασία του συνόλου, τα οποία όμως θα κινούνται πάντα μέσα στο πλαίσιο των συνταγματικών αρχών και δεν θα καταστρατηγούν, με κανένα πρόσχημα τα κατοχυρωμένα ανθρώπινα δικαιώματα.⁴⁹ Πρέπει επίσης όσον αφορά τους ανήλικους μετανάστες να έχουν ίση εκπαιδευτική και επαγγελματική ευκαιρία, και η αστυνομία καθώς και η δικαιοσύνη να τους αντιμετωπίζει με απόλυτο σεβασμό και ισότητα με άλλους ανήλικους υπηκόους. Αυτά τα μέτρα ίσως καταφέρουν να ελαχιστοποιήσουν εγκληματικές συμπεριφορές και ιδιαίτερα αυτές που προέρχονται από ανήλικους μετανάστες.

Δ. Επίσης, ο ρόλος των «ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους» όπως είναι για παράδειγμα τα ΜΜΕ, οι εφημερίδες ο κινηματογράφος κ.α. ως φορείς κοινωνικοποίησης ενισχύουν τυχόν υπάρχουσες επιθετικές συμπεριφορές. Σύμφωνα με έρευνες, στα σπίτια που υπάρχει φυσική ή συναισθηματική βία τα παιδιά συνηθίζουν και μαθαίνουν να ζουν με βίαιες εικόνες. Οι ερευνητές έχουν υπολογίσει πως ο μέσος έφηβος των 18 ετών έχει παρακολουθήσει 200.000 πράξεις βίας στην τηλεόραση. Εννοείται ότι υπάρχουν και σπίτια όπου κυριαρχεί η ισορροπία και μια φυσιολογική κοινωνική δομή αλλά ακόμα και εκεί, η διαβρωτικότητα της τηλεοπτικής βίας αναπτύσσει την επιθετικότητα και την αντικοινωνική συμπεριφορά. Στα σπίτια όμως που όπως προαναφέρθηκε επικρατεί η βία τα παιδιά επηρεάζονται από τις τηλεοπτικές εικόνες και συμπεριφορές και τις καταγράφουν ως φυσιολογικές αξίες και συμπεριφορές ενισχύοντας τις επιρροές που έχουν εισπράξει από το σπίτι τους.⁵⁰

Η βία λοιπόν που κυλάει από τέτοιους ιδεολογικούς μηχανισμούς μπορεί να συμβάλει στην ηρεμία της ατομικής επιθετικότητας ή να φουντώσει τις γνώσεις των παιδιών για βίαιες συμπεριφορές ακόμη και να εθίσει το άτομο σε επιθετική στάση. Για να αποφευχθούν λοιπόν τα παραπάνω πρέπει να υπάρξουν δραστικά μέτρα απέναντι σε αυτούς τους φορείς και από το κράτος και από τη κοινωνία αλλά πάνω απ' όλα από τους ίδιους τους γονείς. Σωστή κρίση λοιπόν, διάδοση της σωστής συμπεριφοράς από κινηματογράφο, θέατρο και τηλεόραση αλλά και προστασία του ανήλικου αναγνώστη από την υπερέκθεση του σε ανάρμοστες εικόνες άρθρα κ.λ.π.

Ε. Η καταπολέμηση της εγκληματικότητας των ανηλίκων απασχολεί τον ευρύ κόσμο και τις κοινότητες. Κανόνες μη συμβατικού χαρακτήρα έχουν εκδοθεί από τον ΟΗΕ, και πολλά περιφερειακά Ινστιτούτα έχουν προσπαθήσει κατά καιρούς να συμβάλουν με το δικό τους τρόπο στην ίαση του φαινομένου. Το ελληνικό δίκαιο και

⁴⁸ ΙΕΠΟ-Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης

⁴⁹ Διαδικτυακό Άρθρο του Γρηγόρη Λάζου, με τίτλο: «Η αύξηση της εγκληματικότητας στη σύγχρονη Ελλάδα».

⁵⁰ http://speechless-enimeromenos.blogspot.gr/2008/11/blog-post_23.html

οι πολίτες θα πρέπει να θεσπίσουν και να επικυρώσουν σύντομα νόμους που να προστατεύουν και να δημιουργούν κλίμα ευφορίας και ασφάλειας έξω από ανάρμοστες και επιθετικές συμπεριφορές που ενισχύουν τις εγκληματικές ενέργειες.

ΣΤ.Η προληπτική αντεγκληματική πολιτική, σύμφωνα με την οποία η Πολιτεία οφείλει να αντιμετωπίζει το εγκληματικό φαινόμενο με τα λιγότερο καταστροφικά για το πολίτη μέσα. Δυστυχώς πολλοί ανήλικοι δολοφόνοι μεγαλώνουν ασταμάτητα μέσα σε οικογένειες ενώ άλλοι ωριμάζουν σιγά σιγά και κάτω από μυστικισμό. Δεν είναι αρκετή λοιπόν μόνο η θεσμική θωράκιση μιας κοινωνίας αλλά είναι άκρως απαραίτητη η λειτουργία της θεσμικής επικοινωνίας. Η ίδια λοιπόν η οικογένεια θα πρέπει να λειτουργεί κάτω από ένα υγιές δημοκρατικό και ειλικρινές περιβάλλον. Άρα το κοινωνικό σύστημα στο σύνολο του θα πρέπει να λειτουργεί σωστά και με σύνεση.

Ζ. Επίσης πρέπει να παρθούν μέτρα για την προφύλαξη των θυμάτων από την ανεξέλεγκτη δράση ανήλικων ανθρωποκτόνων καθώς τα άτομα αυτά παίζουν το δικό τους προσωπικό ρόλο στο πέρας του ανήλικου στην πράξη καθώς πολλές φορές δίνει αφορμή στο δράστη ή του προσφέρει την ευκαιρία. Τέτοια παραδείγματα φόνων είναι αλκοολικοί γονείς ή γονείς που βιαιοπραγούν ή άτομα που δε φροντίζουν να προστατευτούν από αμέλεια και αδιαφορία. Πρέπει να ληφθούν μέτρα σε ατομικό επίπεδο, να αποφεύγονται τα κακόφημα μέρη στα παιδιά, η ανεξέλεγκτη κυκλοφορία έως πολύ αργά και η μη επαφή με όπλα και οπλοκατοχή. Σε κοινωνικό επίπεδο από την άλλη, πρέπει να αποτραπεί η ενδοοικογενειακή βία και να παρεμβαίνει το κράτος και η πολιτεία όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο σε χώρους όπου είναι πιθανά μέρη για την ανάπτυξη εγκληματικής βίας. Τελευταίο μέτρο και πολύ απαραίτητο είναι η μείωση του ρατσισμού. Τα δύο τελευταία χρόνια, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένα επισημάνει την έντονη ανησυχία του για την αύξηση φαινομένων ρατσιστικής βίας, ιδίως στις περιπτώσεις που αυτή συνδυάζεται με οργανωμένη και συστηματική δράση ακραίων ομάδων σε βάρος μελών ευπαθών ή αποκλεισμένων κοινωνικών ομάδων (αλλοδαπών, ρομά, ομοφυλόφιλων κ.λπ.).⁵¹

Όλα τα παραπάνω αφορούν γενικά ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής και πρέπει να τα πάρουμε σοβαρά υπόψη αν θέλουμε να μειώσουμε το φαινόμενο των ανήλικων ανθρωποκτόνων. Πρέπει να ευαισθητοποιηθούν πρώτα οι ίδιοι οι πολίτες και έπειτα η κοινωνία και κατ' επέκταση το κράτος.

Ας περάσουμε τώρα σε ποιο ειδικά ζητήματα σημειώνοντας ότι η ποινική αντιμετώπιση του ανήλικου ανθρωποκτόνου σε ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι σε αρκετά εξελιγμένο στάδιο. Έτσι, σύμφωνα με τον ελληνικό ποινικό κώδικα οι ανήλικοι 7-12 ετών θεωρούνται ποινικά ανεύθυνοι, όσοι ανήλικοι τώρα είναι από 13 έως 17 ετών, όπου πρόκειται δηλαδή και για έφηβους αντί παιδιά που ήταν πριν είναι ποινικά υπεύθυνοι το ίδιο ισχύει και στην ηλικία 18 έως 21 ετών. Αδιάφορα του ποινικού μας δίκαιου είναι τα νήπια ηλικίας 6 ετών και κάτω. Ο νομοθέτης

⁵¹<http://www.synigoros.gr/resources/docs/eidikiekthesiratsistikivia.pdf>

προέβλεψε τόσο τα βιολογικά κριτήρια της ηλικίας όσο και τη ψυχική υγεία για τη ποινική ευθύνη των ανήλικων εγκληματιών. Σύμφωνα με αυτό, στα παιδιά λαμβάνονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Οι έφηβοι που είναι υπεύθυνοι σύμφωνα με το ποινικό κώδικα μπορεί να περιοριστούν σε σωφρονιστικό κατάστημα αν αυτό κρίνεται απαραίτητο, ενώ οι έφηβοι ηλικίας 18-21 ετών είναι ποινικά ενήλικοι και κρίνονται όπως επιβάλει ο ποινικός κώδικας και στους υπόλοιπους ανθρωποκτόνους ανεξαρτήτως ηλικίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 «Δίκαιο και Εγκληματικότητα Ανηλίκων»

2.1 Δίκαιο Ανηλίκων

Αυτό το κεφάλαιο θα ξεκινήσει με μια αναφορά στο δίκαιο ανηλίκων ώστε να γίνει και μια κατανόηση της ιδιαίτερης αντιμετώπισης που αυτοί υπόκεινται. Όπως είναι ευρέως γνωστό οι ανήλικοι διαθέτουν διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης επομένως και διαφορετικό δίκαιο καθώς πρόκειται για μια ευπαθή ομάδα της κοινωνίας.

Διεθνείς οργανισμοί όπως αυτοί των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.α. έχουν μεριμνήσει νομοθετικά για τους ανήλικους ως παιδιά, έφηβους ή και μετέφηβους. Έτσι λοιπόν θα λέγαμε ότι υπάρχουν οι διεθνείς νομοθετικές πράξεις οι οποίες είναι αρμόδιες για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικών με ανθρώπινα δικαιώματα ανηλίκων και συγκεκριμένα ζητήματα γενικής ή ειδικής προστασίας αυτών και οι διεθνείς νομοθετικές πράξεις οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν στην εγκληματική δράση και την ποινική ή από-εγκληματοποιημένη μεταχείριση τους. Στις πρώτες πράξεις πρόκειται για διεθνή νομικά εργαλεία που οργανώνουν τη θεσμική προστασία των ανηλίκων στο εξωποινικό κατά βάση πεδίο και κατά τούτο διαγράφουν το δίκαιο ανηλίκων με ευρεία έννοια και υπό τη διεθνή του σκοπιά. Παράδειγμα εδώ αποτελεί:

Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (20 Νοεμβρίου 1989, Ηνωμένα Έθνη, 20 Σεπτεμβρίου 1990, UNGARes. 44/25). Αυτή η σύμβαση σχετίζεται με τη πλήρη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού. Έχει 54 άρθρα και 3 μέρη: στο 1^ο μέρος, άρθρα 1-41 κατοχυρώνεται το ανθρωπιστικό δίκαιο του παιδιού/προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο 2^ο μέρος, άρθρα 42-45 συναντάμε το δικονομικό ανθρωπιστικό δίκαιο του παιδιού/συγκρότηση-λειτουργία Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού. Και 3^ο μέρος, άρθρα 46-54 όπου είναι ρυθμίσεις για θέματα που αφορούν στις διαδικασίες εγγραφής επικύρωσης ή προσχώρησης στην παρούσα Σύμβαση. Στη παραπάνω σύμβαση επισημαίνονται ιδιαίτερα τα παρακάτω:

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα της παρούσας Σύμβασης χωρίς διακρίσεις φυλής, χρώματος, καταγωγής κλπ του παιδιού ή των γονέων του από όπου και αν λαμβάνονται οι αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά π. χ δικαστήρια, νομοθετικά όργανα κ. α., προέχει πάντα το συμφέρον του παιδιού.
2. Επίσης είναι σαφές στα Συμβαλλόμενα Κράτη ότι κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή και η επιβίωση και η ανάπτυξη του πρέπει να είναι βασικός και πρωταρχικός στόχος. Δικαιώματα όπως: ελευθερία λόγου και έκφρασης, παράνομη επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή, προσβολή τιμής και υπόληψης του, εκπαίδευση και ανάπαυση πρέπει να αναγνωρίζονται. Επίσης αναλαμβάνουν τη προστασία του παιδιού από κακομεταχειρίσεις, σεξουαλική εκμετάλλευση, παίρνουν μέτρα για παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών και διακίνησης τους.

3. Ακόμη τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε: α. κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια τιμωρίες σκληρές, θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητες απελευθέρωσης. β. Κανένα παιδί να η στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο η αυθαίρετο. γ. Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό, σεβασμό και αξιοπρέπεια. δ. Παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα συμπαράστασης νομικής αλλά και αμφισβήτησης της νομιμότητας της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιων αμερόληπτης αρχής.^{52 53}

Οι δε άλλες νομοθετικές πράξεις, συνίσταται σε διακηρύξεις, αποφάσεις, δηλώσεις ή συστάσεις των διεθνών νομικών οργάνων, οι οποίες είτε έχουν είτε δεν έχουν επικυρωθεί από τον ημεδαπό νομοθέτη. Παράδειγμα εδώ αποτελούν οι πράξεις:

α. Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού

β. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα των Δικαιωμάτων του Παιδιού

γ. Η «European Parliament resolution on the Commission communication to the Council and the European Parliament on education and training in the context of poverty reduction in developing countries»

δ. Η Recommendation 1601 της Γενικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ε. Οι «EU Guidelines on children and Armed Conflict» του 2003⁵⁴

2.2 Ποινική Μεταχείριση Ανήλικων Δραστήων

Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι οι πράξεις των ανηλικών χαρακτηρίζονται από το νόμο είτε ως πταίσματα είτε ως πλημμελήματα. Η διαφορά με τις πράξεις των ενηλικών είναι ότι οι ανήλικοι, ακόμη κι αν τελέσουν πράξη που από το νόμο χαρακτηρίζεται ως κακούργημα, (π.χ. ανθρωποκτονία από πρόθεση), γι' αυτούς θεωρείται πάντοτε πλημμέλημα. Ωστόσο, αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι σύμφωνα με το άρ. 282 παρ. 5 ΚΠΔ είναι δυνατόν ακόμη και στον ανήλικο να επιβληθεί υπό προϋποθέσεις προσωρινή κράτηση (προφυλάκιση), όταν αυτός τέλεσε πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα. Ακόμη ο περιορισμός σε ειδικό κέντρο κράτησης νέων, δεν είναι δυνατόν ούτε να ανασταλεί ούτε να μετατραπεί, όπως συμβαίνει με τις ποινές που επιβάλλονται σε ενηλικούς. Αυτό με την σκέψη ότι ο εν λόγω περιορισμός έχει πρωτίστως παιδαγωγικό και σωφρονιστικό χαρακτήρα.

⁵² <https://www.unicef.gr>

⁵³ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου.

⁵⁴ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2^η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου.

Όσον αφορά τη μεταχείριση τώρα των ανήλικων δραστών στην έννοια του ανηλίκου ο ποινικός νομοθέτης εντάσσει όλα τα άτομα που είναι ηλικίας από 8-18 ετών κατά το χρονικό διάστημα που έγινε η πράξη για την οποία κατηγορούνται.⁵⁵ Εκτενέστερα όμως τρεις είναι οι κατηγορίες που οι ανήλικοι διακρίνονται με βάση την ηλικία τους. Αυτές οι κατηγορίες είναι:

A. σε ανήλικους ποινικά αδιάφορους (άρθρο 126 παρ. 1 ΠΚ)

B. σε ανήλικους ποινικά ανεύθυνους (άρθρο 126 παρ. 2 ΠΚ)

Γ. σε ανηλίκους ποινικά υπεύθυνους (άρθρα 126 παρ. 2,3 και 127 ΠΚ) ηλικίας 13-18 ετών.

Αναλυτικά:

A. Στη πρώτη κατηγορία, δηλαδή αυτή των ανηλίκων ποινικά αδιάφορων και σύμφωνα με τη παρ. 1 του άρθρου 126 ΠΚ ορίζεται ότι οι ανήλικοι οι οποίοι είναι κάτω των οκτώ ετών είναι ποινικά αδιάφοροι άρα δεν μπορεί να τους επιβληθεί κανένα μέτρο για οποιαδήποτε πράξη που έχουν τελέσει.

B. Η δεύτερη κατηγορία είναι αυτή των ανηλίκων ποινικά ανεύθυνων. Εάν ο ανήλικος δράστης είναι από οκτώ έως δεκατριών ετών θεσπίζεται κατ' αμάρητο τεκμήριο η απόλυτη ανικανότητα του ανηλίκου για καταλογισμό άρα αυτοί οι ανήλικοι δεν τελούν ποτέ νομικό έγκλημα και μπορούν να επιβληθούν για αυτούς μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, τα οποία και υπακούν στο σκοπό της διαπαιδαγώγησης που διαπνέει το ποινικό δίκαιο των ανηλίκων. Τέτοια παραδείγματα αυτών των αναμορφωτικών μέτρων είναι η επίπληξη του ανηλίκου, η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του κ.α.

Γ. Η Τρίτη κατηγορία είναι οι ανήλικοι ποινικά υπεύθυνοι (άρθρο 126 παρ. 2 και 3 ΠΚ). Εδώ εντάσσονται οι ανήλικοι δράστες που είναι από δεκατριών έως δεκαοκτώ ετών καθώς σε αυτήν την ηλικία το τεκμήριο της ικανότητας για καταλογισμό είναι μαχητό και αξιολογείται η ωριμότητα του από το δικαστήριο ανηλίκων. Σε αυτή τη κατηγορία έγιναν τροποποιήσεις με το Ν. 3860/2010 και διαμορφώθηκαν δύο ηλικιακές κατηγορίες με διαφορετικές συνέπειες βάση νόμου. Από αυτές τώρα τις επιμέρους κατηγορίες η μία περιλαμβάνει τους ανήλικους ηλικίας από δεκατριών έως δεκαπέντε ετών στους οποίους μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Στην άλλη κατηγορία περιλαμβάνονται οι ανήλικοι από δεκαπέντε έως δεκαοκτώ ετών στους οποίους μπορούν να επιβληθούν πέρα από τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα και σαν έσχατο μέτρο περιορισμό σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων εάν αυτό θεωρηθεί απαραίτητο και με βάση το άρθρο 127 ΠΚ.^{56 57}

⁵⁵ <http://www.niotho-asfalis.gr>

⁵⁶ <http://www.siskoslaw.com>

⁵⁷ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

Δίκη ανηλίκων

Όσον αφορά τώρα τη δίκη ανηλίκων ο νομοθέτης έχει επιβάλει ιδιαίτερη μεταχείριση αυτών των ατόμων⁵⁸ και οι βασικές ιδιαιτερότητες συνοπτικά είναι:

1. Όπως έχει ήδη μέχρι τώρα ειπωθεί οι ανήλικοι σε αντίθεση με τους ενήλικους ως κύριες ποινές για τη τέλεση των πράξεων τους είναι τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή κάποιος ποινικός σωφρονισμός.
2. Αποκλειστικά και μόνο, και σύμφωνα με το συνταγματικό νομοθέτη, τα δικαστήρια ανηλίκων είναι υπεύθυνα για την εκδίκαση των εγκλημάτων που έχουν διαπραχθεί από ανήλικους δράστες και όχι τα κοινά ποινικά δικαστήρια.
3. Βασική αρχή στη δίκη των ανηλίκων είναι η αρχή της δημοσιότητας, αντίθετα όμως σε μία δίκη ανήλικου δράστη αυτό είναι εντελώς απαγορευμένο. Στο δικαστήριο δεν παρίσταται ακροατήριο. Παρίσταται μόνο ο κατηγορούμενος και ο πολιτικός ενάγων, οι συνήγοροι τους, οι επιμελητές ανηλίκων και οι γονείς ή οι κηδεμόνες του ανήλικου κατηγορουμένου δράστη.
4. Σημαντικό ρόλο στη δίκη έχει ο επιμελητής ανηλίκων, ο οποίος είναι ένα πρόσωπο που αναλαμβάνει και διεξάγει την έρευνα για τη προσωπικότητα του ανήλικου κατηγορουμένου πριν την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο.
5. Άλλο ένα θέμα είναι αυτό των κυρώσεων σε βάρος των ανηλίκων. Αυτό παίζει ουσιαστικό ρόλο καθώς τα μέτρα που επιβάλλονται σε αυτή την ομάδα δραστών είναι δυνατόν να μεταβάλλονται ή και να αντικαθιστώνται.⁵⁹

Ποιες είναι όμως οι βασικές αρχές για τη μεταχείριση των ανήλικων δραστών και ποιά τα προβλεπόμενα μέτρα κατά των ανηλίκων στον Ποινικό Κώδικα;

Όπως αναφέρει και ο λέκτορας Κ.Κοσμάτος στο βιβλίο του Χ.Δημόπουλου «Δίκαιο Ανηλίκων» το Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 21 παρ. 1 και 3), έχει υιοθετήσει και με βάση τις Διεθνείς Συμβάσεις, ότι η παιδική ηλικία τελεί υπό την προστασία του κράτους. Ακόμη η Ελλάδα έχει συνυπογράψει κάποια διεθνή κείμενα (άλλα έχουν τη μορφή εσωτερικού νόμου και άλλα είναι διακηρυκτικές αρχές), που αναφέρονται στα δικαιώματα των ανηλίκων και ιδιαίτερα στη μεταχείριση τέτοιων ανηλίκων παραβατών. Έτσι υπάρχουν τα διεθνή κείμενα συμβατικού χαρακτήρα και τα διεθνή κείμενα μη συμβατικού χαρακτήρα.

Στη πρώτη κατηγορία δηλαδή, αυτή των διεθνών κειμένων συμβατικού χαρακτήρα υπάρχουν:

1. Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού

Βασικά στοιχεία αυτής της σύμβασης που άπτονται της μεταχείρισης του ανήλικου παραβάτη, αποτελούν τα παρακάτω:

⁵⁸ <http://www.slideshare.net/MariaEleniChrysantha/-43183009>

⁵⁹ http://criminology.panteion.gr/attachments/article/336/CMEL_TATSH.indd.pdf

α. λήψη μέτρων ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί από οποιαδήποτε μορφή διάκρισης ή κάποιου είδους κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονιών του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογενείας του.

β. να λαμβάνεται οποιαδήποτε δικαστική απόφαση πάντα με γνώμονα πάνω απ' όλα το συμφέρον του παιδιού.

γ. να μην αποχωρίζεται από τους γονείς

δ. το δικαίωμα που έχει ο κάθε ανήλικος να ακουστεί σε οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία τον αφορά

ε. την προστασία του παιδιού από οποιαδήποτε επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή είτε αυτή είναι αυθαίρετη είτε είναι παράνομη.

στ. δικαίωμα στην εκπαίδευση

ζ. απαγορεύονται τα βασανιστήρια ή η επιβολή κάποιου είδους απάνθρωπης ή εξευτελιστικής τιμωρίας ή (κακό)μεταχείρισης του παιδιού

η. απαγόρευση θανατικής ποινής και ισόβιας κάθειρξης

θ. δικαίωμα στην ελευθερία, γι αυτό το λόγο και η κράτηση , σύλληψη ή φυλάκιση ενός παιδιού θα πρέπει να έρχεται ως τελευταία και αναγκαστική λύση και εννοείται να είναι όσο το δυνατόν μικρότερης χρονικής διάρκειας γίνεται.

ι. διαχωρισμός ανήλικων με ενήλικων κρατουμένων και αν υπάρχει τυχόν κράτηση να γίνεται με απόλυτο σεβασμό, ανθρωπιά και αξιοπρέπεια

ια. Ο ανήλικος που είναι κρατούμενος έχει δικαίωμα για άμεση πρόσβαση σε νομική ή σε κάποιου άλλου είδους συμπαράσταση και έχει επίσης το δικαίωμα να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησης του ενώπιον δικαστηρίου καθώς και έκδοση της απόφασης το συντομότερο δυνατόν.

ιβ. Το δικαίωμα κάθε ανήλικου που βρίσκεται στη θέση του κατηγορουμένου να έχει αξιοπρεπή μεταχείριση πάντα με γνώμονα την ηλικία του και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και την ανάγκη για μετέπειτα επανένταξη του στη κοινωνία.

ιγ. Αναγνώριση τεκμηρίου αθωότητας, δίκαιη δίκη δηλαδή ύπαρξη αμερόληπτου δικαστηρίου πλήρη υπεράσπιση του παιδιού, δικαίωμα στην άσκηση ενδίκων μέσων και μη αυτοενοχοποίηση του.

ιδ. Εισαγωγή στις εθνικές νομοθεσίες ορίου ηλικίας που να επιφέρει αυτόματα τον μη καταλογισμό της πράξης του ανηλικού.

ιε. Να λαμβάνονται μέτρα για την αντιμετώπιση των παιδιών αυτών χωρίς απαραίτητα να καταφεύγει η υπόθεση στη δικαιοσύνη αλλά πάντα με γνώμονα ότι υπάρχει απόλυτος σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.⁶⁰

2. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών

Βασικά στοιχεία αυτής της σύμβασης είναι:

α. δικαίωμα πληροφόρησης και ελευθερίας διατύπωσης άποψης και γνώμης κατά τη διάρκεια της δίκης και των διαδικασιών της.

β. ο ανήλικος έχει δικαίωμα να επιλέξει ποιος θα είναι ο ειδικός αντιπρόσωπος στη δίκη του αλλά και το νομικό συμπαραστάτη.

γ. η δικαστική απόφαση εκτός από σύντομη να είναι πάντα με βάση το συμφέρον του ανήλικου αλλά και να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του.

δ. να διορίζεται ένας αντιπρόσωπος και νομικός συμπαραστάτης που θα ενεργεί προς το συμφέρον του ανήλικου.⁶¹

3. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Βασικά στοιχεία του Συμφώνου αυτού είναι:

α. απαγόρευση θανατικής ποινής σε άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών-δικαίωμα στη ζωή

β. διαχωρισμός υποδίκων-καταδίκων και ανήλικων-ενήλικων

γ. διακήρυξη και σαφή διευκρίνιση αποτελεί το γεγονός ότι ο σωφρονισμός ουσιαστικά αποβλέπει στη βελτίωση του ατόμου και στην μετέπειτα επανένταξη του στη κοινωνία, επίσης οι ανήλικοι παραβάτες πρέπει να διαχωρίζονται από τους ενήλικους και πρώτη σκέψη για την αντιμετώπιση τους πρέπει πάντα να αποτελεί το γεγονός της ηλικίας τους και η νομική τους θέση.

δ. κεκλεισμένη των θηρών έκδοση δικαστικής απόφασης.⁶²

Στην κατηγορία τώρα των Διεθνών Κειμένων μη συμβατικού χαρακτήρα υπάρχουν:

1. Οι στοιχειώδεις κανόνες για την απονομή δικαιοσύνης σε ανήλικους

Εδώ ανήκουν οι «Κανόνες του Πεκίνου», οι οποίοι υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και αναφέρονται στη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ανηλικών δραστών. Σύμφωνα και με τα Ηνωμένα Έθνη και τη

⁶⁰ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

⁶¹ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

⁶² ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κάθε άνθρωπος δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα αλλά και τις ελευθερίες που αναφέρονται στις συνθήκες αυτές, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ή κάποιου είδους ρατσισμό. Ιδιαίτερα τα παιδιά πρέπει να εισπράττουν ιδιαίτερη μεταχείριση, με αξιοπρέπεια, ειδική βοήθεια και σεβασμό.⁶³ Βασικά στοιχεία τώρα των «Κανόνων του Πεκίνου» είναι:

α. Να γίνουν γνωστοί οι σκοποί της δικαιοσύνης απέναντι στους ανήλικους, οι οποίοι πρέπει να έχουν ως κύριο μέλημα τους τη δημιουργία ευημερίας του ανήλικου αλλά και στη χρήση της αρχής της αναλογικότητας.

β. Κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας να υπάρχει αναγνώριση όλων των δικονομικών εγγυήσεων όπως είναι το τεκμήριο αθωότητας κ.α.

γ. Η ιδιωτική ζωή του ανήλικου πρέπει να προστατεύεται και να μη δημοσιοποιείται.

δ. Ενίσχυση της αποχής από την τυπική διαδικασία.

ε. Κατ' εξαίρεση επιλογής της προσωρινής κράτησης.

στ. η εκδίκαση των υποθέσεων των ανηλίκων να γίνεται με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις να γίνεται στέρηση της προσωπικής ελευθερίας.

ζ. πρόσβαση με προτεραιότητα σε αποφάσεις που τα μέτρα τους να μην οδηγούν απαραίτητα στην ένταξη τους σε κάποιο ίδρυμα.

η. οι σκοποί των ιδρυμάτων να είναι σαφής και να προάγουν τη παιδία την άνευ όρων φροντίδα αυτών των ατόμων και τη βοήθεια για την εύκολη επανένταξη τους στη κοινωνία.

2. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων

Οι κατευθυντήριες γραμμές επίσης υιοθετήθηκαν από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και σχετίζονται με τη λήψη μέτρων που αφορούν την εκπαίδευση, την οικογένεια και στην ισότητα που πρέπει να έχουν οι ανήλικοι στη κοινωνία. Όπως αναφέρεται και στο τίτλο παρέχουν τις βασικές αρχές για την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων με ιδιαίτερη έμφαση στην αρχή της αναλογικότητας. Την αποφυγή στιγματισμού του ανήλικου και απόλυτο σεβασμό του ανήλικου.

3. Οι κανόνες για την προστασία των ανηλίκων που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.

Οι παραπάνω κανόνες επίσης υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1990 και όπως λέει και ο τίτλος αναφέρονται στις κατάλληλες

⁶³http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26232&Itemid=33&limits tart=1

αρχές για να προασπίζουν τα δικαιώματα των ανήλικων που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους. Βασικές αρχές αυτών των κανόνων είναι η στέρηση της ελευθερίας ενός ανήλικου να είναι η τελευταία δυνατόν επιλογή συμμόρφωσης του και τιμωρίας, και όταν και εάν συμβαίνει να υπάρχει πλήρης σεβασμός στη μεταχείριση του ανήλικου, στα ανθρώπινα δικαιώματα του όσο αυτός τίθεται υπό κράτηση αλλά και η δημιουργία πρακτικών κοινωνικής ένταξης.

4. Κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης

Αυτά τα κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν εκδώσει τα παρακάτω σχετικά με τους ανήλικους παραβάτες:

α. Την Απόφαση (78) 62 "Παραβατικότητα των ανηλίκων και κοινωνικές αλλαγές" η οποία υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών το 1978. Με αυτήν την απόφαση γίνονται εμφανής οι όροι μεταχείρισης των ανηλίκων με γνώμονα πάνω απ' όλα την παιδεία και την κοινωνικοποίηση τα οποία πρέπει να γίνονται με εναλλακτικές μεθόδους και όχι με την είσοδο σε κάποιο ίδρυμα του ανήλικου.

β. Την Σύσταση R (87) 20 "Κοινωνικές αντιδράσεις στην παραβατικότητα των ανηλίκων" που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών το 1987. Κύριος σκοπός αυτής της σύμβασης είναι η πρόληψη αλλά και η αποχή του ανήλικου από τη διαδικασία και η ύπαρξη διαμεσολάβησης για την παράκαμψη στις ποινικές διαδικασίες.

γ. Την Σύσταση R (88) 6 "Κοινωνικές αντιδράσεις στην παραβατικότητα των ανηλίκων που κατάγονται από οικογένειες μεταναστών". Αυτή η Σύσταση υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών το 1988. Αυτές οι οικογένειες αντιμετωπίζονται με ιδιαιτερότητα καθώς οι μετανάστες αποτελούν ευπαθείς ομάδες της κοινωνίας.⁶⁴

Οι βασικές αρχές για τη μεταχείριση των ανηλίκων δραστών πρέπει να ξεχωρίζουν από αυτές των ενήλικων. Τέτοιες αρχές είναι η επικουρικότητα και η αναλογικότητα. Ακόμη, για την καλύτερη αντιμετώπιση των ανηλίκων θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα παρακάτω σημεία στα οποία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία. Αυτά είναι:

A. Η πράξη που έχει τελέσει ο ανήλικος να κρίνεται και να αξιολογείται πάντα με βάση τη προσωπικότητα του ανήλικου.

B. Επιβολή άτυπων και όχι τυπικών κυρώσεων.

Γ. Αναμορφωτικά μέτρα και όχι ποινές

Δ. Εξωιδρυματικά μέτρα και όχι στέρηση της ελευθερίας

⁶⁴ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

Ε. Κατοχύρωση δικονομικών δικαιωμάτων και εγγυήσεων κατά την διαδικασία σε βάρος του ανήλικου - ενίσχυση νομικής του θέσης.

Στ. Πρώτα απ' όλα πρέπει να προέχει η διαπαιδαγώγηση πριν από οποιαδήποτε μεταχείριση ανήλικου.

Τα μέτρα λοιπόν που λαμβάνονται με βάση των Ποινικό Κώδικα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: Πρώτον τα αναμορφωτικά μέτρα, δεύτερον τα θεραπευτικά μέτρα και τρίτον ποινικό σφραγισμό-εισαγωγή σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.⁶⁵

Η πρώτη κατηγορία μέτρων που μπορούν να επιβληθούν σε ανήλικους με βάση των Ποινικό Κώδικα είναι τα αναμορφωτικά μέτρα. Αυτά τα μέτρα είναι:

1. Η επίπληξη του ανήλικου
2. Ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανήλικου στους γονείς ή στους επιτρόπους του,
3. Ή η ανάθεση της σε ανάδοχη οικογένεια
4. Ανάθεση της επιμέλειας του σε προστατευτικές εταιρίες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων.
5. Ο ανήλικος δράστης έχει το δικαίωμα να συνδιαλέξει με το θύμα για να εκφράσει τη συγνώμη του και για μια εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης.
6. Αποζημίωση του θύματος- άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο
7. Ο ανήλικος μπορεί να παρέχει κοινωνική εργασία αν το επιθυμεί
8. Ο ανήλικος έχει δικαίωμα να παρακολουθήσει κοινωνικά αλλά και ψυχολογικά προγράμματα.
9. Φοίτηση του ανήλικου σε οποιαδήποτε σχολή επιθυμεί
10. Παρακολούθηση ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής
11. Επιτήρηση του από ειδικές εταιρίες προστασίας ή από ειδικούς επιμελητές ανηλίκων
12. Τοποθέτηση ανήλικου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.

Όλα τα παραπάνω επιβάλλονται στον ανήλικο αν και εφόσον η πράξη που έχει τελέσει θεωρείται πλημμέλημα η κακούργημα αν έχει διαπραχθεί από ενήλικο δράστη.

Η δεύτερη κατηγορία μέτρων είναι αυτή των θεραπευτικών τα οποία επιβάλλονται σε ειδικές περιπτώσεις ανηλίκων. Τέτοιες περιπτώσεις είναι όταν κάποιος ανήλικος πάσχει από κάποιου είδους ψυχική ασθένεια, πάσχει από ψυχικές διαταραχές ή σωματικές δυσλειτουργίες. Ακόμη μπορεί να είναι χρήστης ναρκωτικών ουσιών, αλκοολικός ή πνευματικά καθυστερημένος. Θεραπευτικά λοιπόν μέτρα είναι η

⁶⁵ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

παρακολούθηση από ειδικούς του ανήλικου αλλά και η ανάθεση του σε κάποιο θεραπευτικό ίδρυμα.

Στην Τρίτη κατηγορία μέτρων υπάρχει ο ποινικός σωφρονισμός-περιορισμός του ανήλικου σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων. Για να επιβληθεί όμως ποινικός σωφρονισμός παίζουν σημαντικό ρόλο η ηλικία του δράστη, οι οποίοι πρέπει να είναι δεκαπέντε ετών και άνω κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης. Επίσης, προϋπόθεση αποτελεί και το είδος του εγκλήματος που τελέστηκε καθώς πρέπει να έχει τελέσει κακούργημα και όχι πλημμέλημα ενώ πρέπει ακόμη η πράξη του να εμπεριέχει βία, να είναι κατά της ζωής και να θεωρείται εγκληματική δραστηριότητα του ανήλικου που τελείται κατ' επάγγελμα η κατ' εξακολούθηση. Επίσης, απαιτείται να κριθεί ότι η επιβολή του ποινικού σωφρονισμού είναι αναγκαία, και ότι θα τον αποθαρρύνει από την επανάληψη τέτοιων πράξεων στο μέλλον.⁶⁶

2.3 Δικαστήρια Ανηλίκων

Για να πάει μία υπόθεση στα δικαστήρια ανηλίκων και για να μελετήσουμε ποιες είναι οι αρμοδιότητες που αυτά έχουν πρέπει να τονιστεί πρώτα απ' όλα ότι ο δράστης θα πρέπει να είναι ανήλικος κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης. Αυτά ρυθμίζονται στο άρθρο 113 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.⁶⁷ Έτσι συναντάμε: το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων, το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων και το Εφετείο Ανηλίκων. Για να υπάρχει όμως μια κάπως σαφή λύση για το ποιο θα είναι κάθε φορά το αρμόδιο δικαστήριο τέθηκε ως αρχή η ποινή των δέκα ετών στο ελάχιστο ή μέγιστο όριο προβλεπόμενης τιμής. Με λίγα λόγια, όταν ο νομοθέτης μιλούσε για ποινή ανώτερη των δέκα ετών εννοούσε περίπου δέκα έτη στην ουσία από 5-20 έτη άρα και αρμόδιο ήταν το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων καθώς λαμβάνονταν υπόψη το ελάχιστο όριο των πέντε ετών για τον προσδιορισμό της αρμοδιότητας δικαστηρίου. Αν τώρα η ποινή ήταν πάνω από δέκα έτη θα αναλάμβανε το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων.

Συγκεκριμένα:

- Το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων δικάζει (άρθρο 113 παρ. 1 Α' ΚΠΔ) αφενός, τις πράξεις που τελούνται από ανήλικους εκτός όμως από αυτές που δικάζονται από το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων. Δικάζει δηλαδή πράξεις που τιμωρούνται με φυλάκιση η με πρόσκαιρη κάθειρξη έως δέκα έτη. Αφετέρου, δικάζει τα πταίσματα που τελούνται από ανήλικους στην έδρα του πρωτοδικείου. Ακόμη, δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του πταισματοδικείου για ανήλικους και τέλος όλες τις πράξεις των ανηλίκων από 8-15 ετών .
- Το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων δικάζει (άρθρο 113 παρ. 1 Β' ΚΠΔ) τις πράξεις που τελούν ανήλικοι δράστες που αν όμως τελούνταν από ενήλικα

⁶⁶ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας

Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

⁶⁷ Κ.Κοσμάτο, Οι νέες τροποποιήσεις του ποινικού δικαίου των ανηλίκων με το Ν. 3860/2010, ΠοινΔικ 2010,805-806

άτομα απειλείται ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη.

- Το (Τριμελές) Εφετείο Ανηλίκων δικάζει (άρθρο 113 παρ. 1 Γ' ΚΠΔ) ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων που λειτουργούν στα πλημμελειοδικεία.

Αν τώρα υπάρχει συμμετοχή σε μια εγκληματική πράξη ενός ανήλικου με ένα ενήλικο τότε χωρίζεται η ποινική δίωξη ως προς τον ανήλικο ο οποίος δικάζεται από τα δικαστήρια ανηλίκων. Υποχρεωτικά γίνεται το ίδιο και σε περίπτωση πλημμελήματος. Χωρισμός στη δίκη δε γίνεται μόνο εάν κριθεί από τον εισαγγελέα ή το δικαστικό συμβούλιο με σαφή αιτιολογία ότι δεν ενδείκνυται ο χωρισμός για λόγους που αφορούν το συμφέρον της δίκης. Και σε αυτό όμως όταν και εάν γίνεται είναι απαραίτητη η παρουσία ειδικού δικαστή ανηλίκων. Επίσης, σε περίπτωση πλημμελήματος εάν έχει κριθεί ότι δε πρέπει να γίνει διαχωρισμός το δικαστήριο μπορεί και πάλι να ελέγξει τους λόγους για το μη χωρισμό της υπόθεσης για τον ανήλικο κατηγορούμενο και αν κρίνει δυνατό εκ νέου μπορεί να διατάξει το χωρισμό της υπόθεσης για τον ανήλικο δράστη.

Υποχρεωτική ακόμη, είναι η ύπαρξη ειδικού ανακριτή και εισάγεται ειδική ρύθμιση για τους ανήλικους για το στάδιο της ανάκρισης. Επίσης προβλέπεται για ανήλικους κατηγορούμενος η διενέργεια ειδικής έρευνας και αναλυτικής έκθεσης προς το δικαστήριο ανηλίκων της προσωπικότητας του ανήλικου έτσι ώστε να υπάρχει ειδική μεταχείριση του, τέτοιες εκθέσεις των επιμελητών είναι απόρρητες και απουσιάζουν από τη δικογραφία.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 282 παρ.5 ΚΠΔ δυνατότητα για επιβολή προσωρινής κράτησης κατά την προδικασία παρέχεται στις περιπτώσεις ανηλίκων με τις παρακάτω προϋποθέσεις:⁶⁸

1. Να υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις της ενοχής του ανήλικου κατηγορουμένου
2. Η πράξη για την οποία κατηγορείται ο ανήλικος να απειλείται στο νόμο με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών
3. Ο ανήλικος κατηγορούμενος να είναι από 13 ετών και άνω.

Προσωρινή κράτηση μπορεί να υπάρξει μόνο αν ο κατηγορούμενος δεν έχει γνωστή διεύθυνση διαμονής στη χώρα, έχει προσπαθήσει να αποδράσει, είναι φυγόποινος έχει σκοπό να φύγει ή θεωρείται πως αν αφεθεί ελεύθερος είναι πιθανό να διαπράξει επιπλέον εγκληματικές πράξεις. Κατ' εξαίρεση επιβολή προσωρινής κράτησης τονίζεται από τον νομοθέτη διότι:

1. Πρέπει υποχρεωτικά να υπάρχει αιτιολογημένη κρίση ότι οι περιοριστικοί όροι δεν είναι επαρκείς για να έχουμε προσωρινή κράτηση
2. Όσο βαριά και αν θεωρείται από το νόμο η πράξη που έχει κάνει ο κατηγορούμενος δεν είναι αρκεί ώστε να οδηγηθούμε σε προσωρινή κράτηση

⁶⁸ <http://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/LAW169.pdf>

3. Πρέπει να υπάρχουν εμπειρικά κριτήρια ώστε να επαληθεύεται ότι ο κατηγορούμενος έχει σκοπό να διαφύγει ή να διαπράξει κάποιο άλλο έγκλημα στο μέλλον
4. Για προσωρινή κράτηση ενός ανήλικου δε φτάνει μόνο η παραβίαση των περιοριστικών ορίων.
5. Ένας ανήλικος μπορεί να κρατηθεί προσωρινά έως 6 μήνες και υπάρχει παράταση τριών μηνών μόνο σε μία περίπτωση. (βλ. άρθρο 291 παρ. 1 εδ. Β' ΚΠΔ.)

Ανακεφαλαιώνοντας θα λέγαμε πως η δικαιοδοτική κρίση θα πρέπει να συνεκτιμά και να διέπεται από την αρχή της αναγκαιότητας δηλαδή να επιβάλλεται προσωρινή κράτηση μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαία και να είναι αποδεδειγμένο ότι οι περιοριστικοί όροι δεν επαρκούν. Επίσης, από την αρχή της αναγκαιότητας αναλογίας και σε περίπτωση τυχόν αμφιβολίας η κρίση να μην αφορά την επιβολή του μέτρου της προσωρινής κράτησης.

Οι περιοριστικοί όροι αναφερόμενοι στο νόμο είναι η παροχή εγγύησης, η υποχρέωση του κατηγορούμενου να εμφανίζεται στον ανακριτή ή σε κάποια άλλη αρχή τα διαστήματα που του έχουν επιβληθεί, απαγόρευση να διαφύγει στο εξωτερικό ή να μεταφερθεί προσωρινά, απαγόρευση συνάντησης με ορισμένα άτομα.

Κατά τη δίκη ενός ανήλικου ενώπιον των δικαστηρίων δεν επιτρέπεται η δημοσιότητα της νίκης, πρέπει να παρίσταται ένας συνήγορος υπεράσπισης καθώς είναι πολύ σημαντικό για τον κατηγορούμενο. Ακόμη, απαγορεύεται η αυτόφωρη διαδικασία και οι ανήλικοι δεν καταδικάζονται ποτέ στα δικαστικά έξοδα της δίκης.⁶⁹

2.4 Πρόληψη της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων και τι ισχύει

Η πρόληψη ή, όπως αλλιώς ονομάζεται, κοινωνική αντεγκληματική πολιτική αναπτύσσεται σε χώρους εκτός του σωφρονιστικού συστήματος και δεν προϋποθέτει τη διάπραξη εγκλήματος. Υλοποιείται με εφαρμογή μέτρων κοινωνικού χαρακτήρα, με αστυνομική επιτήρηση, καθώς και με τη συμμετοχή του κοινού (απλών πολιτών). Μια τέτοια πολιτική πρόληψης διακρίνεται ως προς τη φύση των μέτρων που λαμβάνονται σε:

- Πρωτογενή πρόληψη. Αφορά τα μέτρα που απευθύνονται στο σύνολο του πληθυσμού, περιλαμβανομένων και των οργάνων κοινωνικού ελέγχου, και στοχεύουν στην εξάλειψη των εγκληματογόνων παραγόντων (π.χ. εκπαίδευση των αστυνομικών, αντιμετώπιση φτώχειας, δωρεάν εκπαίδευση και μέτρα για τη στήριξη της οικογένειας).

⁶⁹ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου

- Δευτερογενή πρόληψη. Αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται για ειδικές κοινωνικές ομάδες οι οποίες θεωρούνται επιρρεπείς για την τέλεση παραβατικών πράξεων (π.χ. περιθωριακοί, τοξικοεξαρτημένοι).
- Τριτογενή πρόληψη. Αφορά τα μέτρα που επιβάλλονται σε άτομα τα οποία, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, κρίνονται επικίνδυνα και τα οποία έχουν ήδη στιγματιστεί (π.χ. πρώην παραβάτες, αποφυλακισμένοι).

Και οι τρεις αυτές κατηγορίες των προληπτικών μέτρων υλοποιούνται μέσα από τις δράσεις αρκετών φορέων, κρατικών ή μη κρατικών. Η αστυνομική επιτήρηση με τη μορφή της περιπολίας, όπως και η εκπαίδευση των αστυνομικών για τη μεταχείριση ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων είναι παραδείγματα πρόληψης του εγκλήματος από φορείς του.

Για την αντιμετώπιση όμως της εγκληματικότητας των ανηλίκων βασικό στοιχείο είναι η πρόληψη της και γι αυτό χρειάζεται η πρόβλεψη ικανού θεσμικού πλαισίου που να είναι κατάλληλο να διέπεται από νομοθετήματα όπως:

Διατάξεις που αφορούν τη δομή και τις δράσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης,
Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σημαντικό ρόλο έχει η Διεύθυνση σχετικά με τη πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων και η μεταχείρισή τους. Υπάρχουν δύο τμήματα λοιπόν το ένα είναι το Τμήμα Πρόληψης Εγκληματικότητας και Κοινωνικής Ένταξης Νέων και το δεύτερο είναι το Τμήμα Συνθηκών Κράτησης, Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής Νέων. Πολλές οι αρμοδιότητες και των δύο όπως π.χ. Εφαρμογή μέτρων πρόληψης της εγκληματικότητας ανηλίκων σε συνεργασία με άλλους φορείς και Υπουργεία, επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης, διακρίβωση των συνθηκών κράτησης των παραβατικών νέων και άλλα σχέδια δράσης.
2. Με το Ν 1738/1987 (ΦΕΚ Α' 200) έχει συσταθεί «Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας» στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Αυτό σχεδιάζει πολιτικές πρόληψης της εγκληματικότητας τόσο ενηλίκων όσο και ανήλικων και υποβάλλει προτάσεις για το συντονισμό αναγκαίων μέτρων. Έτσι, π.χ. Ενημερώνει τα ΜΜΕ, προτείνει μέτρα και προγράμματα πρόληψης της εγκληματικότητας και παρουσιάζει δεδομένα και έρευνες.
3. Ακόμη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το Ν. 3860/2010 (ΦΕΚ Α' 111) «Βελτιώσεις της ποινικής νομοθεσίας για τους ανήλικους δράστες, πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων» συστάθηκε ενδεκαμελές Συμβούλιο με την επωνυμία «Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων» (Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α.). Αυτό συγκεκριμένα:
 - παρακολουθεί το έργο των Εταιριών Προστασίας Ανηλίκων πανελλαδικά

- συνεργάζεται σε εθνικό-διεθνές επίπεδο με οργανισμούς, υπηρεσίες κ.α. τα οποία ασχολούνται με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων οργανώνοντας ενιαίο δίκτυο.
- Ασχολείται με καταγγελίες για κακοποίηση ή εγκατάλειψη ανηλίκων.
- Εισηγείται την πρόληψη και την αντιμετώπιση θεμάτων θυματοποίησης και εγκληματικότητας.
- Οργανώνει την εφαρμογή νέων θεραπευτικών ή αναμορφωτικών μέτρων, μέσω των Εταιριών Προστασίας Ανηλίκων
- Βοηθάει στη διάδοση του εθελοντισμού με πεδίο αναφοράς τη στήριξη των ανηλίκων και υλοποιεί δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης.
- Συμβάλει στην ανίχνευση της κακοποίησης των παιδιών σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων.
- Διαθέτει στατιστικά στοιχεία σε πανελλαδικό επίπεδο.
- Εισηγείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων την πολιτική για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων και
- Υποβάλει στον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ετήσια έκθεση για το έργο του.⁷⁰

Διατάξεις που αφορούν στη δομή και τις δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας

1. Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 2800/2000 (ΦΕΚ Α' 41) «Αναδιάρθρωση Υπηρεσιών Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σύσταση Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» το οποίο ρυθμίζει την αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας.
2. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΠΔ 14/2001 (ΦΕΚ Α' 12) «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» στη Διεύθυνση Δημοσίας Ασφάλειας υφίσταται αυτοτελές «Γμήμα Ναρκωτικών και Παραβατικότητας Ανηλίκων» Οι αρμοδιότητες του σχετίζονται με τη πρόληψη και την καταστολή των εγκλημάτων που διαπράττονται από ανήλικους ή σε βάρος αυτών κ.α.
3. Σε σχέση με τη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 19 του ΠΔ 1/2001 (ΦΕΚ Α'1) «Αναδιάρθρωση, σύσταση, οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσιών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής και άλλες διατάξεις» προβλέπεται η Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων, η οποία διορθώνεται σε δύο τμήματα: Προστασίας και Ειδικής Μεταχείρισης Ανηλίκων. Το ένα μελετά τα κοινωνικά αίτια των κοινωνικών αιτιών των εγκλημάτων και το δεύτερο είναι υπεύθυνο για τη μεταχείριση των ποινικών παραβατών ανηλίκων κατά τη διάρκεια παραμονής τους στις Αστυνομικές Υπηρεσίες.

⁷⁰<http://www.ministryofjustice.gr/site/el>

4. Σύμφωνα με το άρθρο 97 του ΠΔ 141/1991 (ΦΕΚ Α' 58) «Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης Υπηρεσιών» το οποίο φέρει τον τίτλο «Προστασία ανηλίκων» αναφέρονται οι τομείς και οι δράσεις που πρέπει να δραστηριοποιείται η Ελληνική Αστυνομία αναφορικά με ζητήματα πρόληψης εγκληματικών πράξεων των ανηλίκων.

Τοπική αυτοδιοίκηση: Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν. 2713/1999 σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, με πληθυσμό άνω των τριών χιλιάδων κατοίκων, συνιστάται Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας το οποίο αποτελείται από επιστήμονες και λειτουργούς που διαμένουν στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας και διαθέτουν ειδικές γνώσεις στο τομέα της εγκληματικότητας. Έργο του είναι η κατάρτιση προγράμματος πρόληψης της εγκληματικότητας στη δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια αρμοδιότητας του κ.α.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 4 του Ν 2713/1999 ο συντονισμός και η παροχή επιστημονικών κατευθύνσεων και οδηγιών στα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας ανήκει στο ενδεκαμελές Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΚΕ.Σ.Π.ΠΑ.), το οποίο έχει συσταθεί στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.⁷¹

⁷¹ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 «Έρευνες-Συνεντεύξεις»

3.1 Έρευνα-Συνέντευξη Καθηγητή Ψυχιατρικής, Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρου.

1. Πόσο σημαντική (λόγω επαγγέλματος) θεωρείται τη ψυχική υγεία στον άνθρωπο;

Είμαι μεροληπτικός σε αυτό το πράγμα αφού είμαι ψυχίατρος αλλά μπορεί η απάντησή μου να μην είναι αντικειμενική. Η αλήθεια βέβαια είναι πως τα προβλήματα που συνδέονται με τη ψυχή είναι αρκετά συχνά. Αυτό είναι πολύ γνωστό, και είναι πολύ γνωστό από πολλά χρόνια υπάρχει και η εντύπωση στην εποχή μας τα προβλήματα αυτά να έχουν αυξηθεί. Πολύ συχνά προβλήματα είναι η κατάθλιψη, το άγχος αλλά υπάρχουν και πιο σοβαρές διαταραχές όπως είναι η σχιζοφρένεια, οι νευροψυχώσεις, η διπολική διαταραχή, οι καταχρήσεις ουσιών που ενώ είναι σε μικρότερο βαθμό ειδικά οι πρώτες δύο ασθένειες όμως εξαιτίας της χρονιότητας και σοβαρότητας της κατάστασης αποτελούν ένα μεγάλο πρόβλημα για τη κοινωνία γενικότερα. Άρα θα 'λεγα είναι πολύ πολύ σημαντική η ψυχική υγεία στον άνθρωπο.

2. Κατά πόσο πιστεύετε ότι σχετίζονται οι ανθρωποκτονίες με τη ψυχική υγεία του ατόμου που τις τελεί;

Θα σας πω καταρχήν ότι για μας ένα από τα πράγματα που διδασκόμαστε και διδάσκουμε στους μαθητές μας είναι ότι όταν ένας άνθρωπος έχει είτε αυτοκαταστροφικές τάσεις αυτοκτονικές τάσεις είτε ετεροκαταστροφικές θέλει να βλάψει δηλαδή κάποιον άλλον δολοφονικές τάσεις για μας είναι αυτό με το οποίο ασχολούμαστε. Μάλιστα θα σας έλεγα πως από ψυχιατροδικαστικής άποψης κοινωνικής άποψης αυτά είναι τα δύο βασικά κριτήρια σε όλο τον κόσμο με τα οποία ένας ψυχίατρος ή δύο ψυχίατροι ανάλογα με τη νομοθεσία μπορούν να εισηγηθούν την ακούσια νοσηλεία του. Η αυτοκτονικές τάσεις λοιπόν ή να είναι επικίνδυνος για τον άλλον. Το ένα είναι αυτό, το άλλο είναι κάθε άνθρωπος που είναι επικίνδυνος για τον άλλον είναι και ψυχικά ασθενείς; Ως προς το αυτοκτονικό δεχόμαστε ότι η μεγάλη τους πλειοψηφία εγώ θα 'λεγα σχεδόν όλοι έχουν ψυχιατρικό πρόβλημα. Ως προς το ετεροκαταστροφικό πρόβλημα δηλαδή τις δολοφονικές τάσεις κρύβει αυτό πάντα ψυχική ασθένεια; Θα 'λεγα πως όχι. Ενώ είναι μια παθολογική συμπεριφορά ή θα λέγαμε με μια άλλη έννοια μια ανώμαλη συμπεριφορά παρόλα αυτά δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας ενεργούς παθολογολογίας.

Πολλά εγκλήματα όπως ξέρετε γίνονται εξαιτίας διαφόρων ωφελειών ή παρανόμων συμφερόντων που κάποιος επιδιώκει είτε σε ατομικό επίπεδο ή σε συλλογικό. Εκεί είναι μια κατευθυνόμενη ενέργεια που κάποιος παραβιάζει τους κανόνες. Πολλοί βέβαια από αυτούς τους ανθρώπους τους θεωρούν ότι έχουν αυτό που λέμε αντικοινωνική προσωπικότητα το οποίο είναι μέσα στις διαγνώσεις μας τις ψυχιατρικές αλλά θα πρέπει να σας πω ότι μέχρι σήμερα και η σύγχρονη ψυχιατρική

δεν έχει καταφέρει να κάνει κάτι αποτελεσματικό για τους ανθρώπους. Ενώ προσπαθούμε να τους βοηθήσουμε, αν υπάρχει μάλιστα και ειλικρινής μεταμέλεια αλλά αυτοί οι άνθρωποι έχουν τέτοιου είδους βλάβη ως το πούμε έτσι στο ψυχικό τους όργανο που τελικά καταλήγουν πιο πολύ στη φυλακή και στις Αστυνομίες παρά σε μας. Άρα είναι αυτοί οι άνθρωποι που ευσυνείδητα παραβιάζουν τους κανόνες που έχουμε σε κοινωνία ή συμβίωσης που λέει μη κλέψεις, μη φονεύσεις, κτλ. Αυτοί πάνε αντίθετα, αυτοί οι άνθρωποι τους παραβιάζουν. Άρα ενώ θεωρούμε αρκετοί από αυτούς είναι κάποιας παθολογικής προσωπικότητας απ' την άλλη μεριά όμως οι πράξεις τους δεν αντιμετωπίζονται από ψυχίατρο δε βοηθούνται από ψυχίατρο, δε ζητάνε βοήθεια από το ψυχίατρο και καταλήγουν στις φυλακές.

Τώρα το επόμενο ερώτημα είναι υπάρχουν άνθρωποι διαγνωσμένοι με ψυχική νόσο παραδείγματος χάρη σχιζοφρένεια, ψύχωση ή κατάχρηση ουσιών-εξάρτηση από ουσίες, αυτοί οι άνθρωποι μπορούν να διαπράξουν ένα έγκλημα, μία ανθρωποκτονία εξαιτίας της ψυχικής τους νόσου; Η απάντηση είναι Ναι! Ένας παραδείγματος χάρη άνθρωπος ψυχωτικός κάτω από την επήρεια παράλογων ιδεών μπορούν να διαπράξουν και φριχτά εγκλήματα και αυτό είναι γνωστό έτσι; Άρα όταν η νόσος δεν ελέγχεται, δε θεραπεύεται, δε βρίσκεται κάτω από ιατρική παρακολούθηση άνθρωποι με ψύχωση μπορεί να έχουν την ιδέα ότι ξέρεις μου είπε μια ανώτερη δύναμη, η φωνή κάποιου, ενός υπέρτατου όντως σκότωσε το πατέρα σκότωσε τη μητέρα σου ή σκότωσε το γείτονα, οι γείτονες σε παρακολουθούν και προφυλάξου. Υπάρχουν τέτοια. Δεν είναι σύνηθες αλλά υπάρχουν. Γι αυτό και ξέρετε ότι υπάρχει αυτή η διαδικασία στην οποία λέμε ότι κάποιος διέπραξε έγκλημα αλλά έχει το ακαταλόγιστο δηλαδή δεν καταλάβαινε τι έκανε. Μπορεί δηλαδή να νόμιζε ότι σκοτώνοντας της μάνα του επιτελεί μια θεϊκή εντολή λέω εγώ ή μια δαιμονική εντολή ή οτιδήποτε. Εκεί υπάρχει η παθολογία έτσι, υπάρχει λοιπόν στην Ελλάδα. Αλλά και σε μας εδώ στη Κρήτη δεν έχουμε κάποιο τμήμα να εξυπηρετεί τους ανθρώπους, λέει το άρθρο 68 είναι του ποινικού μας κώδικα στο οποίο είναι αυτοί οι άνθρωποι και αυτοί οι άνθρωποι εγκλίνονται ή στο ψυχιατρείο του Κορυδαλλού ή σε ένα ειδικό τμήμα στο Δαφνί, σε εκείνο το οποίο έγινε τελευταία αυτή η πολύ θλιβερή ιστορία που πήρε φωτιά και κάηκαν τρεις άνθρωποι.

Άρα υπάρχει λοιπόν και αυτή η κατηγορία και είναι δεδομένη και εμείς πιστεύουμε πως σε αυτές οι περιπτώσεις, αν αυτοί οι άνθρωποι είχαν κάποια συστηματική ψυχιατρική παρακολούθηση το φαινόμενο αυτό μπορεί να ελαττωθεί και να επαλειφθεί. Γιατί ενώ λέμε ότι για κάποιους ανθρώπους στην έξαρση της νόσου έχουν αυξημένη επικινδυνότητα δε θα 'ταν σωστό να περάσει το μήνυμα ότι η ψυχική ασθένεια είναι πηγή επικινδυνότητας. Τώρα, υπάρχει μία άλλη κατηγορία ανθρώπων η οποία αξίζει να σημειώσουμε που είναι αυτοί οι οποίοι κάνουν κατάχρηση ουσιών, είτε αυτό λέγεται αλκοόλ είτε αυτό λέγεται άλλες ουσίες, ναρκωτικά, ηρωίνη, κοκαΐνη κτλ. Όπως ξέρετε αυτά τα τελευταία τα πιο βαριά είναι πλήρη διαδεδομένα στις μέρες μας και δυστυχώς και στη Κρήτη έχουν γίνει καθημερινό φαινόμενο. Υπάρχει περίπτωση κάποιος άνθρωπος υπό την επήρεια τέτοιων ουσιών να διαπράξει έγκλημα; Η απάντηση είναι πως Ναι! Το ξέρουμε αυτό, και αυτοκτονική δράση αλλά

και δολοφονική δράση έτσι; Όπως λέμε είναι τοξικομένοι που σημαίνει πως ο εγκέφαλος είναι σα να έχει μπει μέσα δηλητήριο, που σημαίνει ότι δε λειτουργεί καλά με αποτέλεσμα να κάνουν αυτό το πράγμα. Εκεί τα πράγματα βέβαια είναι πιο δύσκολα αν και είναι θέμα των δικαστηρίων και των νόμων, διότι αν κάποιος μέθυσε και δε ξέρει τι κάνει, και σκοτώνει τη γυναίκα του η σκοτώνει το γείτονα του η είναι καταλογιστέον αυτό θα το αφήσουμε στους νομικούς. Όμως για μας η χρήση και η κατάχρηση ουσιών οδηγεί στη δολοφονικότητα.

Τώρα άλλες πιο ήπιες ας το πούμε έτσι ψυχιατρικές διαταραχές όπως είναι η κατάθλιψη, το άγχος κτλ δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτοί οι άνθρωποι κάνουν ανθρωποκτονίες πιο πολύ από αυτούς τους ανθρώπους οι οποίοι ας το πούμε έτσι δεν έχουν κάποιο πρόβλημα ψυχικής υγείας. Λίγο σπανιότερα άνθρωποι οι οποίοι έχουν έκπτωση των νοητικών λειτουργιών δηλαδή πάνε προς την άνοια ή αλσχάμερ πιθανόν αυτοί να γίνονται και αντικείμενο βίας διότι λόγω της συμπεριφοράς τους σπάνε ας το πούμε απλά τα νεύρα άλλων. Αυτή είναι η απάντηση μου.

3. Τι ποσοστό ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα διαπράττει εγκληματικές πράξεις-ανθρωποκτονία;

Δυστυχώς δε το ξέρω αυτό. Ξέρω όμως ότι, έχει υπάρξει αντικείμενο μελέτης εάν ασθενείς με τα βαριά νοσήματα όπως είναι η σχιζοφρένεια, εάν διαπράττουν πιο πολλά εγκλήματα σε σχέση με αυτούς που δεν έχουν αυτή τη διάγνωση. Στην επιστήμη πάντα αυτό κάνουμε, διαλέγουμε τη νοσούντα ομάδα και μια ομάδα μη νοσούντων και εδώ τα αποτελέσματα ποικίλουν. Κάποιοι έχουν πει ότι δεν υπάρχει διαφορά, κάποιοι άλλοι ότι υπάρχει διαφορά. Εγώ πιστεύω ότι υπάρχει διαφορά. Δεν είναι τόσο μεγάλη αλλά υπάρχει διαφορά. Τα συγκεκριμένα ποσοστά δεν τα έχω πρόχειρα να σας τα δώσω. Και βέβαια όταν αναφερόμαστε σε ανθρώπους οι οποίοι έχουν εξάρτηση από ουσία εκεί η διαφορά είναι σημαντική σε σχέση με ανθρώπους που δεν έχουν. Πολλοί από αυτούς που κάνουν χρήση αυτών των ουσιών έχουν και τα χαρακτηριστικά της αντικοινωνικής προσωπικότητας. Συνήθως είναι μπλεγμένοι και σε προβλήματα του ποινικού Δικαίου, κλέβουν.... Άρα εκεί είναι θέμα μόνο της χρήσης των ουσιών η είναι και θέμα ότι έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά; Γιατί υπάρχουν ας πούμε άνθρωποι που πίνουν αλκοόλ αλλά ποτέ δε βλάπτουν τον άλλον. Οπότε εκεί τα πράγματα είναι πολύ αυξημένα. Οι διαφορές πάντα δεν είναι και τόσο μεγάλες και αυτό που είναι καλό να το γνωρίζει ο κόσμος γιατί αλλιώς μπορεί να αναπτυχθεί ένας φόβος υπερβολικός και παράλογος.

4. Πως διακρίνεται ένας ψυχικά ασθενής άνθρωπος και ποια η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται;

Εάν μιλάμε για τις σοβαρές ψυχικές νόσους δηλαδή σχιζοφρένεια, ψύχωση Εκεί τα πράγματα είναι σχετικά εύκολα στη διάγνωση, τις περισσότερες φορές, το 90%, πάντα υπάρχει ένα 10% που ακόμα και ο ειδικός βασανίζεται να βρει την απάντηση. Τις περισσότερες όμως φορές υπάρχουν κάποια κραυγαλέα συμπτώματα. Τι εννοώ; Για παράδειγμα έχουν παράλογες ιδέες, ιδέες ότι τους δηλητηριάζουν, δε πίνω το

καφέ μου γιατί μου έβαλε δηλητήριο. Βγαίνω έξω στο δρόμο αι ακούω φωνές ότι θα σε σφάξω ενώ κανένας δεν υπάρχει δίπλα τους. Είναι αυτό που λέμε ψευδαισθήσεις δηλαδή, έχουν μια εμπειρία χωρίς αν υπάρχει ερέθισμα. Όταν αυτοί οι άνθρωποι το ομολογήσουν αυτό στους γύρω τους είναι σαφές ακόμα και στον άνθρωπο που δεν έχει εμπειρία δεν είναι ψυχολόγος ότι κάτι τρέχει, κάτι δε πάει καλά. Δηλαδή, έχουν βρεθεί ότι ο μέσος άνθρωπος, μέσης εκπαίδευσης άνθρωπος μπορεί αν αντιληφθεί τη τρέλα να τη πούμε έτσι, το παράλογο. Το θέμα είναι τι γίνεται από δω και πέρα... Πάνε στο ψυχίατρο, πάνε στο γιατρό, πάνε σε οικογενειακό γιατρό ή από φόβο από στίγμα, από ντροπή το κρύβουν και πάνε σε ανθρώπους μη ειδικούς, σε έναν ιερέα εξομολόγο ή στο γείτονα ή στο μάγο ή σε οτιδήποτε... να λύσει τα μάγια κλπ;

Εκεί η απάντηση είναι ότι όσο γρηγορότερα τόσο το καλύτερο. Δεν υπάρχει λόγος ούτε για ντροπή, ούτε για φόβο, ούτε για τίποτα. Υπάρχουν και άλλα στοιχεία το άτομο αυτό δε μπορεί να μιλήσει καλά, δε κοιμάται καλά κλπ. Εκεί τα πράγματα είναι νομίζω πιο εύκολα και νομίζω η κάθε οικογένεια, το κάθε περιβάλλον αυτό μπορεί να το αναγνωρίσει. Τώρα για τις άλλες, τις πιο ήπιες να το πούμε έτσι ψυχικές ασθένειες όπως είναι διαταραχή πανικού, το άγχος κλπ εκεί τα πράγματα είναι κατά πόσο και ο ίδιος ο ασθενείς αποκαλύπτει τον εαυτό του στους συγγενείς του η το κρατάει μόνος του. Εκεί όμως έχουμε κάποια εξωτερικά σημεία που μπορούν να δείξουν στους γύρω του ότι κάτι δεν πάει καλά. Μπορεί να έχει αρχίσει να μη πηγαίνει στη δουλειά του, δε βγαίνει έξω με τις παρέες του, αν είναι παντρεμένος χάνει το ενδιαφέρον για το/τη σύντροφο του. Μπορεί να τον ρωτήσεις είσαι καλά; Να σου πει ναι είμαι καλά, αλλά από την άλλη μεριά να τον βλέπεις να μη γελάει, να μη κοιμάται καλά, να μην ευχαριστείται τα πράγματα που ευχαριστητόταν. Δηλαδή του άρεσε να βγαίνει βόλτα με τους φίλους του, μια γυναίκα να περιποιείται τον εαυτό της... όλα αυτά. Και από την άλλη δε τα κάνει. Κάτι μπορεί να σημαίνει αυτό, δηλαδή αυτή η αλλαγή συμπεριφοράς και κυρίως ότι δεν τον ενδιαφέρουν, δε τον ευχαριστούν τα πράγματα που τον ευχαριστούσαν πριν είναι ένα σοβαρό σημάδι. Βέβαια, πολλές φορές οι άνθρωποι έχουν κάποιες εκλογικεύσεις. Ο Γιώργος ή η Μαρία είναι στενοχωρημένη γιατί δε πάει καλά στη δουλειά του, φταίει κάποιος φίλος ή φίλη. Αλλά πριν βρούμε την αιτιολογία, γιατί καμιά φορά υπάρχει, πριν όμως με ευκολία πούμε ότι φταίει κάτι συγκεκριμένο μήπως φταίει κάτι σοβαρότερο;

Άρα και εκεί υπάρχουν σημάδια τα οποία θα πρέπει να μας οδηγήσουν στο γιατρό. Δε θα έχουν να κάνουν όλα με ψυχική νόσο, υπάρχει ένα φάσμα. Δηλαδή, αν σήμερα το βράδυ εγώ είμαι κακόκεφος γιατί μου συνέβη κάτι στη δουλειά ή κάτι άλλο δε σημαίνει ότι πρέπει να πάμε στο γιατρό. Πρέπει να υπάρχει διάρκεια, αν δεν είμαι καλά ένα βράδυ γιατί τσακώθηκα αλλά την άλλη μέρα ξυπνήσω και είμαι μια χαρά τότε δεν είναι θέμα αυτό. Αν όμως επειδή μου είπε πχ, η γυναίκα μου θα σε αφήσω και αυτό συνεχίζεται και εγώ κλείνομαι στον εαυτό μου και δε μιλάω και δεν ευχαριστημάι τίποτα τότε κάτι τρέχει. Άρα ένα θέμα είναι η διάρκεια. Να το πω απλά αν χάσουμε τον ύπνο μας για ένα βράδυ αυτό είναι φυσιολογικό, συμβαίνει σε όλους του ανθρώπους πολλές φορές στη ζωή τους, αν όμως συνεχίζεται μία και δύο και τρεις φορές τη βδομάδα τότε κάτι τρέχει.

5. Είναι σε θέση ο δράστης-ανθρωποκτόνος εάν έχει ψυχικές διαταραχές να καταλάβει τις συνέπειες των πράξεων του;

Είναι αυτό που λέμε το ακαταλόγιστο. Όποιος έχει μια ψυχική ασθένεια ακόμα και σοβαρή δε σημαίνει ότι έχει το ακαταλόγιστο. Δηλαδή εγώ μπορεί να έχω πρόβλημα αλλά να παίρνω τα φάρμακα μου αλλά να τσακώθηκα με το γείτονα μου για οποιοδήποτε λόγο και να τον χτυπήσω με κάτι στο κεφάλι και από ατυχία να τον σκοτώσω. Αυτό δε σημαίνει ότι έχω το ακαταλόγιστο και άνθρωποι που έκαναν κάτι το καταλάβαιναν. Άρα εκεί και ο ψυχασθενής είναι υπόλογος των πράξεων του. Εάν όμως το έκανα κάτω από την επήρεια παράλογων ιδεών ή μη πραγματικών αντιλήψεων, όπως όταν κάποιος ακούει φωνές και λέει:

-Ποιο είναι το μικρό σου;

- Άννα.

Θα σκοτώσεις πχ. την Άννα γιατί έτσι θα σώσεις τον κόσμο από τις αμαρτίες. Άρα εκεί που συνδέεται με παράλογες σκέψεις δεν έχει ούτε συνείδηση, ούτε και ευθύνη των πράξεων του. Άρα έχουμε δύο πράγματα. Όχι κάθε σχιζοφρενής δεν έχει συνείδηση, δεν έχει συνείδηση όταν τέλεσε τη πράξη κάτω από την επήρεια παράλογων σκέψεων ή αντιλήψεων μη πραγματικών.

6. Κατά πόσο κατά τη διάρκεια μιας κρίσης ενός ψυχικά διαταραγμένου ατόμου είναι σε θέση κάποιο άλλο άτομο να το βοηθήσει και να του αλλάξει τυχόν γνώμη;

Ένα σπουδαίο ερώτημα. Είναι πάρα πολύ σπουδαίο ερώτημα και έχει διάφορες απαντήσεις εξαρτάται από τον άλλο και θα είμαι σαφής. Είναι αυτό που λέμε λίγο γκριζα ζώνη. Εεεε... εάν ας πούμε έχουμε τέτοιο άνθρωπο στο τμήμα επειγόντων του νοσοκομείου, και ξέρουμε ότι έχει αυτή τη δολοφονική τάση οφείλουμε να κάνουμε το οτιδήποτε να τον εμποδίσουμε να μην το κάνει. Απ' την άλλη μεριά όμως δεν υπάρχει κανένας νόμος γραπτός η άγραφος του νομικού μας συστήματος ή ηθικός νόμος ο οποίος λέει ότι εγώ πρέπει να θυσιάσω τη ζωή μου για να γλιτώσω κάποιον άλλον. Εγώ είμαι ένας επαγγελματίας, ένας ψυχίατρος που ναι μεν θέλω να προστατεύσω αλλά δεν ξεκινάω το πρωί από το σπίτι μου με σκοπό να μη γυρίσω πίσω. Θέλω να γυρίσω πίσω, να ζήσω την οικογένεια μου, τα όνειρα μου κλπ. Άρα οφείλω να κάνω οτιδήποτε να τον προστατεύσω αλλά αν αυτό με εκθέτει σε κίνδυνο εγώ θα έλεγα πως έχω το δικαίωμα να προστατεύσω τον εαυτό μου. Διότι με αυτό το άτομο εγώ συνδέομαι επαγγελματικά, είναι συνάνθρωπος μου αλλά έγινα γιατρός. Εάν η άποψη μου είναι ότι εγώ είμαι οσιομάρτυρας ας το κάνω, ας θυσιάσω τη ζωή μου για μια ανώτερη ιδέα. Αλλά οποιοσδήποτε, γιατρός ή νοσηλευτής κλπ ενώ βεβαίως και θα κάνει οτιδήποτε μπορεί να κάνει για να προστατεύσει τη ζωή των άλλων, όμως αυτό επιβάλλεται να το κάνει στα πλαίσια της προστασίας και της ίδιας του της ζωής. Να σας πω ένας δάσκαλος μου στην Αμερική είχε πει το εξής: ότι ξαφνικά ας πούμε έρχεται κάποιος μπαίνει στο τμήμα των επειγόντων, πέρασε από τον έλεγχο και ξαφνικά βγάζει ένα πιστόλι τι θα κάνεις εκείνη τη στιγμή; Εάν μπορείς

να κάνεις κάτι άμεσα, να τον αποπλίσεις δηλαδή κάνε το, εάν όμως δε μπορείς να κάνεις κάτι και είσαι σε απόσταση τριών μέτρων βρες κάπου να κρυφτείς! Δηλαδή να προστατευτείς.

Εκείνη τη στιγμή δε σου επιβάλει κανένας κανόνας να γίνεις οσιομάρτυρας γιατί και οσιομάρτυρας να γίνεις πιθανώς δε θα γλιτώσεις και τους άλλους. Άρα το πρώτο καθήκον είναι να προστατέψεις και την ίδια σου τη ζωή γιατί και ο Χριστός είπε "Αγάπα το πλησίον σου σαν τον εαυτό σου", δε σου είπε να αγαπάς πιο πολύ τον άλλον από τον εαυτό σου. Έτσι δεν είναι; Άρα είναι φυσιολογικό και ψυχολογικά σωστό και βιολογικά σωστό καθένας να προστατέψει τη ζωή του. Τα πράγματα τώρα είναι πιο περίπλοκα σε άλλες καταστάσεις, που είσαι εκτός επαγγελματικού χώρου στο δρόμο κλπ. Εκεί ο καθένας θα απαντήσει με βάση το δικό του ηθικό κώδικα συμπεριφοράς. Είναι μια απόφαση την οποία τη λαμβάνει ο καθένας με βάση τη φιλοσοφία του για τη ζωή, τις θρησκευτικές του αντιλήψεις, τη ψυχολογία του... δεν υπάρχουν κανόνες. Αλλιώς είναι επίσης ο άλλος να κρατάει ένα μαχαίρι που λες εντάξει θα τον αποπλίσω αλλιώς όμως να έχει όπλο πχ. γιατί θα πεις κάτσε να προφυλαχθώ.

7. Πιστεύετε ότι η παιδική ηλικία παίζει σημαντικό ρόλο ώστε να μη τραυματιστεί ψυχικά ένα άτομο και γιατί;

Η παιδική ηλικία και τώρα το δεχόμαστε όλοι αυτό, ακόμα και αυτοί οι ψυχίατροι που είναι επιστημονικά προσανατολισμένοι θεωρούν ότι η παιδική ηλικία είναι ψυχολογικά κρίσιμη για τη μετέπειτα ψυχική υγεία του ενήλικα. Τραύματα σωματικά, ψυχολογικά, σεξουαλικά στη παιδική ηλικία πιστεύουμε ότι έχουν αρνητική επίπτωση στη μετέπειτα ζωή του ατόμου. Λένε μάλιστα και νομίζω σωστά ότι αυτοί που κακοποιούνται στη παιδική τους ηλικία έχουν μεγάλη πιθανότητα να γίνουν και οι ίδιοι κακοποιοί, να κακοποιούν όταν μεγαλώσουν. Άρα θα έλεγα, πως οι υγιείς ανατροφή των παιδιών που σημαίνει ΟΧΙ κακοποίηση όλων των ειδών καθώς και η φροντίδα γιατί δεν υπάρχει μόνο η κακοποίηση υπάρχει και η παραμέληση, στην ουσία επικρατεί ένας πανάρχαιος κανόνας. Τα παιδιά για να μεγαλώσουν καλά χρειάζονται τα βασικά τους αλλά και αγάπη. Γι αυτό δε μπορώ να φανταστώ ποτέ ότι τα παιδιά θα μεγαλώνουν σε κάποιο έτσι «στρατόπεδο», αποκομμένα από τους γονείς του κλπ. Όπου έχουν γίνει αυτά τα πειράματα μάλλον έχουν αποτύχει. Ειδικά στις πολύ μικρές ηλικίες το παιδί πρέπει να είναι σε κάποιον που το αγαπάει και το φροντίζει. Καμιά φορά έχει μπει το ερώτημα, βλέπεις ότι αυτό το παιδί ούτε μάνα ούτε πατέρα είχε πως μεγάλωσε έτσι; Και είναι εύλογο ερώτημα. Συνήθως αυτό που βλέπουμε, και μας ενδιαφέρει εμάς τους ψυχιάτρους είναι μήπως υπάρχει κάποιο άλλο άτομο που το φρόντισε αυτό το παιδί. Ίσως μια γιαγιά, μία θεία, μία γειτόνισσα, ένας καλός παπάς... Ειδικά στην Αμερική αυτό το βλέπουμε συχνά γιατί στις μειονότητες πολλές φορές δεν υπήρχε κανείς να μεγαλώσει το παιδί καθώς η μαμά ήταν στους δρόμους, ο μπαμπάς στη φυλακή πως μεγάλωνε αυτό το παιδί; Συνήθως λοιπόν υπήρχε κάποια γιαγιά και το αναλάμβανε.

Άρα είναι αποδεδειγμένο πια από πράξεις και από θεωρία ότι η φροντίδα, η αγάπη προς το παιδί είναι απαραίτητη. Δηλαδή, ακόμα που λέμε καμιά φορά η υπερβολική προστασία και η υπερβολική φροντίδα είναι πολλές φορές καλύτερη από τη παραμέληση και αδιαφορία. Η παθολογική ψυχολογία που μπορεί να προκύψει από τη παραμέληση είναι πολύ πιο βαριά από τη παθολογία που μπορεί να προκύψει από τη σούπερ προστατευτική νευρωτική μητέρα ας το πούμε έτσι. Γιατί η παραμέληση που προαναφέραμε μπορεί να επιφέρει στον άνθρωπο αυτό που λέμε εγκληματική συμπεριφορά. Πάντα εξετάζουμε τη παιδική ηλικία. Εγώ προσωπικά λέω πάντα και στους ειδικευόμενους μαθητές μας πάντα, ακόμα και στο πιο γρήγορο interview να μην παραλείπουν να ρωτήσουν δυο πράγματα για τη παιδική ηλικία. Βιαζόμαστε δηλαδή και πρέπει να τελειώσουμε σε πέντε λεπτά αλλά οποιοδήποτε δυο τρεις κουβέντες για τη παιδική ηλικία. Αν αυτό το παιδί πέθανε η μάνα του πρέπει να το ξέρουμε, αν χώρισαν οι γονείς του όταν ήταν μικρό επίσης πρέπει να το ξέρουμε, αν ο δάσκαλος του συνεχώς το έβαζε κάτω ας πούμε, πως έβλεπε τη μαμά και το μπαμπά, καλός κακός, με ποιον ήταν πιο κοντά. Δυο τρεις ερωτήσεις είναι πάντα χρήσιμες για να καταλάβουμε τον ενήλικα.

Και αυτό ανεξάρτητα αν πιστεύεις στις βασικές φρουνητικές ψυχαναλυτικές απόψεις, ανεξάρτητα γιατί οι Φρουνητιστές ασχολούνται με το οιδιπόδειο σύμπλεγμα το φαλλικό στάδιο, με το πρωκτικό στάδιο, στοματικό στάδιο και όλα αυτά. Δεν ξέρω αν είσατε οικία με τις λέξεις. Ακόμα λοιπόν και αυτοί οι ψυχίατροι που δεν τα θεωρούν αυτά επιστημονικά τεκμηριωμένα, όλη πια η σύγχρονη ψυχαναλυτική δέχεται τη μεγάλη σημασία των πρώτων βημάτων στη ζωή. Ακόμα, ακόμα τώρα υπάρχει αυτό που λέμε και η εμβρυική ψυχιατρική που εξετάζει πως ήταν το εμβρυικό περιβάλλον με τις ίσχυες. Αν η μητέρα δηλαδή δεν τρεφότανε καλά, αν η μητέρα κάπνιζε εάν η μητέρα ήταν κάτω από διαρκές στρες, αν η μητέρα δεν είχε τα λεφτά να είναι κάτω από συνεχή παρακολούθηση ιατρών. Όλα αυτά πιστεύουμε έχουν πολύ να κάνουν με τη σωματική και ψυχική λειτουργία του ατόμου όχι μόνο η παιδική ηλικία αλλά ακόμη θα 'λεγα και η εμβρυική ηλικία είναι σημαντική. Γι αυτό ας πούμε, εντάξει στην Ελλάδα είμαστε λίγο χαλαροί αλλά έξω αν δει γιατρός ας πούμε μητέρα που είναι έγκυος να καπνίζει, οτιδήποτε γιατρός και να είσαι θα την επιπλήξεις. Δεν το λένε ούτε από ηθική άποψη ούτε από τίποτα άλλο αλλά γιατί κάνεις κακό στο παιδί σου. Γι αυτό και πολλές φορές μας ρωτάνε μια γυναίκα που έχει ψυχική νόσο και είναι έγκυος να παίρνει κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τα χάπια που έπαιρνε και πριν; Ενώ δεν θέλουμε να το επιβάλουμε ειδικά στους τρεις πρώτους μήνες, παρόλα αυτά μερικές φορές το να πάσχουν αυτοί οι άνθρωποι και δε λέω από ψύχωση αλλά από κατάθλιψη είναι χειρότερο απ' ότι κάποιες πιθανές επιπλοκές που μπορεί να κάνουν στο έμβryo.

8. Σύμφωνα με έρευνες έχει λεχθεί ότι τα χαρακτηριστικά που διαθέτει ο κάθε άνθρωπος είναι ικανά να δείξουν εάν στο μέλλον διαπράξει κάποια εγκληματική ενέργεια. Ποια η γνώμη σας για αυτό;

Δε τις ξέρω αυτές τις θεωρίες αλλά είμαι δύσπιστος. Εκεί υπήρξαν κάποιοι γενετιστές, και θα έλεγα και σε ολοκληρωτικά καθεστώτα όπως το καθεστώς του

Ναζισμού, που προσπαθούσαν να εξηγήσουν την αντικοινωνική αυτή άλλη συμπεριφορά. Επειδή δεν είχαν τότε ούτε το dna, ούτε τα γονίδια, ούτε τις σύγχρονες μεθόδους του γενετικού υλικού και κοιτούσαν να βρουν τέτοια πράγματα. Ενώ δεν έχω αντίρρηση να ψάχνουν να βρουν πράγματα τα οποία να μας προβλέψουν γιατί πάντοτε χρειάζεται αυτό παρόλα αυτά είμαι δύσπιστος. Γιατί οι συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνανε όλες οι διεργασίες δεν ήταν επιστημονικά παραδεκτές παρόλα αυτά εγώ δεν αποκλείω με τις προόδους που κάνει η σύγχρονη ιατρική και η τεχνολογία κάποια στιγμή να βρούμε ότι αυτό που λέμε εγκληματική προσωπικότητα ήταν κάτι στα γονίδια. Δε μπορούμε να το αποκλείσουμε καθόλου. Ας πούμε δεν είναι τυχαίο ότι η εγκληματικότητα είναι περισσότερη στο αντρικό απ' ότι στο γυναικείο φύλλο. Γιατί;

-Μήπως είναι εξαιτίας της έννοιας του ισχυρού φύλλου;

Όχι, γιατί ακόμα και στις στιγμές εκείνες τις οποίες έχει υπάρξει εδώ και αρκετά χρόνια η προσπάθεια της ισότητας των δύο φύλλων, δηλαδή στις ίσες ευκαιρίες και στην εκπαίδευση και στην εργασία η διαφορά είναι σημαντικότερη! Συντριπτική κατά των αντρών σε σχέση με τις γυναίκες. Δεν είναι τυχαίο ότι στις φυλακές το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων είναι αυτό των ανδρών. Και ξέρουμε ότι ακόμα και ασθένειες ψυχιατρικές που παρακολουθούνται και από τα παιδιά (τους ειδικευόμενους-μαθητές) συναντιούνται περισσότερο σε αγόρια. Π.χ. αν έχετε ακούσει μία διαταραχή η οποία είναι σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας πιο πολλά αγοράκια το έχουν απ' ότι κοριτσάκια. Και δε μπορούμε να πούμε ότι αυτό είναι αποτέλεσμα οικογενειακού περιβάλλοντος ή ανατροφής. Άρα εγώ δεν αποκλείω ότι πολλές φορές πίσω από την εγκληματική συμπεριφορά κάποια στιγμή να βρούμε και γενετικούς δείκτες γιατί όταν αναφέρεστε στα μορφολογικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου αυτά συνήθως είναι αποτέλεσμα γενετικών παραγόντων. Η δυσπιστία μου είναι για τις συνθήκες που γεννήθηκαν όμως, αυτή τη στιγμή υπάρχουν και σοβαρά πανεπιστήμια στο κόσμο όπως το Γειλ στην Αμερική, όπου ομάδες γιατρών μπορεί να ψάχνουν να βρουν πριν από την εκδήλωση της κακής συμπεριφοράς αν υπάρχουν δείγματα που μπορούν να μας πουν ότι εδώ υπάρχει κάτι, να μπορούν να κάνουν πρόληψη που λέμε. Δυστυχώς δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Η πρόληψη που λέμε, η μόνη σοβαρή πρόληψη πιστεύω είναι εάν κάποιος λέει θα σκοτώσω να μην το παίρνουμε για αστείο, να το παίρνουμε σοβαρά, εκτός αν είναι ο πλακατζής του καφεενείου. Πολλές φορές υπάρχουν τα warning sites αυτά που λέμε τα προειδοποιητικά σημάδια τα οποία πολλές φορές η οικογένεια τα αγνοεί. Εγώ θα έλεγα να μη τα αγνοεί, η δε συμπεριφορά θα πρέπει να είναι αντικείμενο διερεύνησης. Πάντα συστήνουμε στη κακοποιημένη γυναίκα να μη τον δικαιολογεί τον άντρα της και τη συμπεριφορά του να λέει με χτυπάει αλλά με αγαπάει γιατί μου φέρνει δώρα και ζητάει συγγνώμη. Γιατί αν το κάνει αυτό μία δύο τρείς τέσσερις θα το κάνει συστηματικά και δε ξέρει πότε θα είναι η φορά που μπορεί να συμβεί και κάτι ανεπανόρθωτο.

9. Ένας ψυχικά ασθενής είναι σε θέση να οργανώσει την ανθρωποκτονία πριν την τελέσει ή εκείνη την ώρα πράττει ανάλογα;

Αν είναι κάτω από την επήρεια εκείνων των παράλογων ιδεών τότε δεν είναι σχεδιασμένη. Συνήθως η σχεδιασμένη δολοφονία δεν συνδέεται με ψυχική νόσο. Δηλαδή αυτός που από το προηγούμενο βράδυ το προηγούμενο μήνα λέει εγώ θα κάνω εκείνο, θα κάνω το άλλο, και έχει φτιάξει σχέδιο, αυτό συνήθως δεν είναι αποτέλεσμα ψυχικής νόσου.

10. Πιστεύετε ότι έχουν αυξηθεί η μειωθεί οι ανθρωποκτονίες που τελούνται από ψυχικά άρρωστα άτομα; Δικαιολογείστε την απάντησή σας.

Δε ξέρω με ποσοστά. Πρέπει να σας πω ότι εξαιτίας του θέματος που ακούγεται, εξαιτίας της κρίσης έχουμε αυξημένες αυτοκτονίες. Εμένα με απασχόλησε και το θέμα εάν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης έχουμε αυξημένες ανθρωποκτονίες. Απ' όσο ξέρω δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη, Δηλαδή, δε υπάρχει ένδειξη ότι έχουν αυξηθεί όμως προσωπική μ εντύπωση είναι ότι κάτω από συνθήκες πίεσης και στρες, και η οικονομική κρίση ένα τέτοιο πράγμα είναι, τότε εγώ πιστεύω ότι τα φαινόμενα βίας είναι αυξημένα κάτω από συνθήκες ψυχοπιεστικές. Εξαρτάται λοιπόν για πού μιλάμε, εάν μιλάμε για την Ελλάδα βεβαίως παίζει ρόλο η οικονομική κρίση τώρα αν πούμε για αλλού πχ. Αμερική η ευκολία στη πρόσβαση των πυρομαχικών μέσων αυξάνει το ποσοστό. Αυτό έχει φανεί και το έχουν δείξει μελέτες και το έχουμε δει και ειδικά από ανήλικους. Ο κάθε λαός θα έλεγα εγώ έχει τις δικές του ψευδαισθήσεις, αν θέλετε ιδεοληψίες. Εγώ πιστεύω λοιπόν ότι τέτοιες συνθήκες, ψυχοπιεστικές και κοινωνικοοικονομικές αυξάνουν τη βία αλλά δε γνωρίζουμε για αύξηση της εγκληματικότητας στην Ελλάδα. Νομίζω ότι παρά αυτά που ακούτε και διαβάζουμε στις εφημερίδες δεν έχουμε ουσιαστική αύξηση των ανθρωποκτονιών. Απλά μερικοί πολιτικοί κάνουν θόρυβο, και ξέρουμε όλοι που αναφέρομαι. Αυτοί οι πολιτικοί, σοβαροί που μας ρώτησαν γι αυτό και τους είπαμε όχι σταμάτησαν, κάποιοι άλλοι όπως Χρυσή Αυγή κλπ λένε κουταμάρες. Είναι και οι θεσμοί που έχει κάθε κοινωνία και κάθε λαός. Εκτός από το μορφωτικό επίπεδο, είναι και η οικογένεια το χωρίο μας η γειτονιά μας, τα οποία ακόμα διατηρούνται στην Ελλάδα σα θεσμούς. Η ελληνική κοινωνία έχει λοιπόν κάποιους θεσμούς που την κρατάνε και αυτοί ευθύνονται για το ότι δεν υπάρχει αύξηση κάποιων φαινομένων όπως είναι αυτά τις ανθρωποκτονίας σε σχέση με τα ποσοστά που συναντώμαι σε άλλες χώρες. Εγώ είμαι απόλυτα πεπεισμένος για αυτό. Γι αυτό έχουμε και περισσότερες δολοφονίες στις μειονότητες στην Αμερική, γιατί έχουμε κατάρρευση μερικών βασικών θεσμών. Δηλαδή, οι μαύρη γυναίκα κάνει τρία παιδιά με τρεις διαφορετικούς άντρες και ενώ σα κοινωνία δε θεωρώ ότι είμαστε η πιο συντηρητική είναι μερικά πράγματα τα οποία σα κοινωνία τα έχουμε ακόμα ψηλά. Ένα είναι η εκπαίδευση και αυτό έχει σχέση γιατί είμαστε ένας λαός που από αγράμματους γονείς από τα παλιά χρόνια έχουμε μνηθεί στο μάθε γράμματα. Σαν κοινωνία δε μπορούμε να δεχτούμε ότι είναι οκ το 17χρονο παιδί να πάει στο σχολείο με το μωράκι σε αντίθεση με την Αμερική αυτό όμως σα κοινωνία μας προστατεύει κάπως. Σα κοινωνία δίνουμε μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση δεν υπάρχουν πολλές κοινωνίες να κάνουν το αντίστοιχο με εμάς, ίσως οι Εβραίοι. Θα σας πω ακόμη ότι ένας πρωθυπουργός της Ελλάδας ο παππούς του σημερινού Παπανδρέου, ο Γεώργιος

Παπανδρέου είχε βγει με βασικό σύνθημα στην Ελλάδα τότε, το '63 "Δωρεάν Παιδεία". Και ο ίδιος για να δείξει το θεσμό της παιδείας ανέλαβε μετά Υπουργός Παιδείας. Αυτό δεν είναι συνηθισμένο στα άλλα κράτη, που σημαίνει ότι από πάντα η ελληνική κοινωνία απέδιδε μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση. Ίσως λοιπόν αυτό μας προστατεύει, για να πάω πίσω στην ερώτησή σας, έχουμε φιλότιμο και θέλουμε να μας τιμούν, μας νοιάζει η άποψη ακόμα της κοινωνίας και των άλλων για μας, γι αυτό και δε μπαίνουμε τόσο εύκολα στη διαδικασία τέλεσης ανθρωποκτονίας σε σχέση με άλλες χώρες.

11. Υπάρχει πιθανότητα ενός ψυχολογικά υγιούς ανθρωποκτόνου-δράστη να διαταραχθεί ψυχικά αφού διαπράξει μια ανθρωποκτονία;

Θα 'λεγα πως σε ένα σημείο θα 'ταν και επιθυμητό. Ακούγεται παράξενο αλλά θα το εξηγήσω. Δεν εννοώ ότι αφού έκανε το έγκλημα παραφρόνησε αλλά αν μετά αισθάνεται τύψεις, που οι τύψεις τον οδηγήσουν στη κατάθλιψη στη μελαγχολία, αυτό θα 'λεγα πως σε ένα σημείο είναι υγιές. Αν όμως αυτό τον οδηγήσει να κρεμαστεί μες το κελί του τότε έχουμε παθολογικό φαινόμενο. Δηλαδή αν αισθανθεί τις τύψεις αυτό είναι καλό πράγμα, το οποίο βέβαια να μετά μετατραπεί σε ιογενή κατάθλιψη τότε πρέπει να παλεύουμε για να του σώσουμε τη ζωή. Το κακό είναι ότι αρκετοί από τους ανθρώπους δεν αισθάνονται τύψεις. Ένα χαρακτηριστικό της αντικοινωνικής προσωπικότητας είναι ότι δεν τον τύπτει η συνείδηση του, σκοτώνει και δεν τον νοιάζει τίποτα. Υπάρχει η ψυχαναγκαστική προσωπικότητα η οποία έχει υπερβολικές τύψεις και η άλλη προσωπικότητα που δεν την ενδιαφέρει τίποτα. ασυνείδητος. Το ερώτημα είναι γιατί λοιπόν αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν το φυσιολογικό αίσθημα της ντροπής, ενοχής; Η σύγχρονη ψυχιατρική δέχεται ότι τελικά η συμπεριφορά μας και όχι αναγκαστικά η παθολογική μας συμπεριφορά, είναι αποτέλεσμα δυο παραγόντων των γονιδίων και του περιβάλλοντος. Και τα γονίδια παίζουν ρόλο και το περιβάλλον παίζει ρόλο. Και μάλιστα τώρα ξέρουμε ότι το περιβάλλον επηρεάζει και τα γονίδια, αυτό που λέμε επιγενετική. Υπάρχει ο σύντομος όρος του πως το περιβάλλον μπορεί να επηρεάσει τα γονίδια σου, μπορεί και να τα αλλάξει σε μακροχρόνια έκθεση. Η ουσία είναι μία, δύο είναι οι παράγοντες να είναι φύση ή ανατροφή/πως μεγαλώνει. Η απάντηση είναι και τα δύο. Πχ. ο καρκίνος μπορεί να προκληθεί στον οργανισμό και από τη φύση του, μπορείς όμως και να τον προκαλέσεις εάν για παράδειγμα καπνίζεις. Άρα το ίδιο ισχύει και σε αυτό που με ρωτάτε.

12. Ποια θα πρέπει να είναι η συμπεριφορά του οικογενειακού του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και του κράτους απέναντι σε τέτοια άτομα;

Νομίζω ότι υπάρχει ένα σαφές νομικό πλαίσιο και στη χώρα μας και σε όλο τον κόσμο που είναι ένα πλαίσιο αναγνώρισης των ειδικών ψυχικών αναγκών αυτού του ατόμου και το οποίο θα 'λεγα είναι ένα πλαίσιο επιείκειας. Προσωπικά συμφωνώ με αυτό νομίζω ότι είναι απόλυτα σωστό, ειδικά εάν ο ασθενής μας έχει διαπράξει αυτή τη πράξη κάτω από τις συνθήκες του ακαταλόγιστου. Εκεί νομίζω η επιείκεια η θεραπευτική αντιμετώπιση επιβάλλεται και πρέπει. Εγώ θα 'λεγα και κάτι άλλο ότι

καμιά φορά αυτούς τους ασθενείς αντί να τους εγκλείουμε σε ιδρύματα για πάρα πολλά χρόνια, αφού εκτίσουν κάποιο χρόνο όσο είναι απαραίτητο, καλό θα είναι να τους αφήνουμε πίσω στη κοινωνία αλλά με ειδικές συνθήκες. Δηλαδή να επιβληθεί, και έχω μία τέτοια περίπτωση τώρα στη περιοχή εδώ έξω από το Ηράκλειο, ας μην αναφερθούμε συγκεκριμένα να μη δώσουμε στίγμα, όπου κάποιος έκανε ανθρωποκτονία πριν επτά χρόνια. Καταδικάστηκε για δεκαεπτά χρόνια οι δικαστές επειδή έδειξε πάρα πολύ καλή διαγωγή τον άφησαν νωρίτερα με μία εντολή, προϋπόθεση: ότι κάθε μήνα θα βλέπει ένα ψυχίατρο. Διότι εάν τον βγάλουν από τη φυλακή και τον αφήσουν χωρίς αγωγή, χωρίς θεραπεία δεν θα ήταν σωστό. Εγώ χάρηκα με αυτή τη δικαστική απόφαση γιατί δυστυχώς δεν υπάρχει νόμος ο οποίος να δίνει στο δικαστή ή στο γιατρό να ζητάει την αναγκαστική παρακολούθηση σε εξωτερική βάση. Αυτό έγινε και το θεωρώ πολύ καλό σημάδι. Νομίζω ότι προς τα εκεί πρέπει να πάμε και αυτό πρέπει να κάνουμε. Άρα επιείκεια αλλά και εφαρμογή των κανόνων της ψυχιατρικής.

Θα έλεγα το εξής, όπως είπα το Μάιο και σε μια ομιλία στη Σπιναλόγκα για το στίγμα της ψυχικής νόσου δε θα έπρεπε να είναι ταμπού αλλά να το βελτιώσουμε με τη κοινότητα μαζί και όχι με τη κοινότητα απέναντι. Δε μπορούμε να εμφανιστούμε και να δασκαλεύουμε τη κοινότητα και να λέμε είσαστε ρατσιστές και αγράμματοι, άξεστοι κλπ πρέπει αν συνεργαστούμε και να τους κάνουμε συμμάχους μας. Πρέπει να τους αποδείξουμε ότι αυτό που κάνουμε είναι συστηματικό, υπεύθυνο και αποτελεσματικό. Διότι αν αυτό που κάνουμε είναι, αυτό που βγήκε από τη φυλακή και σε ένα χρόνο σκοτώνει πάλι τότε ποιος θέλει να έχει ένα φονιά δίπλα του; Καλή είναι η επιείκεια αλλά όχι εις βάρος μου αγαπητέ γιατρέ θα πει κάποιος. Και είχαμε κάμποσες τέτοιες περιπτώσεις. Δε θα το ξεχάσω πραγματικά, μια φορά εισέβαλλε στο γραφείο μου ένα τσούρμο ανθρώπων και με ένα πρώην δήμαρχο και τώρα νυν δήμαρχο ας μην αναφερθούμε σε ποιον και νοσηλεύαμε ένα ασθενή με ψυχική νόσο, και το είχαν γράψει και οι εφημερίδες. Τους πείσαμε ότι αυτός ο άνθρωπος ήταν άρρωστος αλλά έλεγε ένας ότι "Εγώ έχω ένα καφενείο και η γυναίκα μου έχει χάσει τον ύπνο της", πρέπει να τον στείλετε πίσω γιατί η γυναίκα μου θα τρελαθεί. Και όλοι έλεγαν διάφορα. Γι αυτό είπα ότι πρέπει να δράσουμε διπλά. Το ένα είναι είμαστε συμπαραστάτες, σύμμαχοι του ασθενούς, αυτός είναι και ο ρόλος του γιατρού. Από την άλλη μεριά όμως πρέπει να κάνουμε κάθε προσπάθεια να καταπραΰνουμε να ελαττώσουμε το φόβο της κοινότητας.

Γι αυτό είπα μαζί με τη κοινότητα και όχι εναντίον της. Γι αυτό δεν είπα ξέρετε είσαστε κι εσείς θύματα του στίγματος, οι ασθενείς μας είναι μια χαρά και ζήστε όλοι μαζί... Γιατί θα μου έλεγαν εσύ μιλάς εκ του ασφαλούς ρώτα κι εμάς Άρα μία αποτελεσματική παρέμβαση για να το κλείσουμε είναι ένα επιείκεια απέναντι στους ασθενείς μας αλλά και κοινότητα κι εμείς εκεί πρέπει να συνεισφέρουμε, γιατί η κοινότητα έχει το δικαίωμα να ζει χωρίς φόβο. Αυτό που κάναμε στη παραπάνω περίπτωση είναι ότι δεν τον στείλαμε αμέσως στο χωριό του αλλά τον κρατήσαμε 5-6 μήνες στο ξενώνα και του είπα κ. Κώστα θα παίρνεις τα φάρμακα σου και θα σε βλέπουμε, και μάλιστα τα τελευταία τρία χρόνια έρχεται και μας βλέπει, παίρνει τα

φάρμακα του... Αν τον παρατούσαμε στη μοίρα του τότε θα χαν δίκιο όλοι αυτοί που εισέβαλαν στο γραφείο μου και θα έλεγαν ωραία τα λες αλλά έλα να ζήσεις εσύ στο χωριό μαζί του. Άρα, αυτό που κάνουμε εμείς οι ψυχίατροι, είναι ότι δασκαλεύουμε τη κοινότητα και αυτό είναι λάθος. Έχουμε ένα ξενώνα στις Πατέλες (περιοχή Ηρακλείου) και η πρώτη δουλειά που έκανα ήταν να πω στο προσωπικό. Ξέρετε; Επειδή ακολουθούμε τη διαδικασία της ανοιχτής πόρτας, είναι δηλαδή ελεύθεροι να μπαίνουν, αλλά πρέπει να προσέξουμε τη γειτονιά. Με τη πρώτη στιγμή που θα δείτε ότι κάποιος από αυτούς ενοχλεί τη γειτονιά πες τε το μου και θα λάβω τα μέτρα μου. Αν όμως έλεγα στη γειτονιά δε μπορώ να κάνω κάτι θα είχαν βγει στα κανάλια να λένε κλείστε το κανόνα. Άρα γι αυτό είπα σε συνεργασία και όχι ηθικοπλαστικά κηρύγματα και εκ του ασφαλούς απόψεις.

3.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων έρευνας Καθηγητή Ψυχιατρικής, Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρου.

Η πρώτη έρευνα-συνέντευξη η οποία πραγματοποιήσα ήταν με τον κ. Βγόντζα Αλέξανδρο, Καθηγητή Ψυχιατρικής, Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρου. Θεώρησα ότι θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ακούσουμε τη γνώμη, τις σκέψεις γιατί όχι τις ιστορίες που έχει να μας πει ένας τόσο έμπειρος άνθρωπος σχετικά με τις ανθρωποκτονίες και τους ψυχικά ασθενείς δράστες αυτών. Καλό ή κακό η ψυχική υγεία ειδικά τα τελευταία χρόνια με τις όλο και περισσότερες έρευνες δείχνει ότι παίζει σημαντικό ρόλο στον άνθρωπο και το χαρακτήρα αυτού. Εξίσου σημαντικό ρόλο έχει όμως και όταν πρόκειται για το ανθρωποκτονικό φαινόμενο. Επειδή με βάση την έρευνα μου για τη τέλεση της εργασίας διάβασα πολλές φορές τους όρους: ψυχική υγεία, ψυχικές διαταραχές, σχιζοφρένεια, ανθρωποκτόνοι με ψυχολογικά προβλήματα κ.α. θέλησα να δούμε το θέμα υπό το πρίσμα ενός ανθρώπου που έχει υπάρξει ψυχίατρος και υπεύθυνος ατόμων με τέτοιες ψυχικές διακυμάνσεις και πιθανόν υπεύθυνους για τη τέλεση κάποια παραβατικής συμπεριφοράς ή ακόμα και κάποιου εγκλήματος όπως είναι αυτό της ανθρωποκτονίας.

Το πρώτο ερώτημα που έθεσα στο κύριο Βγόντζα ήταν το πόσο σημαντική θεωρεί τη ψυχική υγεία στον άνθρωπο και αυτό γιατί εγώ η ίδια δε θα μπορούσα να το εξηγήσω τόσο καθαρά και με τόση ειδικευση στο θέμα ασχέτως με το αν εγώ τη θεωρώ σημαντική ή μη. Με εκφοβισμό μήπως και η απάντηση του δεν είναι αντικειμενική (λόγο επαγγέλματος), σημείωσε το σημαντικό ρόλο της ψυχικής υγείας στον άνθρωπο ενώ μας όρισε μερικά προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζει κάποιος ο οποίος έχει εντάσεις στη ψυχική του υγεία. Αυτά έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα η κατάθλιψη και το άγχος που είναι πιο ήπιας μορφής ψυχικά νοσήματα. Τόνισε τη σημαντικότητα της ψυχικής υγείας θα έλεγα υπερβάλλοντας και χρησιμοποιώντας διπλά τη λέξη πολύ "Είναι πολύ πολύ σημαντική η ψυχική υγεία".

Έπειτα, με ερώτημα μου προσπάθησα να συσχετίσω τις ανθρωποκτονίες με τη ψυχική υγεία του ατόμου που τις τελεί. Τότε λοιπόν μας διέκρινε πως ένα άτομο μπορεί να έχει είτε αυτοκαταστροφικές είτε ετεροκαταστροφικές τάσεις. Ανέφερε όμως ότι όσον αφορά τις δολοφονικές-ετεροκαταστροφικές τάσεις δε σημαίνει απαραίτητα ότι υπάρχει και ψυχική ασθένεια αλλά πρόκειται για παθολογική συμπεριφορά. Κύριο γνώρισμα ανθρωποκτόνου όρισε την αντικοινωνική συμπεριφορά αλλά και τα παράνομα συμφέροντα ή ωφέλειες που μπορεί να έχει κάποιος αν τελέσει μια ανθρωποκτονία. Άνθρωποι δηλαδή συνειδητά παραβιάζουν τους κανόνες που μας διέπουν και καταλήγουν στη φυλακή ενώ ποτέ δε ζητούν τη βοήθεια ειδικού. Σε περίπτωση τώρα σχιζοφρένειας ή άλλης ψυχικής νόσου άτομα μπορούν να γίνουν ανθρωποκτόνοι εάν δε παρακολουθούνται και αυτά τα άτομα έχουν το ακαταλόγιστο όπως λέγεται. Συμβουλεύει όμως ο καθηγητής και ψυχίατρος πως αν αυτά τα άτομα είχαν τη κατάλληλη παρακολούθηση ή και φαρμακευτική αγωγή αν αυτό κρινόταν σωστό θα είχαμε μείωση του φαινομένου των ανθρωποκτονιών. Τελευταία κατηγορία είναι τα άτομα τα οποία βρίσκονται κάτω από την επήρεια ουσιών και πράγματι είναι ικανά να τελέσουν ανθρωποκτονία καθώς ο εγκέφαλος δε λειτουργεί σωστά επηρεασμένος των ουσιών είτε αυτές είναι ναρκωτικά είτε είναι αλκοόλ. Οι πιο ήπιες ψυχικές ασθένειες (άγχος, κατάθλιψη κλπ) δεν έχουν ενδείξεις για τη τέλεση ανθρωποκτονιών το ίδιο και η άνοια...

Δε γνωρίζει το ποσοστό των ατόμων που διαπράττουν εγκληματικές πράξεις η ακόμα και ανθρωποκτονίες και έχουν ψυχολογικά προβλήματα αλλά θεωρεί ότι θα υπάρχει διαφορά αν αυτό το άτομο είναι ένα από τις παραπάνω κατηγορίες. Άλλωστε ένας ψυχικά ασθενής άνθρωπος, ειδικά όταν πρόκειται για σοβαρές ψυχικές νόσους είναι εύκολο να διαγνωστεί γιατί συνήθως παρουσιάζει δείγματα όπως παράλογες ιδέες ή ψευδαισθήσεις. Όταν το ομολογούν ακόμα και άνθρωποι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου το παρατηρούν και δρουν όχι πάντα ανάλογα καθώς κυριεύονται από φόβο και εδώ επισημαίνεται πως όσο γρηγορότερα τόσο τα καλύτερα. Όταν υπάρχει πιο ήπια νόσος πάλι το στενό περιβάλλον του το αναγνωρίζει ακόμα πιο εύκολα και καθώς παρουσιάζει ασυνήθιστη συμπεριφορά και καταστολή πραγμάτων που στο παρελθόν αποτελούσαν δραστηριότητες σημαντικές όπως εργασία, προσωπική περιποίηση, μεταπτώσεις ηθικού κ.α. Αρκεί όλα αυτά να κρατούν αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα αλλιώς είναι φυσιολογικές διακυμάνσεις της προσωπικότητας ενός ατόμου και δε θα έπρεπε να υπερβάλουμε αναφέρει χαμογελώντας ο κ. Βγόντζας.

Σε ερώτημα μου αν είναι σε θέση ο δράστης που παρουσιάζει ψυχικές διαταραχές να καταλάβει τις συνέπειες των πράξεων του ειδικά όταν πρόκειται για μια ανθρωποκτονία η απάντηση είναι πως και ο ψυχασθενής είναι υπόλογος των πράξεων του, γιατί μπορεί να παίρνει τα φάρμακα του και να παρακολουθείται παρόλα αυτά όμως να διαπράξει σε ένα καυγά ανθρωποκτονία έστω και από αμέλεια. Αν όμως το κάνει κάτω από την επήρεια παράλογων ιδεών ο σχιζοφρενής δεν έχει συνείδηση. Ακόμη είναι στο χέρι και στην ηθική που έχει κάθε άτομο το αν θελήσει να βοηθήσει ένα άτομο το οποίο έχει πάθει κρίση και πιθανόν τελέσει μια ανθρωποκτονία. Ο ίδιος ο ψυχίατρος μας λέει πως αν και θα κάνει ότι μπορεί σα ψυχίατρος να βοηθήσει ένα

τέτοιο άτομο όπως και να έχει μέχρι σε ένα σημείο μπορεί να αποτρέψει αυτό το άτομο, ως το σημείο που δε θα κινδυνέψει σοβαρά η σωματική του υγεία.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη παιδική ηλικία σύμφωνα και με άλλους ψυχιάτρους. Στη συνέντευξη αναφέρεται πως η παιδική ηλικία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη μετέπειτα ψυχική υγεία του παιδιού. Αναφέρει επίσης ότι πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πρώτα βήματα ενός παιδιού και να εμποτίζονται με αγάπη φροντίδα και προσοχή. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην ανατροφή του παιδιού και στις συνθήκες κάτω από τις οποίες αναπτύχθηκε όπως και στο τρόπο. Μάλιστα πλέον εξετάζεται και το εμβρυικό στάδιο δηλαδή η ανάπτυξη του εμβρύου στη κοιλιά της μητέρας του. Εάν ένα παιδί μεγαλώσει παραγκωνισμένο, παραμελημένο πιθανότατα και με κάποιο είδος κακοποίησης έχει λεχθεί πως αυτό το άτομο έχει περισσότερες πιθανότητες να κακοποιήσει το ίδιο και ίσως και να εγκληματήσει.

Όπως και τον κύριο Τοπή ο κύριος Βγόντζας δε γνωρίζει τι πραγματικά συμβαίνει με τα χαρακτηριστικά που διαθέτει ο άνθρωπος και αν αυτά προμηνύουν ότι στο μέλλον μπορεί ένα άτομο να εγκληματήσει. Είναι δύσπιστος σε αυτό λόγω των συνθηκών κάτω από τις οποίες έγιναν τέτοιου είδους διεργασίες παρόλα αυτά δε το αποκλείει νεύοντας μου με τους ώμους. Σε μετέπειτα ερώτημα σχετικά με το αν ένας ψυχικά ασθενής είναι σε θέση να οργανώσει ανθρωποκτονία ή την τελεί εκείνη την ώρα ο ίδιος μας ξεκαθαρίζει πως συνήθως η σχεδιασμένη δολοφονία δεν συνδέεται με ψυχική νόσο.

Διστακτικός υπήρξε στο ερώτημα αν έχουν αυξηθεί οι ανθρωποκτονίες που τελούνται από ψυχικά άρρωστα άτομα καθώς δε γνωρίζει τα ποσοστά. Η οικονομική κρίση θεωρεί ότι έχει επηρεάσει την αύξηση αυτοκτονιών καθώς κάτω από συνθήκες πίεσης και στρες τα φαινόμενα βίας είναι αυξημένα συνήθως. Δεν είναι όμως σίγουρος ότι με την αύξηση της βίας υπάρχει εξίσου αύξηση και των ανθρωποκτονιών. Αυτό το δικαιολογεί λέγοντας πως πλέον υπάρχει αυξημένο μορφωτικό επίπεδο και οι θεσμοί της Ελληνικής κοινωνίας όπως είναι η οικογένεια, η γειτονιά το χωριό διατηρούνται. Θέλει με λίγα λόγια να μας πει ότι σαν κοινωνία μας ενδιαφέρει η γνώμη του άλλου και της γειτονιάς και μας είναι πιο δύσκολο να μπούμε στη διαδικασία τέλεσης μιας τέτοιας εγκληματικής πράξης. Αναφέρει χαρακτηριστικά μια σύγκριση της Ελλάδας με την Αμερική και θέλει να καταστήσει σαφές τη λειτουργία της παιδείας στη ψυχοσύνθεση του ατόμου και στην εξέλιξη του.

Μας εκπλήσσει ευχάριστα το γεγονός ότι θεωρεί επιθυμητή τη πιθανότητα ενός ψυχολογικά υγιούς ανθρωποκτόνου δράστη να διαταραχθεί ψυχικά αφού διαπράξει μια ανθρωποκτονία. Σπεύδει αν το δικαιολογήσει λέγοντας ότι είναι θεμιτό να επέλθει μετάνοια αφού ακολουθήσει κατάθλιψη και τύψεις και μάλιστα το αποκαλεί υγιές! Παρόλα αυτά όμως αυτό δε συμβαίνει σε πολλούς δράστες καθώς δεν έχουν το αίσθημα της ντροπής και μας αναφέρει ότι σημαντικό ρόλο παίζουν τα γονίδια αλλά και το περιβάλλον με χαρακτηριστικό παράδειγμα το κάπνισμα και το καρκίνο που μπορεί να επιφέρει αυτό ή ίσως ο ανθρώπινος οργανισμός αποκτήσει από τη φύση

του. Έτσι και οι ανθρωποκτόνοι μπορεί να αποκτήσουν μια ψυχική διαταραχή εξαιτίας μιας τέτοια πράξης η μπορεί και να έχουν από τη φύση του ψυχική νόσο.

Η συνέντευξη αυτή έκλεισε με συμβουλές του Κύριου Βγόντζα για το ποια θα πρέπει να είναι η συμπεριφορά του οικογενειακού περιβάλλοντος, της κοινωνίας και του κράτους απέναντι σε άτομα ψυχικά άρρωστα. Έτσι λοιπόν συμφωνεί με το ήδη υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο για αυτά τα άτομα και την αντιμετώπιση τους από τη Δικαιοσύνη και το κράτος καθώς πιστεύει ότι καλώς και υπάρχει επιείκεια γιατί μπορεί ο ασθενής να έχει διαπράξει την ανθρωποκτονία κάτω από συνθήκες του ακαταλόγιστου. Συμβουλεύει μάλιστα πως αυτοί οι ασθενείς δε θα έπρεπε να εγκλείονται σε ιδρύματα για πολλά χρόνια αφού εκτίσουν κάποιο χρόνο όσο είναι απαραίτητο, καλό θα είναι να τους αφήνουμε πίσω στη κοινωνία αλλά με ειδικές συνθήκες. Ανέφερε μάλιστα χαρακτηριστικό παράδειγμα στη περιφέρεια Ηρακλείου και στη κατά τη γνώμη του σωστή δράση των ψυχιάτρων αλλά και της πολιτείας. Πάνω απ' όλα όμως μας συστήνει την εφαρμογή των κανόνων ψυχιατρικής και το δικαιολογεί με παραδείγματα της μέχρι τώρα εμπειρίας του ως ψυχίατρος. Τονίζει ότι διαφορά θα υπάρξει εάν συνεργαστούν η κοινότητα με το λαό και ιδιαίτερα τους ψυχιάτρους. Η κοινότητα έχει το δικαίωμα να ζει χωρίς φόβο και όση επιείκεια και να δείξουμε πρέπει να το σεβόμαστε αυτό. Γι αυτό και με αναλυτικό παράδειγμα στο τέλος επιμένει στο σύνθημα «Μαζί και όχι εναντίον της κοινότητας!»

Με αυτό το μήνυμα έκλεισε η συνέντευξη με τον Κ. Βγόντζα τον οποίο και ευχαριστώ καθώς κατέγραψα σαν αποτελέσματα αυτής της έρευνας τα εξής: Αφενός το γεγονός ότι αυτά τα άτομα χρειάζονται τη βοήθεια τόσο εμάς των ίδιων όσο και της κοινωνίας. Αφετέρου ότι υπάρχουν ψυχικές ασθένειες, οι οποίες έχουν κάποια σαφή δείγματα αλλά όταν το άτομο στερείται της νόησης της εγκληματικής πράξης η βοήθεια ενός ψυχιάτρου είναι σημαντική, τόσο σημαντική όσο και η βοήθεια της κοινωνίας. Υπάρχει πιθανότητα, για το δράστη στον οποίο αναγνωρίστηκε το ακαταλόγιστο, να μην αλλάξει ποτέ το πλαίσιο της κράτησης (σε ψυχιατρική κλινική). Και αυτό διότι ο παράγοντας που καθορίζει τη συνέχιση ή μη του εγκλεισμού του, αφορά στο αν εξακολουθεί να είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια ή όχι και εκεί πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση ώστε να καταργηθεί ο φόβος της κοινωνίας και να βοηθήσουμε όλοι στοχεύοντας σε μία ήρεμη συμβίωση αυτών των ατόμων στη κοινωνία αφού βγουν από το κέντρο κράτησης τους.

Η Ελλάδα, εξάλλου, είναι η μοναδική χώρα παγκοσμίως που δεν διαθέτει ειδικά ψυχιατρικά νοσοκομεία για την αντιμετώπιση των ψυχικά διαταραγμένων δραστών. Εξαιρεση αποτελεί το τμήμα ακαταλόγιστων του Ειδικού Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης.

3.3 Έρευνα-Συνέντευξη Αστυφύλακα-Ανακριτικού Υπαλλήλου στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης κ. Τοπή Νικολάου

1. Σύμφωνα με διάφορα στατιστικά δεδομένα παρατηρείται ότι η Κρήτη είναι στις πρώτες θέσεις όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με αυτό; Γιατί θεωρείτε ότι αυτό συμβαίνει;

Καταρχάς το πρόβλημα της οπλοκατοχής στη Κρήτη είναι τεράστιο και υπάρχουν πολλά παράνομα όπλα σχεδόν σε κάθε σπίτι στο νησί, ειδικά σε κάποια χωριά πιο ορεινά του νησιού. Δεν υπάρχει παιδεία καθόλου πάνω σε αυτό το θέμα το όπλων και της παράνομης οπλοκατοχής. Γενικά, όπλα βγαίνουν καθημερινά, για ... πώς να το πω, ακόμα και για "χαβαλέ" να μου επιτραπεί η έκφραση. Δηλαδή, σε γάμους, σε διάφορα γλέντια παραδοσιακά και τα χρησιμοποιούν πολλοί ανήλικοι, και όλος ο κόσμος με λίγα λόγια. Ο πατέρας το δίνει στο γιο ώστε να μυείται, να μάθει πώς να το πιάνει, πως χρησιμοποιείται ώστε να δείξει ότι είναι άντρας ας πούμε. Αυτός πιστεύω είναι και ο λόγος που η Κρήτη είναι παραπάνω στα στατιστικά δεδομένα όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα. Υπάρχει λοιπόν εύκολη πρόσβαση σε όπλα, σε πυρομαχικά, και έχουμε επίσης εμείς και τη λεγόμενη βεντέτα. Τι σημαίνει αυτό στη γλώσσα των Κρητικών; Μου έκανε η τάδε οικογένεια μία ζημιά; Πρέπει να καθαρίσουμε τη τιμή μας! Να σκοτώσουμε δηλαδή κι εμείς κάποιον και πάει αλυσιδωτά μετά το θέμα. Άλλωστε υπάρχουν πολλά παραδείγματα της ιστορίας στη Κρήτη πάνω σε αυτό. Αυτά θα έλεγα σαν κύριους λόγους ύπαρξης του φαινομένου της αύξησης ανθρωποκτονιών στη Κρήτη.

2. Αναφέρατε την έλλειψη παιδείας! Θεωρείτε ότι παίζει σημαντικό ρόλο αυτό;

Σίγουρα! Εδώ στη Κρήτη υπάρχουν πολλά παιδιά που έχουν αφήσει το σχολείο σε πολύ μικρή ηλικία. Γενικά δεν υπάρχει παιδεία σε πολλές ορεινές περιοχές, οι περισσότεροι επιλέγουν να κάνουν αγροτικές δουλειές, κτηνοτροφικές και αφήνουν το σχολείο πολύ νωρίς για να κάνουν αυτά.

3. Από την πείρα σας πως θα περιγράφατε το προφίλ των περισσότερων δραστών που έχετε συναντήσει στην έως τώρα επαγγελματική σας πορεία;

Να σας πω, οι ηλικίες ποικίλουν. Συνήθως είναι άτομα από ηλικίας 25.27 ετών έως 50,55. Η πλειοψηφία είναι περίπου γύρω στα 30 θα έλεγα. Όλα ποικίλουν όσον αφορά το προφίλ. Μπορεί να είναι από το πιο μορφωμένο άτομο έως το πιο αγράμματο. Συνήθως, και όταν λέω συνήθως το 95% του ποσοστού ίσως και παραπάνω είναι άντρες, με μέση ηλικία περίπου 30 χρονών. Άλλοι διαπράττουν κλοπή, άλλοι ληστεία και άλλοι εγκληματούν για οικονομικές διαφορές ή ξεκαθάρισμα λογαριασμών ή οτιδήποτε.

4. Όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες. Ποια είναι η πιο συχνή αιτία που συναντάτε για τη τέλεση μια; τέτοια; πράξη;

Παρεξήγηση ή και προηγούμενα. Συνήθως ότι υπάρχουν προηγούμενα μεταξύ του δράστη και του θύματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις πριν να γίνει το μοιραίο υπάρχουν

πολλά δείγματα. Υπάρχει δηλαδή μια προεγκληματική συμπεριφορά του δράστη, όπως φασαρίες, μικροτραυματισμοί, φασαρίες εξυβρίσεις, προπηλακισμοί ή και σωματικές βλάβες. Πριν δηλαδή τη τέλεση της ανθρωποκτονίας μπορεί να συναντήσουμε κάτι από αυτά που προανέφερα. Στη κοινωνία μας, στη Κρήτη υπάρχουν πολλές διαφορές και προστριβές μεταξύ των πολιτών οπότε αν και υπάρχουν δείγματα δεν είναι σίγουρο ότι θα φτάσει κάποιος στο σημείο να τελέσει ανθρωποκτονία.

5. Πολλοί από τους δράστες, σύμφωνα με τη μέχρι τώρα προσωπική μου έρευνα από διαδικτυακές πηγές και βιβλιογραφία, παρουσιάζουν προβλήματα είτε αυτά προέρχονται από το οικογενειακό περιβάλλον ή είναι ψυχιατρικής φύσης. Έχετε συναντήσει εσείς τέτοια περιστατικά;

Όχι δεν υπάρχουν πολλά παραδείγματα με ψυχασθενείς ή κακοποιημένα άτομα για παράδειγμα στα περιστατικά που έχω συναντήσει έως τώρα. Μέχρι τώρα δεν έχω συναντήσει παραδείγματος χάρη ψυχασθενείς, θα έλεγα ότι οι δράστες προχωρούν σε μια ανθρωποκτονία εντελώς συνειδητά εκτός και αν πρόκειται για ανθρωποκτονία εξ' αμελείας. Παράδειγμα με ψυχασθενή δράστη που μου έρχεται στο μυαλό είναι αυτό στη Φιλανδία, αν δε κάνω λάθος, που είχε πάει στη κατασκήνωση και είχε σκοτώσει πολλά άτομα, ή στην Αμερική λόγω της οπλοκατοχής που έχουν συμβεί πολλά δυσάρεστα σε σχολεία κ.λ.π. Εδώ όμως όχι τόσο λόγω ψυχικής υγείας.⁷² Αν μπορώ να αναφέρω ένα παράδειγμα που μου έρχεται τώρα στο μυαλό εδώ στο Ηράκλειο είναι η ιστορία ενός ψυχασθενή, γνωστός καθώς είχε απασχολήσει τους γιατρούς και τις αρχές για ασυνήθιστη και παράξενη συμπεριφορά ώστε να μεταφερθεί σε ψυχιατρείο και έπρεπε να γίνει ο εγκλεισμός του. Τότε λοιπόν πάνω σε μία κρίση που είχε μία μέρα, πήγε να τον βοηθήσει κάποιος εν αποστρατεία αστυνομικός και τότε αυτός τον μαχαίρωσε χωρίς να τον σκοτώσει βέβαια και κατόπιν πρόλαβε και κατάφερε να σκοτώσει τη γυναίκα του. Στους ψυχασθενείς πάνω στη κρίση δε μπορεί να τους καταλογιστεί 100% αδίκημα της ανθρωποκτονίας, γι αυτό ακριβώς το λόγο έχουν και μια ειδική μεταχείριση και από τα δικαστήρια και από τις αρχές.

6. Αν ήταν δυνατόν να κάνετε μια στατιστική απογραφή, θεωρείτε ότι στην Ελλάδα οι ανθρωποκτονίες είναι αυξημένες η μειωμένες σε σχέση με το παρελθόν;

Προφανώς και έχουν αυξηθεί θα έλεγα. Πολλοί παράγοντες, λίγο η οικονομική κρίση αλλά και η κοινωνική ποικιλομορφία είναι ακόμα ένας. Οι αλλοδαποί που έχουν

⁷² Παρέμβαση Αστυνομικού Κ. Τοψή: Ανθρωποκτονία σημαίνει θέλω, έχω δόλο, πρόθεση, στο μυαλό μου και να θέλω να σκοτώσω κάποιον. Υπάρχουν και οι εξ' αμελείας ανθρωποκτονίες που μπορεί για παράδειγμα εσύ να έχεις ένα εργοστάσιο και να μην έχεις πάρει όλα τα μέτρα ασφαλείας, και να σκοτωθούν κάποιοι εργάτες από κακά μέτρα ασφαλείας που όφειλες να πάρεις και δεν πήρες. Όταν όμως βγάζεις όπλο ξέρεις ότι υπάρχει το ενδεχόμενο να φύγει η σφαίρα και να προκληθεί ανθρωποκτονία.

έρθει, οι διαφορές, τα περιστατικά ρατσισμού, ληστειών κ.α. Η κοινωνία είναι λίγο σε εκρηκτική φάση, σε έξαρση!

7. Πως πιστεύετε ότι παίρνεται μια τέτοια απόφαση ανθρωποκτονίας;

Θεωρώ ότι τις περισσότερες φορές δεν το έχει μελετήσει ο δράστης. Εν τέλει όμως μπορεί σε μία συμπλοκή για παράδειγμα να γίνει το μοιραίο. Κάποιες φορές είναι και οργανωμένα βέβαια ειδικά σε θέματα βεντέτας όπως προείπα.

8. Αλήθεια γιατί το μεγαλύτερο ποσοστό ανθρωποκτόνων είναι αντρικού φύλλου;

Έχει να κάνει νομίζω με το ισχυρό φύλλο. Οι περισσότερες εγκληματικές πράξεις γίνονται από άτομα αντρικού φύλλου. Τεράστιο ποσοστό εννοείται και το μεγαλύτερο των κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές είναι άντρες.

9. Μου περιγράψτε λίγο τη διαδικασία από τη στιγμή της ανθρωποκτονίας μέχρι την ημέρα της δίκης;

Γίνεται λοιπόν η ανθρωποκτονία και αυτός αμέσως μετά εξαφανίζεται στις περισσότερες περιπτώσεις. Γίνεται η σχετική έρευνα και προανάκριση, βρίσκονται μάρτυρες από την Ασφάλεια. Συγκεκριμένο τμήμα ανθρωποκτονιών υπάρχει στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και γενικότερα στα μεγάλα κέντρα. Εδώ στο Ηράκλειο, λίγο πολύ όλη η Αστυνομία ασχολείται. Από τη στιγμή της έρευνας γίνεται κάποια φωτογράφιση στο χώρο, μία αυτοψία, όπως πχ. στο σημείο που θα βρεθεί κάποια σφαίρα, συλλέγονται οι κάλυκες, να συλλεχθεί dna ή αποτυπώματα από κάποιο όπλο αλλά και το ίδιο το όπλο του εγκλήματος. Ουσιαστικά τα κρατάνε για φωτογραφίες εγκληματολογικών ερευνών. Στην Αθήνα υπάρχει Διεύθυνση, είναι ολόκληρο τμήμα, εδώ (στο Ηράκλειο) υπάρχει ένα παράρτημα, ένα γραφείο που συνδράμει στην έρευνα. Γίνεται λοιπόν η σχετική προανάκριση και καταλήγει η Αστυνομία στο δράστη. Ξεκινάει έπειτα η αναζήτηση του, ενημερώνεται ο αρμόδιος εισαγγελέας και εκδίδεται κάποιο ένταλμα σύλληψης και έπειτα τον συλλαμβάνουν όταν τον συλλάβουν. Έπειτα παραπέμπεται στον εισαγγελέα, σχεδόν τις περισσότερες φορές προφυλακίζεται μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης και κάποια στιγμή γίνεται το δικαστήριο και καταδικάζεται συνήθως. Βγαίνει η απόφαση, φυλακίζεται και τρώει μία ποινή (ανάλογη της πράξης που έχει διατελέσει).

10. Οι ανθρωποκτονίες που κατατάσσονται;

Στα κακουργήματα, εκτός της εξ' αμελείας που είναι πλημμελήματα και η ποινή είναι συνήθως ισόβια. Ισόβια λέγοντας, θεωρούνται 22 χρόνια αν δε κάνω λάθος από τα οποία υπηρετούνται βάσει νόμου τα 3/5.⁷³ Υπάρχουν κάποιες συγκεκριμένες φυλακές

⁷³ "Ισόβια κάθειρξη είναι μια από τις μεγαλύτερες ποινές για σοβαρά ποινικά αδικήματα. Ο όρος ισόβια (ίσος+βίος) σημαίνει ότι είναι ίση με τον βίο, το χρονικό διάστημα ζωής του ανθρώπου. Στο ελληνικό ποινικό δίκαιο είναι πλέον η υψηλότερη μεμονωμένη ποινή που μπορεί να επιβληθεί, μετά την κατάργηση της θανατικής ποινής. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 105 του ελληνικού Ποινικού Κώδικα, η έννοια είναι πλασματική, δηλαδή καταδικασμένοι σε ισόβια κάθειρξη μπορούν να αποφυλακιστούν αν

στις οποίες κάνουν κάποια "μεροκάματα", αγροτικές δηλαδή φυλακές, και είναι μία μέρα που αναλογεί σε τρεις μέρες ποινής και πάει λέγοντας. Δηλαδή ένας φυλακισμένος με 20-22 χρόνια φυλάκισης αν εκτίσει τα 3/5 μπορεί να βγει στα 7 χρόνια και άμα μπει σε μία αγροτική φυλακή μπορεί να βγει σε τρία χρόνια.

11. Αυτό πως θα το σχολιάζατε εσείς; Ότι δηλαδή η ποινή μειώνεται αρκετά πολύ με βάση τα παραπάνω.

Οι φυλακές έχουν υπερπληθώρα και έχουν βγει κάποια νομοθετήματα κατά καιρούς για την αποσυμπύκνωση τους. Τώρα αν αυτό είναι σωστό ή όχι... Υποτίθεται ότι η φυλακή είναι ένα μέσο σωφρονισμού που πρέπει να σε κάνει να μετανιώσεις για τη πράξη σου και πρέπει να βγεις πιο «συνετός». Εικοσιπέντε χρόνια είναι το περισσότερο που μπορεί να καταδικαστεί κάποιος ότι και να κάνει. Μάλλον όμως που δε το θεωρώ σωστό.

12. Πόσους από αυτούς που έχουν αποφυλακιστεί εξ αιτίας μιας ανθρωποκτονίας, έχουν επιστρέψει στο έγκλημα και έχουν διαπράξει ξανά κάποια ανάλογη εγκληματική πράξη. Έχουν περισσότερες πιθανότητες αυτά τα άτομα να διαπράξουν τέτοιες πράξεις ξανά στο μέλλον;

Αυτό εξαρτάται. Όχι απαραίτητα. Επειδή οι περισσότερες ανθρωποκτονίες δεν είναι προμελετημένες κατά τη γνώμη μου, αλλά γίνονται πάνω σε κάποιο συμβάν. Ακόμα και ο ληστής που θα πάει να κλέψει και οπλοφορεί δεν έχει κατά νου ότι θα εκτελέσει ανθρωποκτονία, αυτός πάει για άλλο σκοπό. Την ανθρωποκτονία την εκτελεί για να μη συλληφθεί ή για να ξεφύγει... Ο συγκεκριμένος τώρα, δηλαδή ο ληστής, είναι πολύ πιθανόν με αφορμή μία άλλη ληστεία αν έχει βγει από τη φυλακή να ξανακάνει μια ανθρωποκτονία αφού το έχει ξανακάνει ήδη κι άλλη φορά. Είναι ψυχολογικά πιο εύκολο να το ξανακάνει. Αυτό. Έχουν περισσότερες πιθανότητες με λίγα λόγια σε σχέση με άλλα άτομα να επαναλάβουν μία τέτοια εγκληματική πράξη.

13. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός δράστη; Τι έχετε παρατηρήσει στους περισσότερους δράστες ως κοινό χαρακτηριστικό στοιχείο;

Δεν έχουν κοινά. Δεν μπορείς να πεις ότι έχουν κάτι όλοι κοινό που είναι συγκεκριμένο χαρακτηριστικό σε όλους. Δεν υπάρχουν.

14. Έχει λεχθεί πως με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του προσώπου κάποια άτομα έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν στο μέλλον ανθρωποκτόνοι. Το έχετε ακούσει αυτό; Ποια είναι η γνώμη σας;

Μμμμμ... Δε θεωρώ ότι υπάρχει κάτι τέτοιο. Δε θεωρώ ότι ισχύει αυτό.

15. Ποιο είναι το μέσον που χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για τη τέλεση μιας ανθρωποκτονίας με βάση την εμπειρία σας όλα αυτά τα χρόνια;

έχουν εκτίσει τουλάχιστον είκοσι (20) έτη της ποινής τους, ή δεκαέξι (16) έτη αν έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους." (<https://el.wikipedia.org>)

Πάλι εξαρτάται. Το πιο εύκολα προσβάσιμο αντικείμενο για να εκτελεστεί μια ανθρωποκτονία είναι το μαχαίρι θα έλεγα. Πιο συχνά όμως, ένα παραπάνω εδώ στη Κρήτη, συναντάμε το όπλο. Είτε το κρατάει ο άλλος για εκφοβισμό και γίνεται μια συμπλοκή και πυροβολεί είτε από την αρχή ξεκινάει με αυτό το μέσο. Αμέσως μετά έρχονται τα αιχμηρά αντικείμενα, και το τρίτο είναι ο ξυλοδαρμός. Τα χάπια, η δηλητηρίαση, η έκρηξη κ.α. είναι αντικείμενα-μέσα καθαρά σχεδιασμένης πράξης, καθαρά ανθρωποκτονίας. Δε συναντιούνται ας πούμε στις κοινές ανθρωποκτονίες η σε συμπλοκή που μπορεί αν συμβεί μεταξύ δύο αντιδίκων που έχουν διαφορές μεταξύ τους.

16. Θεωρείτε ότι υπάρχει κάποιος τρόπος να καταφέρει το κράτος, η κοινωνία να περιορίσει λίγο την έξαρση τέτοιων εγκληματικών φαινομένων και κατ' επέκταση και τις ανθρωποκτονίες;

Το κράτος αρχικά με μία ισχυρή νομοθεσία που να εφαρμόζεται μπορεί να περιορίσει τέτοια περιστατικά. Νομοθεσία υπάρχει, δεν τηρείται όμως, δεν εφαρμόζεται ή εφαρμόζεται επιμελώς. Ένα παράδειγμα είναι αυτό που ήδη έχουμε αναφέρει. Από εκεί που η ποινή είναι 22 χρόνια ο άλλος κάθεται δύο με τέσσερα χρόνια και έπειτα βγαίνει. Για μένα θα έπρεπε να εφαρμόζεται ως έχει. Η κοινωνία από τη μεριά της μπορεί αν περιθωριοποιεί τα άτομα αυτά που έχουν διαπράξει ανθρωποκτονία και να τα στιγματίζει. Εννοείται πως η παιδεία παίζει σημαντικό ρόλο καθώς θα έπρεπε τα παιδιά από τη παιδική τους ηλικία μέσω του σχολείου και της κοινωνικοποίησης που αυτό προσφέρει να διδάσκονται για το δικαίωμα στη ζωή, το καλό και το κακό, το σωστό και το λάθος. Οπότε πρέπει να τηρούνται αυστηρά και οι νόμοι ως έχουν και όχι μονομερώς. Ισότητα νόμων για όλους ανεξαρτήτως κοινωνικής τάξης, οικονομικής κατάστασης κ.α.

17. Έχετε συναντήσει εγκλήματα που να έχουν διαπραχθεί εντός οικογενειών, που να συμπεριλαμβάνεται και οικογενειακή βία σε αυτά κ.α.;

Λίγα τα παραδείγματα που έχω συναντήσει στη μέχρι τώρα πορεία μου ως αστυνομικός. Θυμάμαι μόνο ένα περιστατικό με έναν πατέρα που έπνιξε τα τρία του παιδιά στον Αλμυρό ποταμό για να εκδικηθεί τη σύζυγό του. Αν δε κάνω λάθος είχε ψυχολογικά προβλήματα ο συγκεκριμένος. Γενικότερα όμως δεν είναι συχνό το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής ανθρωποκτονίας. Ξυλοδαρμοί, σωματικές βλάβες υπάρχουν πολύ συχνά όχι όμως σε τέτοιο σημείο ώστε να φτάνουν σε ανθρωποκτονία.

18. Θεωρείται ότι παίζει σημαντικό ρόλο ο τρόπος που θα επιλέξει ένας ανθρωποκτόνος να αφαιρέσει τη ζωή από το θύμα του;

Ναι εννοείται ότι παίζει ρόλο. Υπάρχουν τα ελαφρυντικά που προβλέπει η νομοθεσία όπως εν βρασμό ψυχής, το αν είναι καλά στη ψυχική του υγεία, αν έχει προκληθεί από τον άλλο αλλά και από το αν βρίσκεται σε άμυνα κατά τη διάρκεια του συμβάντος. Υπάρχει εντελώς διαφορετική αντιμετώπιση στα παραπάνω, και εξίσου

διαφορετική αντιμετώπιση αν για παράδειγμα έχει κάνει την ανθρωποκτονία και έχει τεμαχίσει το πτώμα ή έχει σκοτώσει μετά από ληστεία ή βιασμό κ.α.

19. Από μεριά της η Ελληνική Αστυνομία θα μπορούσε να κάνει κάτι για να μειωθεί αυτό το φαινόμενο. Θα μπορούσε να κάνει κάτι ώστε να είναι όσο το δυνατό πιο εύκολη και πιο γρήγορη η εξιχνίαση μιας ανθρωποκτονίας;

Ελάχιστες ανθρωποκτονίες παραμένουν ανεξιχνίαστες. Ένα πολύ μικρό ποσοστό είναι αυτό που έχει μείνει με αναπάντητα ερωτήματα. Λίγο πολύ όλες εξιχνιάζονται αργά η γρήγορα γιατί πλέον υπάρχουν και τα μέσα όπως είπαμε πριν.: Αποτυπώματα, dna, αίμα, κάμερες ασφαλείας, κινητά τηλέφωνα, διαδίκτυο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όλα αυτά συμβάλουν στην εξιχνίαση εγκλημάτων πιο γρήγορα. Γι αυτό το λόγο πλέον είναι ελάχιστες οι ανθρωποκτονίες που παραμένουν ανεξιχνίαστες. Δεν πιστεύω ότι η Αστυνομία μπορεί να κάνει κάτι σαν Αρχή για τη πρόληψη των ανθρωποκτονιών καθαρά. Η Αστυνομία βασίζεται σε λειτουργία που της υποδεικνύει το κράτος. Ίσως μόνο αν αυτό είναι δυνατόν να μπορούσε να υπάρχει περισσότερη αστυνόμευση στους δρόμους και γενικότερα. Όσον αφορά την οπλοκατοχή που είναι και ένας λόγος αύξησης του φαινομένου, πρέπει αρχικά το κράτος να πατάξει την οπλοκατοχή. Να δώσει για παράδειγμα κάποια κίνητρα σε άτομα που έχουν παράνομα όπλα αν όχι να τα παραδώσουν, έστω να τα δηλώσουν, να τακτοποιηθούν τα όπλα, να μπουν σε μία βάση δεδομένων.

Η Αστυνομία κάνει τη δουλειά της μέχρι εκεί που μπορεί, δηλαδή όταν το βρει το παράνομο όπλο θα το αφαιρέσει, θα το κατασχέσει και πάει λέγοντας. Δε νομίζω ότι μπορεί η Αστυνομία σαν Αρχή από μόνη της να καθαρίσει όλη τη Κρήτη από τα παράνομα όπλα. Προφανώς και όταν τα βρει θα τα αφαιρέσει αλλά τα όπλα αυτά δε τα έχουν εμφανώς κάπου, τα κρύβουν. Η Αστυνομία για τα δεδομένα της λειτουργίας της, για το προσωπικό της και τη σύσταση της θεωρώ ότι κάνει παραπάνω και από αυτά που μπορεί. Υπερβάλει δηλαδή! Παρόλο που είναι λίγο το προσωπικό, η διάρθρωση της κακώς κατανοημένη όπως πχ αστυνομικοί υπάλληλοι κάνουν αναγνώσεις δικογράφων που αφορά δικαστικούς κλητήρες. Κάνουν επίσης επιβλέψεις πολεοδομικών τμημάτων που είναι δουλειά της πολεοδομίας, ελέγχουν καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που είναι αρμόδιος ο Δήμος κ.α. όλα αυτά ανήκουν κατά κύριο λόγο σε άλλες υπηρεσίες και δεν επικεντρώνεται στο καθαρά Αστυνομικό της έργο. Με μια αναδιάρθρωση της Αστυνομίας ίσως θα μπορούσε να είχε καλύτερα αποτελέσματα στο κομμάτι αυτό.

20. Αλήθεια σχετικά και με το κεφάλαιο οπλοκατοχή που μας απασχολεί και εδώ στη Κρήτη ποια η γνώμη σας;

Όπλο έχουν ορισμένοι άνθρωποι που είναι υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, βουλευτές,, δήμαρχοι κ.α. Υπάρχουν και κάποιοι άλλοι που έχουν όπλο είτε γιατί έχει γίνει απόπειρα ανθρωποκτονίας εναντίον τους είτε γιατί έχουν βάσιμες υποψίες ότι απειλείται η ζωή τους άμεσα, που μετά από μία διαδικασία η οποία περνάει από ψυχολόγους, πάνε σε σκοπευτήριο και κάνουν κάποιες βολές και στο τελικό στάδιο

δίνει σύμφωνη γνώμη ο εισαγγελέας. Έτσι του δίνεται άδεια όπλου, η οποία όμως στη πρώτη λάθος χρήση που θα κάνει κάποιος αφαιρείται.

21. Θυμάστε κάποιο περιστατικό που να σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση και να απασχόλησε το Αστυνομικό τμήμα στο οποίο είστε;

Θυμάμαι ένα περιστατικό σε γνωστό χωριό του Ηρακλείου Κρήτης. Ήταν δύο γνωστές οικογένειες όπου η μία ήθελε να βαφτίσει το παιδί της άλλης, ο πατέρας του παιδιού αρνήθηκε και είχαν μια κακή σχέση από τότε. Σε ένα γλέντι του χωριού, ο γιος αυτού που ήθελε να βαφτίσει το παιδί έβγαλε το όπλο και άρχισε να ρίχνει άσκοπους πυροβολισμούς για εφέ στον αέρα. Τότε ο άλλος ο πατέρας που είχε το γιο που ήταν να βαφτιστεί του έκανε παρατήρηση και πήγε ο γιος και το είπε στο πατέρα του. Έπειτα πήγε ο γιος από την επιχείρηση και κουβέντα στη κουβέντα έπιασε το όπλο και τον σκότωσε. Μετά με τον αδερφό του πήγαν να σκοτώσουν και το πατέρα του πεθαμένου χωρίς να το καταφέρουν βέβαια. Αυτό το περιστατικό θυμάμαι έντονα. Η οικογένεια αυτή μετά από αυτό έφυγε από το χωριό μετά από αυτό το περιστατικό γιατί η κοινωνική περιθωριοποίηση ήταν μεγάλη, και εγκαταστάθηκαν σε άλλο χωριό. Ο δράστης είναι στη φυλακή πλέον.

22. Οι ανθρωποκτόνοι εδώ στις φυλακές του νησιού μας τι εθνικότητας είναι στη πλειοψηφία τους;

Οι περισσότεροι είναι ντόπιοι. Είναι διαφορετικός ο λόγος που τελεί ανθρωποκτονία ένας ντόπιος σε σχέση με κάποιο άτομο άλλης εθνικότητας. Οι ντόπιοι είναι συνήθως λόγω διαφορών και διαπληκτισμών, οι αλλοδαποί είναι συνήθως το ενδεχόμενο της κλοπής λόγος για να διαπράξουν κάποια ανθρωποκτονία.

23. Στις περισσότερες ανθρωποκτονίες δρουν άτομα μεμονωμένα ή υπάρχει κάποια συλλογική δράση για τη τέλεση της εγκληματικής αυτής πράξης;

Στην πλειοψηφία είναι μεμονωμένα άτομα. Τώρα συμμορίες συναντάμε συνήθως σε γήπεδα, σε επίπεδα χουλιγκανισμού που έχουμε αρκετά περιστατικά στην Ελλάδα και στην Αθήνα και στο Ηράκλειο πρόσφατα.

- Θέλετε να προσθέσετε κάτι εσείς;
- Ενώ οι ανθρωποκτονίες σε σχέση με παλαιότερα έχουν αυξηθεί, να πούμε ότι οι βεντέτες έχουν μειωθεί αρκετά. Σε αυτό θεωρώ ότι έχει συμβάλει η παιδεία. Υπάρχει μεγαλύτερο μορφωτικό επίπεδο στο νησί σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Ευχαριστώ πολύ και ελπίζω να σας βοήθησα αρκετά.

3.4 Ανάλυση Αποτελεσμάτων έρευνας Αστυφύλακα-Ανακριτικού Υπαλλήλου στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης κ. Τοψή Νικολάου

Ο Κ. Τοψής Νικόλαος είναι Αστυφύλακας-Ανακριτικός Υπάλληλος στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης και έρχεται σε επαφή με άτομα που έχουν διαπράξει ανθρωποκτονίες και άλλες εγκληματικές πράξεις. Από την έως τώρα εμπειρία του ως Αστυνομικός όπως και ο ίδιος είπε δεν έχει συναντήσει ανήλικους

ανθρωποκτόνους αλλά με βοήθησε να κατανοήσω αρκετά καλά το φαινόμενο της ανθρωποκτονίας. Καθ' όλη τη διάρκεια της συνομιλίας μας ήταν αρκετά πρόσχαρος και ευγενικός ενώ δε παρέλειψε να χαμογελάει και να προσπαθεί να με κάνει να αισθανθώ όσο το δυνατόν πιο άνετα γίνεται. Απάντησε σε όλα τα ερωτήματα μου με ιδιαίτερη προσοχή, σεβασμό και κατανόηση σε άτομα που έχουν διαπράξει τέτοιες εγκληματικές ενέργειες με τα οποία και συναναστρέφεται.

Το πρώτο ερώτημα το οποίο έθεσα στο κύριο Τοπή ήταν να μου πει τη γνώμη του σχετικά με το γεγονός ότι η Κρήτη έρχεται στη πρώτη θέση σε σχέση με άλλα γεωγραφικά διαμερίσματα στο φαινόμενο των ανθρωποκτονιών. Ο ίδιος ανέφερε ότι αιτία αυτής της πρωτιάς είναι το τεράστιο πρόβλημα του νησιού με το θέμα της παράνομης οπλοκατοχής, την μύηση των παιδιών από τους ίδιους τους, τους πατεράδες αλλά και τη λεγόμενη κρητική βεντέτα! (Παράδειγμα μιας τέτοιας βεντέτας αναφέρεται στην ενότητα 2.7 όπου περιγράφεται η ιστορία του Γιάννη Παπαδόσηφου). Σε αυτή του την απάντηση έκανε νύξη στη σοβαρότητα της παιδείας και της έλλειψης αυτής σε ορεινά χωριά του νησιού, αν και τελευταία έχει βελτιωθεί.

Μια σύντομη περιγραφή του προφίλ ενός ανθρωποκτόνου είναι η ηλικία από 25-55 ετών, αντρικού φύλλου κατά 90%, πράγμα το οποίο το αποδεικνύουν και οι κρατούμενοι των φυλακών οι οποίοι στη πλειοψηφία τους είναι άντρες. Δεν υπάρχουν κοινά αναφέρει σε άλλη παράγραφο ανάμεσα τους δράστες. Η αιτία τώρα κατά την οποία καταφεύγουν στην ανθρωποκτονία συνήθως είναι λόγω κάποιας μικροκλοπής, διαφωνίας ή οικονομικών διαφορών. Ακόμη ο ίδιος αναφέρει ότι λόγοι διάπραξης ανθρωποκτονίας είναι επίσης και προηγούμενα του θύματος με το δράστη και υπάρχουν δείγματα και σημάδια που δείχνουν πολλές φορές ότι επρόκειτο να γίνει αυτή η πράξη. Τέτοια είναι φασαρίες, μικροτραυματισμοί, εξυβρίσεις, προπηλακισμοί ή και σωματικές βλάβες. Πράγματι κατά τη διάρκεια έρευνας μου για το φαινόμενο αυτό εντύπωση προκάλεσε το γεγονός του τεράστιου ποσοστού θα λέγαμε ανθρωποκτόνων αντρικού φύλλου τόσο στους ενήλικες όσο και στους ανήλικους. Ίσως αυτό να έχει να κάνει και με το λεγόμενο ισχυρό φύλλο, αλλά και με το γεγονός ότι οι γυναίκες από τη φύση τους είναι περισσότερο προστατευτικά άτομα, διαθέτουν το μητρικό φίλτρο άρα και περισσότερη ευαισθησία σε πολλά θέματα. Με αυτό θέλω να καταλήξω στο ότι είναι πιο δύσκολο για μία γυναίκα να εγκληματήσει σε σχέση με έναν άντρα.

Ενώ ο κύριος Βγόντζας Αλέξανδρος Καθηγητής Ψυχιατρικής Τμήματος Ιατρικής Ηρακλείου Κρήτης αλλά και Διευθυντής Ψυχιατρικής του ΠαΓΝΗ παραπάνω αναφέρθηκε στη ψυχική υγεία και στους ανθρωποκτόνους που έχουν κάποιου είδους φύσης ψυχολογικά προβλήματα, ο κύριος Τοπής δεν έχει πολλά τέτοια περιστατικά αντιμετωπίσει εδώ στο Ηράκλειο της Κρήτης. Αναφέρει μάλιστα ένα συμβάν στη Φιλανδία με ψυχασθενή ανθρωποκτόνο και ένα στη Κρήτη με πατέρα ψυχασθενή που πέταξε τα παιδιά του σε ένα ποταμό. Επισημαίνει ακόμη, την αύξηση του φαινομένου των ανθρωποκτονιών εξαιτίας της οικονομικής κρίσης αλλά και της έξαρσης της κοινωνίας η οποία κατακλύζεται από μετανάστες ανεργία αλλά και έντονα φαινόμενα ρατσισμού. Άποψη του είναι ότι οι περισσότεροι που τελούν μία τέτοια πράξη δε το

έχουν μελετήσει αλλά εξαιτίας μίας συμπλοκής για παράδειγμα μπορεί να συμβεί το μοιραίο. Το αντίθετο συμβαίνει βέβαια όταν πρόκειται για βεντέτα η οποία είναι οργανωμένη τις περισσότερες φορές και υπάρχει και συνεργασία δραστών. Αυτό θα μπορούσαμε να πούμε ότι συμβαίνει εξαιτίας της ιδιαίτερης σημασίας που δίνει η κρητική κοινωνία στο θέμα της οικογένειας. Υπάρχει ισχυρός δεσμός ανάμεσα στα μέλη της και όποιος θελήσει να τον διασπάσει αντιμετωπίζεται με πείσμα, θυμό και ξεκαθάρισμα τιμής της οικογένειας.

Έπειτα δόθηκε μια περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθεί η Αστυνομία από τη στιγμή της τέλεσης μιας ανθρωποκτονίας έως την ημέρα της δίκης του δράστη. Πριν όμως αναφερθώ στη διαδικασία θα σχολιάσω λίγο το γεγονός της έλλειψης συγκεκριμένου τμήματος στο Ηράκλειο καθώς υπάρχει μόνο στην Αθήνα. Για να είναι πιο αποτελεσματικές οι έρευνες της Αστυνομίας συνετό θα ήταν η ύπαρξη τέτοιων τμημάτων σε περισσότερες περιφέρειες γιατί και οι ίδιοι οι Αστυνομικοί θα διευκολύνονταν και θα υπήρχαν και περισσότερες θέσεις εργασίας. Όταν τώρα γίνει μία ανθρωποκτονία τις περισσότερες φορές μας είπε ο κ. Τοψής ο δράστης εξαφανίζεται. Αφού γίνει η σχετική έρευνα και ανάκριση βρίσκονται μάρτυρες από την Ασφάλεια. Γίνεται φωτογράφιση του τόπου του εγκλήματος και συλλογή σφαιρών, γενετικού υλικού, αποτυπωμάτων και οτιδήποτε μπορεί να φανεί χρήσιμο στη εξιχνίαση του εγκλήματος. Αφού γίνεται η σχετική προανάκριση, η Αστυνομία θα καταλήξει στο δράστη, ο εισαγγελέας ενημερώνεται και εκδίδει ένταλμα σύλληψης. Συνήθως προφυλακίζεται και όταν γίνει το δικαστήριο του αποδίδεται κάποια ποινή. Να πούμε συνήθως ότι καταδικάζεται εάν πρόκειται για ανθρωποκτονία.

Κάτι το οποίο αξίζει να σημειωθεί και αναφέρθηκε και στην συνέντευξη είναι ότι οι ανθρωποκτονίες κατατάσσονται στα κακουργήματα εκτός αυτές που είναι εξ' αμελείας που είναι πλημμελήματα, ενώ η ποινή είναι συνήθως ισόβια. Το ζήτημα που απασχόλησε τόσο εμένα όσο και τον συνεντευξιαζόμενο και για το οποίο έχουν γίνει αρκετές συζητήσεις είναι το ζήτημα της ποινής των ισοβίων. Αυτό γίνεται γιατί εξαιτίας και της ύπαρξης αγροτικών φυλακών οι ποινές μειώνονται αρκετά από την αρχική επιβολή. Έτσι ενώ η φυλακή πρέπει να είναι ένα μέρος σωφρονισμού όπου ο δράστης έχει χρόνο να σκεφτεί τη συνέπεια της πράξης του αλλά έχει και την ευκαιρία της μετάνοιας, αυτό έχει αλλάξει. Εκτίεται πολύ λίγο χρονικό διάστημα της ποινής και υπάρχουν νομοθετήματα κατά καιρούς για την αποσυμπύεση των φυλακών. Ακόμη, κάποιος ο οποίος αποφυλακίζεται μπορεί και να κάνει ανθρωποκτονία όπως αναφέρθηκε σε άλλο ερώτημα. Είναι ψυχολογικά πιο εύκολο ήταν η απάντηση του Αστυνομικού, εξαρτάται όμως και από το κατά πόσο μια ανθρωποκτονία είναι προμελετημένη ή όχι.

Συζητήθηκε ακόμα και το μέσο που χρησιμοποιείται συχνότερα στη τέλεση μιας ανθρωποκτονίας το οποίο είναι το όπλο. Πράγματι το όπλο χρησιμοποιείται συχνότερα και αυτό γιατί πλέον υπάρχει ευκολότερη πρόσβαση και ειδικά στη Κρήτη που όπως προαναφέρθηκε η παράνομη οπλοκατοχή είναι χρόνιο πρόβλημα ένα παραπάνω. Το μαχαίρι και τα αιχμηρά αντικείμενα έρχονται σε δεύτερη θέση παρόλο

που είναι ένα αντικείμενο που εύκολα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και χωρίς να υπάρχει ιδιαίτερη άδεια της χρήσης του λόγω της καθημερινής λειτουργίας του.

Σα πολιτικές πρόληψης του ανθρωποκτονικού φαινομένου αναφέρθηκαν η ισχυροποίηση της νομοθεσίας από το κράτος, η κοινωνία πρέπει να πάψει να στιγματίζει άτομα που έχουν διαπράξει μία ανθρωποκτονία και η ενημέρωση μέσω της παιδείας πρέπει να γίνει εντονότερη, συχνότερη και απαραίτητη ειδικά στα νεαρά άτομα. Ισότητα νόμων για όλους και κατεύθυνση των παιδιών στην πραγματική ουσία της έννοιας της ελευθερίας ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης ή οποιαδήποτε άλλης διάκρισης! Αν και τα παραδείγματα οικογενειακών ανθρωποκτονιών είναι λιγοστά δεν εκλείπουν οι ξυλοδαρμοί, οι σωματικές βλάβες υπάρχουν πολύ συχνά πράγμα το οποίο δε ξέρουμε αν τυχόν αποβεί μοιραίο σε μελλοντικό χρόνο.

Σημαντικό ρόλο βέβαια όπως αποκαλύπτεται από τη συνέντευξη παίζει και ο τρόπος με τον οποίο ένας ανθρωποκτόνος αποφασίζει να σκοτώσει το θύμα του. Γι αυτό το λόγο υπάρχουν και ελαφρυντικά από τη νομοθεσία σχετικά με την ποινή ανάλογα τον τρόπο τέλεσης της πράξης και τη κατάσταση στην οποία βρισκόταν ο δράστης. (υπό την επήρεια ουσιών, μετά από ληστεία ή βιασμό κλπ.) Το έργο της Αστυνομίας ανάλογα πάντα και με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει καθημερινά και με τα άλλα θέματα με τα οποία καταπιάνεται θεωρείται αξιόλογο. Πρέπει όμως και το κράτος να πατάξει την οπλοκατοχή για να βοηθήσει και το έργο αυτής, και η ίδια να έχει μία κάποια αναδιάρθρωση για να γίνει αποτελεσματικότερη τόσο στην εξιχνίαση ανθρωποκτονιών όσο και σε άλλα ζητήματα. Αναφορά γίνεται και στο γεγονός ότι οι περισσότεροι κρατούμενοι εδώ στο Ηράκλειο Κρήτης είναι ντόπιοι και οι περισσότεροι ανθρωποκτόνοι ενεργούν μεμονωμένα και όχι τόσο σε συμμορίες εκτός αν πρόκειται για περιστατικά χουλιγκανισμού.

Σε ένα από τα ερωτήματα μου προς το κ.Τοπή αναφέρθηκα με περιέργεια θα έλεγα στην εξιστόρηση ενός περιστατικού το οποίο να τον συγκλόνισε όλα αυτά τα χρόνια που είναι Αστυνομικός και ο ίδιος μου είπε ότι αν και οι ανθρωποκτονίες αυξάνονται το τελευταίο καιρό οι βεντέτες έχουν μειωθεί. Γι αυτό το λόγο αποφάσισε να μου εξιστορήσει ένα παράδειγμα βεντέτας ανάμεσα σε δύο οικογένειες και στη σχέση τους που χάλασε με αφορμή την ακύρωση μιας κουμπαριάς.

Αφού τελειώσαμε με τις ερωτήσεις και ο ίδιος πρόσθεσε ένα τελευταίο σχόλιο για το πόσο σημαντική είναι η παιδεία αν θέλουμε να έχουμε μείωση του φαινομένου των ανθρωποκτονιών, τον ευχαρίστησα και κλείσαμε τη συνέντευξη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία προσπάθησα να προσεγγίσω όσο το δυνατόν μπορούσα το φαινόμενο των ανθρωποκτονιών και ιδιαίτερα όσον αφορά τους ανήλικους ανθρωποκτόνους. Θέλησα επίσης να απαντήσω σε προσωπικά μου ερωτήματα όπως το κατά πόσο η ψυχική υγεία επηρεάζει τον άνθρωπο στην ώθηση μιας τέτοιας πράξης και ποια η αντιμετώπιση της αστυνομίας σε τέτοια παραβατικά άτομα. Ακόμη, προσπάθησα να παρουσιάσω το δίκαιο που διέπει αυτά τα άτομα και την αντιμετώπιση τους από το δικαστήριο αφού πρώτα μελέτησα τα είδη των ανθρωποκτονιών και τους λόγους που οδηγούν κάποιο ανήλικο η μη να προβεί σε μια τέτοια πράξη. Κλείνοντας την εργασία μου προτείνω κάποιους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου και καταστολής του όσο αυτό είναι δυνατόν. Γενικότερα, παρατήρησα ότι έξαρση της εγκληματικότητας συναντάμε κυρίως στις ανεπτυγμένες χώρες, μεγαλοαστικά κέντρα της Αμερικής αλλά και της Ευρώπης έχουν αυξημένους δείκτες ενώ η Ελλάδα ακόμα τουλάχιστον παραμένει στους χαμηλότερους.

Η οικονομική κρίση είναι ένας παράγοντας ο οποίος αυξάνει την εγκληματικότητα. Εξαιτίας αυτής επέρχεται η ανεργία, και η ανεργία με τη σειρά της σε συνδυασμό με την αύξηση των μεταναστών και των προσφύγων που τελευταία είναι όλο και μεγαλύτερος μπορούν να επιφέρουν έξαρση αυτών των περιφερειακών ανθρώπων αλλά και των κατοίκων των αστικών κέντρων. Ακόμη, ένας παράγοντας σημαντικός για να μειωθεί η εγκληματικότητα είναι η οικογενειακή υγεία. Τελευταία, όλο και περισσότερες οικογένειες διαλύονται και παρατηρούμε αύξηση διαζυγίων. Η έλλειψη φροντίδας, οικογενειακής θαλπωρής και η μη ύπαρξη ενός ήρεμου, φιλικού και υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος δημιουργεί στα παιδιά το αίσθημα της φυγής. Οι ανήλικοι καταφεύγουν σε ανούσιες φιλίες με άτομα της ίδιας ψυχοσύνθεσης συνήθως και πιθανόν καταφεύγουν σε παραβατικές συμπεριφορές που μακροπρόθεσμα μπορεί να οδηγήσουν και στην διάπραξη ανθρωποκτονίας.

Έξαρση του φαινομένου παρατηρείται επίσης και εξαιτίας της πνευματικής και ηθικής κρίσης της εποχής μας. Αν και η Ελλάδα ανέκαθεν φημιζόταν για την αύξηση της μόρφωσης παρατηρείται ότι υπάρχει έλλειψη πνευματικής ηγεσίας ικανής να καθοδηγήσει τους νέους στη πραγματοποίηση των ονείρων τους και στην ευζωία. Οι ανήλικοι χάνουν τις αξίες και τους ηθικούς φραγμούς που τους διέπουν. Υπάρχει χαλάρωση του κοινωνικού ελέγχου και οι νόμοι που διέπουν την κοινωνία δεν είναι τόσο αυστηροί στην εφαρμογή τους ώστε να βοηθήσουν στη μείωση του φαινομένου. Το σωφρονιστικό σύστημα θα έπρεπε να είναι πιο αποτελεσματικό και θα έπρεπε να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην επανένταξη τέτοιων ατόμων στη κοινωνία μετά το πέρας της ποινής τους. Ακόμη, τα ΜΜΕ όπως περιοδικά, εφημερίδες και τηλεόραση συμβάλουν αρκετά στην ύπαρξη ρατσιστικών φαινομένων, στιγματισμού και πολλές φορές διαστρέβλωση της αλήθειας και των γεγονότων.

Τυχόν αύξηση των ανθρωποκτονιών στην Ελλάδα, θα επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στη συνοχή της κοινωνίας. Πρέπει να υπάρχει άμεση αντιμετώπιση των παραγόντων

που είναι υπεύθυνη για την αύξηση του φαινομένου. Ο ίδιος ο άνθρωπος πρέπει να οπλιστεί με ηθικές αξίες, να αυξήσει το μορφωτικό του επίπεδο και να έχει στόχο την ενοποίηση της οικογένειάς του. Πρέπει επίσης να αφήσει τη μανία κατανάλωσης που τον διακατέχει και να ασχοληθεί περισσότερο με τα αγαθά που μπορεί να του προσφέρουν αξίες όπως είναι ο εθελοντισμός, ο θεσμός της οικογένειας και η εργασία. Η κοινωνία πρέπει να συνεταιριστεί με τους ανθρώπους αλλά και το κράτος ώστε να γίνει μια προσπάθεια κατανόησης των συμπτωμάτων του φαινομένου και επίλυσης αυτών. Τέλος, το κράτος πρέπει να επανεξετάσει τους νόμους περί κράτησης ατόμων που έχουν διαπράξει ανθρωποκτονία, να βοηθήσει στην μετέπειτα επανένταξη τους στη κοινωνία και να διαθέσει περισσότερες θέσεις εργασίας σε άτομα που ασχολούνται με το φαινόμενο αυτό όπως: παιδαγωγούς, ψυχολόγους, αστυνομικούς, δικηγόρους αλλά κυρίως να παρακινήσει άτομα για εθελοντική εργασία.

Οι ανθρωποκτονίες απασχολούσαν και θα απασχολούν τις κοινωνίες για χρόνια, το ζήτημα όμως είναι να υπάρχει μια κοινή πλευση του κράτους και των αρχών που το απαρτίζουν, της κοινωνίας και του ίδιου του ανθρώπου. Πρέπει να παρθούν μέτρα και να υπάρξουν πραγματικές αλλαγές. Τότε και μόνο τότε θα καταφέρει τόσο η Ελληνική κοινωνία όσο και οι υπόλοιπες αν όχι να μειώσουν την ύπαρξη του φαινομένου έστω να το σταθεροποιήσουν στην ήδη υπάρχουσα κατάσταση του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ερωτήσεις για: Καθηγητή Ψυχιατρικής, Τμήματος Ιατρικής και Διευθυντή της Ψυχιατρικής Κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) κ. Βγόντζα Αλέξανδρο.:

1. Πόσο σημαντική (λόγω επαγγέλματος) θεωρείται τη ψυχική υγεία στον άνθρωπο;
2. Κατά πόσο πιστεύετε ότι σχετίζονται οι ανθρωποκτονίες με τη ψυχική υγεία του ατόμου που τις τελεί;
3. Τι ποσοστό ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα διαπράττει εγκληματικές πράξεις-ανθρωποκτονία;
4. Πως διακρίνεται ένας ψυχικά ασθενείς άνθρωπος και ποια η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται;
5. Είναι σε θέση ο δράστης-ανθρωποκτόνος εάν έχει ψυχικές διαταραχές να καταλάβει τις συνέπειες των πράξεων του;
6. Κατά πόσο κατά τη διάρκεια μιας κρίσης ενός ψυχικά διαταραγμένου ατόμου είναι σε θέση κάποιο άλλο άτομο να το βοηθήσει και να του αλλάξει τυχόν γνώμη;
7. Πιστεύετε ότι η παιδική ηλικία παίζει σημαντικό ρόλο ώστε να μη τραυματιστεί ψυχικά ένα άτομο και γιατί;
8. Σύμφωνα με έρευνες έχει λεχθεί ότι τα χαρακτηριστικά που διαθέτει ο κάθε άνθρωπος είναι ικανά να δείξουν εάν στο μέλλον διαπράξει κάποια εγκληματική ενέργεια. Ποια η γνώμη σας για αυτό;
9. Ένας ψυχικά ασθενείς είναι σε θέση να οργανώσει την ανθρωποκτονία πριν την τελέσει ή εκείνη την ώρα πράττει ανάλογα;
10. Πιστεύετε ότι έχουν αυξηθεί η μειωθεί οι ανθρωποκτονίες που τελούνται από ψυχικά άρρωστα άτομα; Δικαιολογείστε την απάντησή σας.
11. Υπάρχει πιθανότητα ενός ψυχολογικά υγιούς ανθρωποκτόνου-δράστη να διαταραχθεί ψυχικά αφού διαπράξει μια ανθρωποκτονία;
12. Ποια θα πρέπει να είναι η συμπεριφορά του οικογενειακού του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και του κράτους απέναντι σε τέτοια άτομα;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Ερωτήσεις για: κ. Τοπή Νικόλαο Αστυφύλακα-Ανακριτικό Υπάλληλο στο Α' Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου Κρήτης

1. Σύμφωνα με διάφορα στατιστικά δεδομένα παρατηρείται ότι η Κρήτη είναι στις πρώτες θέσεις όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με αυτό; Γιατί θεωρείτε ότι αυτό συμβαίνει;
2. Αναφέρατε την έλλειψη παιδείας! Θεωρείτε ότι παίζει σημαντικό ρόλο αυτό;
3. Από την πείρα σας πως θα περιγράφατε το προφίλ των περισσότερων δραστών που έχετε συναντήσει στην έως τώρα επαγγελματική σας πορεία;
4. Όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες. Ποια είναι η πιο συχνή αιτία που συναντάτε για τη τέλεση μια; τέτοια; πράξη;
5. Πολλοί από τους δράστες, σύμφωνα με τη μέχρι τώρα προσωπική μου έρευνα από διαδικτυακές πηγές και βιβλιογραφία, παρουσιάζουν προβλήματα είτε αυτά προέρχονται από το οικογενειακό περιβάλλον ή είναι ψυχιατρικής φύσης. Έχετε συναντήσει εσείς τέτοια περιστατικά;
6. Αν ήταν δυνατόν να κάνετε μια στατιστική απογραφή, θεωρείτε ότι στην Ελλάδα οι ανθρωποκτονίες είναι αυξημένες η μειωμένες σε σχέση με το παρελθόν;
7. Πως πιστεύετε ότι παίρνετε μια τέτοια απόφαση ανθρωποκτονίας;
8. Αλήθεια γιατί το μεγαλύτερο ποσοστό ανθρωποκτόνων είναι αντρικού φύλλου;
9. Μου περιγράψτε λίγο τη διαδικασία από τη στιγμή της ανθρωποκτονίας μέχρι την ημέρα της δίκης;
10. Οι ανθρωποκτονίες που κατατάσσονται;
11. Αυτό πως θα το σχολιάζατε εσείς; Ότι δηλαδή η ποινή μειώνεται αρκετά πολύ με βάση τα παραπάνω.
12. Πόσους από αυτούς που έχουν αποφυλακιστεί εξ αιτίας μιας ανθρωποκτονίας, έχουν επιστρέψει στο έγκλημα και έχουν διαπράξει ξανά κάποια ανάλογη εγκληματική πράξη. Έχουν περισσότερες πιθανότητες αυτά τα άτομα να διαπράξουν τέτοιες πράξεις ξανά στο μέλλον;
13. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός δράστη; Τι έχετε παρατηρήσει στους περισσότερους δράστες ως κοινό χαρακτηριστικό στοιχείο;
14. Έχει λεχθεί πως με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του προσώπου κάποια άτομα έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν στο μέλλον ανθρωποκτόνοι. Το έχετε ακούσει αυτό; Ποια είναι η γνώμη σας;
15. Ποιο είναι το μέσον που χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για τη τέλεση μιας ανθρωποκτονίας με βάση την εμπειρία σας όλα αυτά τα χρόνια;
16. Θεωρείτε ότι υπάρχει κάποιος τρόπος να καταφέρει το κράτος, η κοινωνία να περιορίσει λίγο την έξαρση τέτοιων εγκληματικών φαινομένων και κατ' επέκταση και τις ανθρωποκτονίες;
17. Έχετε συναντήσει εγκλήματα που να έχουν διαπραχθεί εντός οικογενειών, που να συμπεριλαμβάνεται και οικογενειακή βία σε αυτά κ.α.;

18. Θεωρείται ότι παίζει σημαντικό ρόλο ο τρόπος που θα επιλέξει ένας ανθρωποκτόνος να αφαιρέσει τη ζωή από το θύμα του;
19. Από μεριά της η Ελληνική Αστυνομία θα μπορούσε να κάνει κάτι για να μειωθεί αυτό το φαινόμενο. Θα μπορούσε να κάνει κάτι ώστε να είναι όσο το δυνατό πιο εύκολη και πιο γρήγορη η εξιχνίαση μιας ανθρωποκτονίας;
20. Αλήθεια σχετικά και με το κεφάλαιο οπλοκατοχή που μας απασχολεί και εδώ στη Κρήτη ποια η γνώμη σας;
21. Θυμάστε κάποιο περιστατικό που να σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση και να απασχόλησε το Αστυνομικό τμήμα στο οποίο είστε;
22. Οι ανθρωποκτόνοι εδώ στις φυλακές του νησιού μας τι εθνικότητας είναι στη πλειοψηφία τους;
23. Στις περισσότερες ανθρωποκτονίες δρουν άτομα μεμονωμένα ή υπάρχει κάποια συλλογική δράση για τη τέλεση της εγκληματικής αυτής πράξης;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <http://www.niotho-asfalis.gr/na/meletes11.pdf>
- <http://www.iefimerida.gr/news>
- Δασκαλάκης Η., Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης, Αθήνα, Σάκκουλας, 1985,
- Φαρσεδάκης Ι., (1990)«Η εγκληματολογική σκέψη. Απ' την Αρχαιότητα ως τις Μέρες μας», τ.Α', Αθήνα. Νομική Βιβλιοθήκη
- Κουράκης., Ν. «Η ανθρωποκτονία χθες, σήμερα, αύριο - Βασικά πορίσματα επιστημονικού συμποσίου για την ανθρωποκτονία», Ποινική Δικαιοσύνη, 1999
- Τσουραμάνης Χ., Ο Φόνος στην Ελλάδα Εγκληματολογική Θεώρηση, Αθήνα, Σάκκουλας, 1998
- <http://www.livepedia.gr/index.php>
- <ftp://ftp.teiser.gr/mixanologia/PapadopoulosTexnikiNomothesia/KEFALAI0%20HBasika%20stoiheia%20poiniko%20dikaiou.pdf>
- « Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας στην Ελλάδα», Άγγελος Α. Τσιγκρής, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2002
- ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Θεωρία και Πράξη, 2η έκδοση,, Χαράλαμπος Δημόπουλος-Κώστας Κοσμάτος, Νομική Βιβλιοθήκη (Συνεργασία: Νάντια Λαγού, Δικηγόρος, Υπ. ΜΔ Ποινικού Δικαίου
- Κ.Κοσμάτο, Οι νέες τροποποιήσεις του ποινικού δικαίου των ανηλίκων με το Ν. 3860/2010, ΠοινΔικ 2010,805-806
- http://www.hadjimichalis.gr/keimena/nomothesia/kodikis/kodikas_poinikis.doc
- <http://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/LAW169.pdf>
- Παπανικολάου Ε., Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών στην οικογένεια, σχολείο και παιδική προστασία , 1998, VirtualSchool, ThesciencesofEducationOnline, τόμος 1, τεύχος 1 από <http://www.auth.g/virtualschool/1.1/TheoryResearch/CongressPapanikolaou.htm>
- Ματσανιώτης Ν. 1998, όπως αναφέρεται στο Αγάθωνος Γεωργοπούλου, << Οδηγός για την αναγνώριση της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού >>, Ινστιτούτο υγείας παιδιού, Αθήνα 1999, σελ. 7
- Αγάθωνος, Μαραγκός, Browne, Σαραφίδου 1996, σελ. 436, όπως αναφέρεται από Ψωμά Αικατερίνη, <<Ενδοοικογενειακή βία και παιδί>>, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα 2001, σελ. 17
- Άρθρο από την Αστυνομική επιθεώρηση για τις: "Ενδείξεις – Επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης"
- Καραγιαννοπούλου–Κόγιου Σοφία, Η κακοποίηση του παιδιού , από το <http://www.socped.gr/conferences/crete-18th/presentations>
- « Σεξουαλική κακοποίηση, μυστικό ; όχι πια !» , Ελληνική Εταιρία Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

- Χαράλαμπος Δημόπουλος, «Ο Ανήλικος Ανθρωποκτόνος» εκδ., Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997
- <http://www.antibullyingnetwork.gr/page.aspx?id=106>
- <http://www.svri.org/Cypruspolicy.pdf>
- http://netinformation.gr/psychotherapeia/html/aea_oioo_ieeassioo-ieeiaiaaea.html
- ΙΕΠΟ-Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης
- Διαδικτυακό Άρθρο του Γρηγόρη Λάζου, με τίτλο: «Η αύξηση της εγκληματικότητας στη σύγχρονη Ελλάδα».
- http://speechless-enimeromenos.blogspot.gr/2008/11/blog-post_23.html
- <http://www.synigoros.gr/resources/docs/eidikiekthesiratsistikivia.pdf>
- ΦΕΚ Α΄ 207, Εθνικό Τυπογραφείο (pdf)
- <https://el.wikipedia.org>
- Τσαλίκουλου, Φ., Σχιζοφρένεια και Φόνος. Μια ψυχολογική-εγκληματολογική έρευνα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1984,
- <http://www.hellenicpolice.gr/index.php>
- <http://www.statistics.gr>
- <http://www.ekriti.gr>
- Τα εγκλήματα που συγκλόνισαν την Ελλάδα όπως τα έζησα“, Πάνος Σόμπολος. Έκτη έκδοση- Εκδόσεις Πατάκη.
- http://www.kritikoi.gr/main_titles/articles/arthra/benteta.html
- <http://www.mixanitouxronou.gr/i-venteta-tou-papadosifou-pou-skotose-to-fofia-tou-giou-tou-ke-agalliase-2/>
- <http://www.athensmagazine.gr/portal/retromania/197870>
- <http://www.tovima.gr/science/medicine-biology/article/?aid=645452>
- <http://www.ehealthcyprus.com>
- « Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας στην Ελλάδα», Άγγελος Α. Τσιγκρής, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2002
- <https://isotitafilon.wikispaces.com>
- http://psi-gr.tripod.com/psychiatric_disease.html
- <http://www.encephalos.gr/full/44-4-07g.htm>
- <https://el.wiktionary.org/wiki>
- <http://www.e-psychology.gr/children-teens-family/925-antagonismos-anamesa-sta-adelfia.html>
- Εγκληματικότητα και ΜΜΕ, Βασιλική Κ, Θεολόγη., Νομική Βιβλιοθήκη, Πρόλογος: Χαράλαμπος Δημόπουλος
- <http://www.childit.gr/v2/index.php/attitude/627-paravtiki-simperifora-sta-raidia-kai-stous-neous>
- Εργασία με θέμα: “ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΜΜΕ” του Γεώργιου Ν. Σοβατζή από ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ,ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ-ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ., ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/410/1/M01.050.19.pdf>

- http://www.kethi.gr/attachments/123_GYNAIKES_ANTHRWPOKTONIA_FYLAKES_KORYDALLOY.pdf
- <http://ebooks.edu.gr/courses/DSGLA106/document/4e310f6706fz/4e310f67ys6p/4e310fc9nvv3.pdf>
- <http://www.theartofcrime.gr/assets/egklima%20kai%20erwtas.pdf>
- Πανούσης Γ.(1998), «Ποινική-εγκληματολογική προσέγγιση της ανθρωποκτονίας, Η εκδίκηση του Κάιν;»Υπέρ,τομ.8ος, τευχ.5ο 1033-1048
- <http://www.livopedia.gr/index.php>
- Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας, Μέρος Α'-Εισαγωγικά, Το έγκλημα-Η εγκληματολογία, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1984.
- <http://www.siskoslaw.com>
- <http://www.slideshare.net/MariaEleniChrysantha/-43183009>
- http://criminology.panteion.gr/attachments/article/336/CMEL_TATSH.indd.pdf
- http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26232&Itemid=33&limitstart=1
- <http://www.mjpo.gov.cy/mjpo/MJPO.nsf/All/6A2C5068B4A84F5AC22579B4003B9E1E?OpenDocument>
- [http://www.mjpo.gov.cy/mjpo/MJPO.nsf/6A2C5068B4A84F5AC22579B4003B9E1E/\\$file/EΘNIKO%20ΣΧΕΔΙ%20ΔΡΑΣΗΣ%202012%20-2017.pdf](http://www.mjpo.gov.cy/mjpo/MJPO.nsf/6A2C5068B4A84F5AC22579B4003B9E1E/$file/EΘNIKO%20ΣΧΕΔΙ%20ΔΡΑΣΗΣ%202012%20-2017.pdf)
- <http://www.ministryofjustice.gr/site/el>
- <http://www.encephalos.gr/full/42-2-02g.htm>
- <http://www.megamed.gr/wp-content/uploads/634426266841545681.pdf>
- <http://blog.doctoranytime.gr/glossary/dianoitiki-kathysterisi/>
- «ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ. Μ. ΤΖΟΥΡΙΑΔΟΥ Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής – Μαθησιακών Δυσκολιών ΑΠΘ Επιστημονικώς υπεύθυνη του έργου, <http://www.specialeducation.gr/frontend/articles>
- http://www.nsph.gr/files/011_Ygeias_Paidiou/Koinonikh_Paidiatrikh_tei_mat_himata/1_Bia_enantion_paidion.pdf
- «Τα ναρκωτικά στο προσκήνιο» Δελτίο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας. ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων © Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, 2007